

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2020 / 11 FİYATI: 9 TL

Dünya Organ Nakli Derneği'nin 2024 Yılı Kongresi İstanbul'da

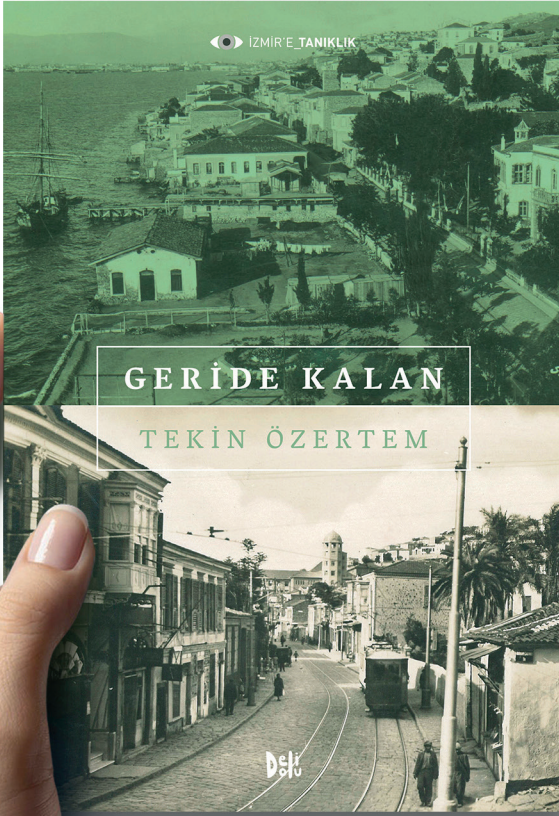
Sh: 4

Erdem Akyüz: Atatürk ve Nahçıvan • Öğüt Yazman: Atatürk 21. Yüzyıla da Işık Tutuyor • Cengiz Özakıncı: Karşı Devrim'in "Hedef Tahtası"nda Atatürk, Fevzi Çakmak ve Nutuk • Tekin Özertem: Sevmek • Ömer Dedeoğlu: Hatay • Necef Uğurlu: White House ve Tuhafılıkları • Barbaros Eneç: Siyasi İktidar-2 • Yaşar Öztürk: Beethoven 250 Yaşında

Kentlerin de yaşamları vardır kendilerince...

Limanına binip gidilemeyen gemilerin demirlediği, bozacıları, şıracıları, şambalisi, boyozu, kapı önu oturmaları, göğü tutan Hıdrellez ateşleri, ünsüz ünlüleri ile bir kente, İzmir'e ve geçmişe dair damıtılmış anıların kitabı Geride Kalan...

Tekin Özertem'in İzmir'in geçmişine dair kaleme aldığı kitabı Geride Kalan, Delidolu Yayınları'nın çağımıza, kentlere, bireysel hikâyelere tanıklık etmek üzere oluşturduğu "Tanıklık" temalı kurmaca dışı eserler koleksiyonundaki yerini alıyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Anısal Yönetmen:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni:

Ufuk Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükheth Alicikoğlu

Abone Servisi:

Hatice Taygan

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından

Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 1. Cadde No: 77, Bahçelievler, Ankara adresinde hazırlanmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,

Kaya Karan, İlhan Banguoğlu,

Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Sabriye Aşır,

Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Dr. Cihangir Dumanlı,

Barbaros Eneç, Haluk Erdemol, Konur Ertop, Gürbüz Evren,

Metin Gören, Erhan Kanyılmaz, Nilay Karatosun,

Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,

Dr. Tekin Özertem, Yaşar Öztürk, Necdet Pamir, Zeki Sarhan,

Sezin San Sungunay, İzlen Şen Toker, Melek Şirin Tolga,

Necfe Uğurlu, Dr. Mehmet Uhri, Mehmet Ünver, Mustafa Yıldız,

Berk Yüksel

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 212 80 16

Faks: (0312) 212 31 33

İletişim Adresi:

Burhaniye Mah. Resmi Efendi Sk. No: 46

Altunizade, 34662 İstanbul

Tel: (0216) 422 22 67

Abone Servisi:

Tel: (0541) 725 74 11

abonebd@gmail.com

Baskı: Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
Hadımköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No: 159
Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama

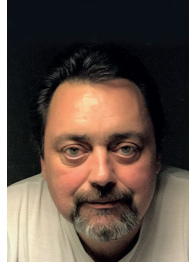
Basım Tarihi: 26 / 10 / 2020

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

3 Devlet ve Adalet*Dr. Ufuk Akyol***4 Dünya Organ Nakli Derneği'nin 2024 Yılı Kongresi İstanbul'da Yapılacak****12 Atatürk, Fevzi Çakmak ve Nutuk** *Cengiz Özakıncı***20 Sevmek***Dr. Tekin Özertem***25 Bu Memleket Tarihte Türk'tü, Hâlde Türk'tür** *Kaya Boztepe***31 Anıtkabir'de Yatan Dâhi***Metin Gören***35 Başöğretmen Atatürk***Yahya Aksoy***39 Atatürk 21. Yüzyıla da Işık Tutuyor** *Dr. Öğüt Yazman***45 Kurtuluş Savaşı'nda Güney Cephesi** *Dr. Cihangir Dumanlı***51 Atatürk ve Nağçıvan***A. Erdem Akyüz***55 Kâzım Karabekir Paşa'nın Benim Hükümet İşlerine Karışmamla İlgili Düşüncesi!** *Cengiz Önal***60 Hakimiyeti Milliye Yazıları****62 Hatay** *Ömer Dedeoğlu***67 Trablusgarp Savaşı***Erhan Kanyılmaz***73 Abdülmecit Anadolu'ya Neden Geçmemiş?***Zeki Sarhan*

İÇİNDEKİLER

77 Kestane ve Kabağu*Mete Akyol***80 Siyasi İktidar***Barbaros Eneç***84 Şamanizm ve Adetlerimiz***Gürbüz Evren***89 Enerjide Geleceğe Bakış, 2020 Raporu** *Necdet Pamir***96 Beyaz Saray ve Tuhaflıkları***Necef Uğurlu***101 Dostoyevski Gerçekten Bizim Toplumsal Vicdanımızdır***Demir Aytaç***108 Dickens, Dostoyevski ve Kimlik Sahteciliği***Sabriye Aşır***112 Rifat Ilgaz****113 Nur Baba ile Nigâr Hanım***Konur Ertop***118 Kufstein Kalesi***İzlen Şen Tokar***123 Tehlikenin Farkında mısınız?***Nuray Bartoschek***126 Şiirin Doruklarında***Sabri Kemal***131 Sevinç Diye Bir Kız***Mehmet Ünver***136 Kimyasal Dügün** *Berk Yüksel***141 Beethoven** *Yaşar Öztürk***146 Neler Olmuyor ki Dünyada***Sezin San Sungunay**11 Beni Hatırlayınız**34 Bilginizi Denetleyin**38 İlk Dersimiz Türkçe**79 Gözün Sözü**151 Çözümler**152 Yarının Büyükleri**154 Bulmaca**156 Satranç**158 Bize Gönderilen Kitaplardan**160 Bir Fotoğraf Bin Sözcük*

Devlet ve Adalet

Diplomat bir dostum bana sohbetlerimizden birinde şöyle demişti: “Bir devletin, ülkesinin sınırları içinde yapamayacağı hiçbir şey yoktur. Zira o ülkedeki en büyük güç devlettir ve öyle de olmalıdır.”

Bu tespiti kendi kendime düşünüp durdum.

Peki devlet kimdir?

Siyasal iktidar mı? Asla değil. Hükümet, devleti, devletin gücünü kullanarak seçildiği süre içinde yönetendir.

Peki seçilmiş olması hükümete devletin gücünü istediği gibi kullanarak devleti istediği gibi yönetebilme yetkisi verir mi?

Tabii ki hayır!

Ancak o ülke sınırları içerisindeki en büyük gücün yönetiminde olan hükümetin istediği gibi davranmasını, devlete zarar vermesini kim, ne engelleyecek?

Adalet sistemi bunun için var işte...

Hırsız, katili, dolandırıcıyı cezalandırmak, arazi anlaşmazlıklarını çözmekten ibaret değil o sistemin görevi. Devleti, kendi gücünden korumak.

O nedenle “Adalet devletin temelidir.”

ufukakyolbd@gmail.com

**Dünya
Organ Nakli
Derneği'nin
2024 Yılı
Kongresi
İstanbul'da
Yapılacak**

Dünya Organ Nakli Derneği'nin
2024 yılı kongresi,
Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın kurduğu
Ortadoğu Organ Nakli Derneği (MESOT)
önderliğinde İstanbul'da yapılacak.

Mehmet Haberal
TTS Başkanı

B A Ş K A N I N M E S A J I

2020 yılının başlangıcı, COVID-19'un rekor bir sürede tüm dünyaya yayılmasıyla birlikte hepimiz için sıkıntılarla dolu bir dönem olmuştur. TTS yönetimi olarak, koronavirüs (COVID-19) gelişmelerini yakından izlerken, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yaptığı güncellemeleri ve yönlendirmeleri de takip ediyoruz. Tüm dünyayı etkisi altına alan bu salgın, önümüzdeki aylarda hepimiz için büyük zorluklar ortaya çıkarması kesindir.

Seyahat etme ve toplantı düzenleme konularında yaşanan belirsizliklerin yanı sıra meslektaşlarımızın ve küresel organ nakli derneğinin sağlığı ve güvenliği konusundaki sorumluluğumuzu göz önünde bulundurarak, ne yazık ki Eylül 2020'de Seul'de düzenlenecek olan kongremizi iptal etmek zorunda kaldık.

Bununla birlikte, kapsamlı bilimsel bir programa sahip ve dünya genelinde tüm zaman dilimlerine uygun sanal ve yenilikçi bir kongre olan 28. Uluslararası Dünya Organ Nakli Derneği Kongresini COVID-19 Sempozyumu ile bir arada 13-16 Eylül 2020 tarihlerinde dünya genelinden yüksek bir katılımı gerçekleştirdik. Kongre süresince, son iki yıla ait faaliyetlerimizi gözden geçirdik ve aynı zamanda önümüzdeki iki yıla yönelik planlarımızı ele aldık.

2018 yılından bu yana, bölgesel ihtiyaçlara odaklanarak her bölgedeki meslektaşlarımıza ulaşmaya ve onların karşılaştığı bireysel sorunlara ve

Prof. Haberal, İstanbul'da düzenlenen I. TTS Bölge Toplantısının kapanış töreninde davetli konuşmacılar ve katılımcılarla birlikte

Prof. Haberal, Özbekistan, Taşkent'te düzenlenen, TTS ve Özbekistan Sağlık Bakanlığı tarafından desteklenen Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneğinin 3. Ortak Toplantısında davetli konuşmacılarla birlikte

yaşadıkları özel zorluklara yönelik çözümler üretebilmek adına dünyanın farklı bölgeleri ile yakın temaslar kurmaya çalışıyoruz. TTS olarak, ulaştığımız noktaları daha da artırarak TTS bölgelerine azami ölçüde fayda sağlayabilmek adına, özellikle Afrika, Orta Asya, Çin, Latin Amerika ve Hindistan gibi yetersiz hizmet verilen bölgelerde düzenli olarak bölgesel toplantıların düzenlenmesini sağlamamız gerekmektedir.

Bu maksatla, ilk Bölgesel TTS toplantısını kadavradan organ bağışi konusunda düzenlemeye karar verdik ve Mart 2019'da İstanbul'da toplantımızı gerçekleştirdik. Bu toplantıda, İcra Kurulu olarak, en uzun süre kongre düzenlemeyen bölgeden başlayarak her bölgenin eşit temsil edilmesini ve ele alınmasını temin etmek amacıyla, TTS'nin iki yılda bir düzenlediği kongrelerine dönüşümlü olarak ev sahipliği yapma kararı aldık.

Geçmişte herhangi bir TTS kongresine ev sahipliği yapmamış olan bölge olarak, Orta Doğu ve Afrika bölgesi 2024 yılı kongresine ev sahipliği yapacak bölge olarak belirlenmiştir. Dünya Organ Nakli Derneği'nin **2024 yılı kongresi**, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın kurduğu Ortadoğu Organ Nakli Derneği (MESOT) önderliğinde İstanbul'da yapılacak. **2024 Kongresinin ardından, rotasyon aşğında belirtildiği gibi olacak ve tekrarlanacaktır:**

2026: Okyanusya
 2028: Kuzey Amerika
 2030: Avrupa
 2032: Asya
 2034: Latin Amerika
 2036: Orta Doğu / Afrika

Prof. Haberal, Uluslararası Kadavradan Organ Bağıışı ve Din konulu Sempozyumunun açılış töreninde

TTS ve Özbekistan Sağlık Bakanlığı tarafından desteklenen bir diğer başarılı toplantı ise Ekim 2019'da Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te düzenlenen, Türkiye Organ Nakli Derneği ile Türk Dünyası Transplantasyon Derneğinin Ortak Kongresi olmuştur. Kongrede, bu ülkelerin ihtiyaçlarına karşılık vermek ve bir işbirliği platformu oluşturarak eğitim, öğretim ve bilgi paylaşımının artırılarak geliştirilmesi amaçlanmıştır.

TTS'de temsil edilen her bölgede, bölgesel ve yerel konferanslar ve tek konulu sempozyumlar düzenleyerek bu yolda devam etmeyi planlamaktayız.

“Ne yazık ki, organ eksikliği, günümüzde organ nakli alanında karşılaşılan en büyük zorluk olmaya devam ediyor.”

Milyonlarca insan ölüyor ve sağlıklı organlarıyla birlikte gömülüyor; aslında vefat eden kişilerin organlarıyla nakil listelerinde bekleyen pek çok hastanın hayatı kurtarılabilir. Giderek artan Organ taleplerinin şeffaflık içerisinde ve etik ve yasal sınırlar dahilinde karşılanmasını sağlamak uluslararası organ nakli derneğinin sorumluluğundadır:

- Akrabadan Organ Nakli
- Eşler ve Yakınlar
- Organ Değişimi
- Kadavradan Organ Bağıışı

Organ Nakli Derneği (TTS), klinik uygulama ilkelerinin oluşturulmasında, eğitim programlarının yürütülmesinde ve yasal ve etik standartların geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaya devam edecektir. Bu bağlamda, yasal ve etik standartlar konusuna önderlik etmek amacıyla, Çin, Hindistan ve Afrika İlişkileri TTS Komitelerini kurmaya karar verdik. Bu komitelerin, ulusal nakil sistemlerinin şeffaf bir biçimde kurulmasında faydalı olacağına ve özellikle kadavradan organ bağıışlarının yaygınlaşmasına destek olacağına eminim.

Organ nakli derneği olarak amacımız, özellikle kadavradan organ bağıışı ile organ talebini karşılayacak bir sistem kurmaya yönelik adımlar

atmak olmalıdır. Bununla birlikte, kültürel ve dini inançlar da dünya genelinde organ nakli faaliyetlerinde önemli bir rol oynamaktadır ve bu nedenle, bu konuyu farklı dinlerin bakış açısıyla ele almamız ve birtakım engellerin yol açtığı sorunları çözümlenin yollarını araştırmamız önem arz etmektedir.

Bu kapsamda 12-13 Mart 2020 tarihlerinde Ankara Başkent Üniversitesi Yerleşkesinde “Kadavradan Organ Bağışı ve Din” konulu Uluslararası bir Sempozyum düzenlendi. Dünyadaki büyük dinlerin liderleri, alanlarında uzman bilim

Kültürel ve dini inançlar, dünya genelinde organ nakli faaliyetlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu konuyu farklı dinlerin bakış açısıyla ele almamız ve birtakım engellerin yol açtığı sorunları çözümlenin yollarını araştırmamız önem arz etmektedir.

Profesörler Marcelo Cantarovich ve Medhat Askar moderatörlüğünde Kadavradan Organ Bağışı ve Din konulu panel tartışması.

adamları, medya ve televizyon temsilcileri ile tıp fakültesi öğrencileri ve nakil hastaları bu konuyu tün açılardan ele almışlardır. Sempozyum, katılan herkesten son derece olumlu

geri dönüşler olarak başarı bir şekilde sonuçlanmış ve dinin, kadavradan organ bağışına engel olmadığını ve dünya genelinde kadavradan organ bağışının artırılması için eğitimin yanı

Prof. Haberal, Uluslararası Kadavradan Organ Bağışı ve Din konulu Sempozyumda davetli konuşmacılar ve nakil hastaları ile birlikte

sıra halkın bilinçlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Bu sadece etik olmayan nakil faaliyetlerinin azalmasına neden olmayacak aynı zamanda canlı organ bağışçılarının bir seçenek olmadığı, nakil bekleyen hastalar için de muazzam bir fark yaratacaktır. Beyin ölümüne ek olarak, kalp ölümü de, bu alandaki uluslararası liderler olarak dikkatimizi ve çalışmalarımızı yoğunlaştırmamız gerektiren bir konu haline gelmiş durumdadır.

Organ satışı, nakil turizmi ve organ kaçakçılığı gibi acil ve artmakta olan sorunlara yönelik TTS faaliyetlerine rağmen, bu sorunlar dünyanın birçok bölgesinde ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu etik olmayan ve yasa dışı faaliyetleri önlemek için TTS, DSÖ, Avrupa Konseyi ve Organ Nakli Kaçakçılığını Önleme İstanbul Deklarasyonu (DICG) gibi çeşitli kurum ve gruplarla yakın çalışmaya devam edecektir.

Çeşitli toplantı ve kongreleri desteklemeye devam ederken,

üyelerimize yönelik bilimsel ve eğitici faaliyetlerimiz de devam edecektir. Eğitim kaynaklarını tüm üyelerimizin kullanımına sunarak, bir tartışma platformu oluşturmakta ve güncel uygulamalar konusunda kendilerini yenilemelerini sağlıyoruz.

Son olarak, TTS Başkanı olarak, hizmet etmeme olanak sağladığınız sizlere teşekkür ederim, elimden gelen en iyi şekilde hizmet etmeye çalışmak benim için bir onur, ayrıcalık ve mütevazı bir deneyim olmuştur.

Son iki süresince verdikleri destekten ötürü, İcra Kuruluna, Kurul Üyelerine, Bölüm Başkanlarına, İcra Direktörümüz Jean-Pierre Mongeau ve ekibine ve derneğin tüm üyelerine gönülden teşekkür ederim.

Lütfen, bu zorlu zamanlarda güvende ve sağlıklı kalın.

En Derin Saygılarımla,

Prof. Dr. Mehmet Haberal

FACS (Hon), FICS (Hon),

FASA (Hon), FIMSA (Hon),

Hon FRCS (Glasg)

Dünya Organ Nakli Derneği Başkanı

Beni Hatırlayınız

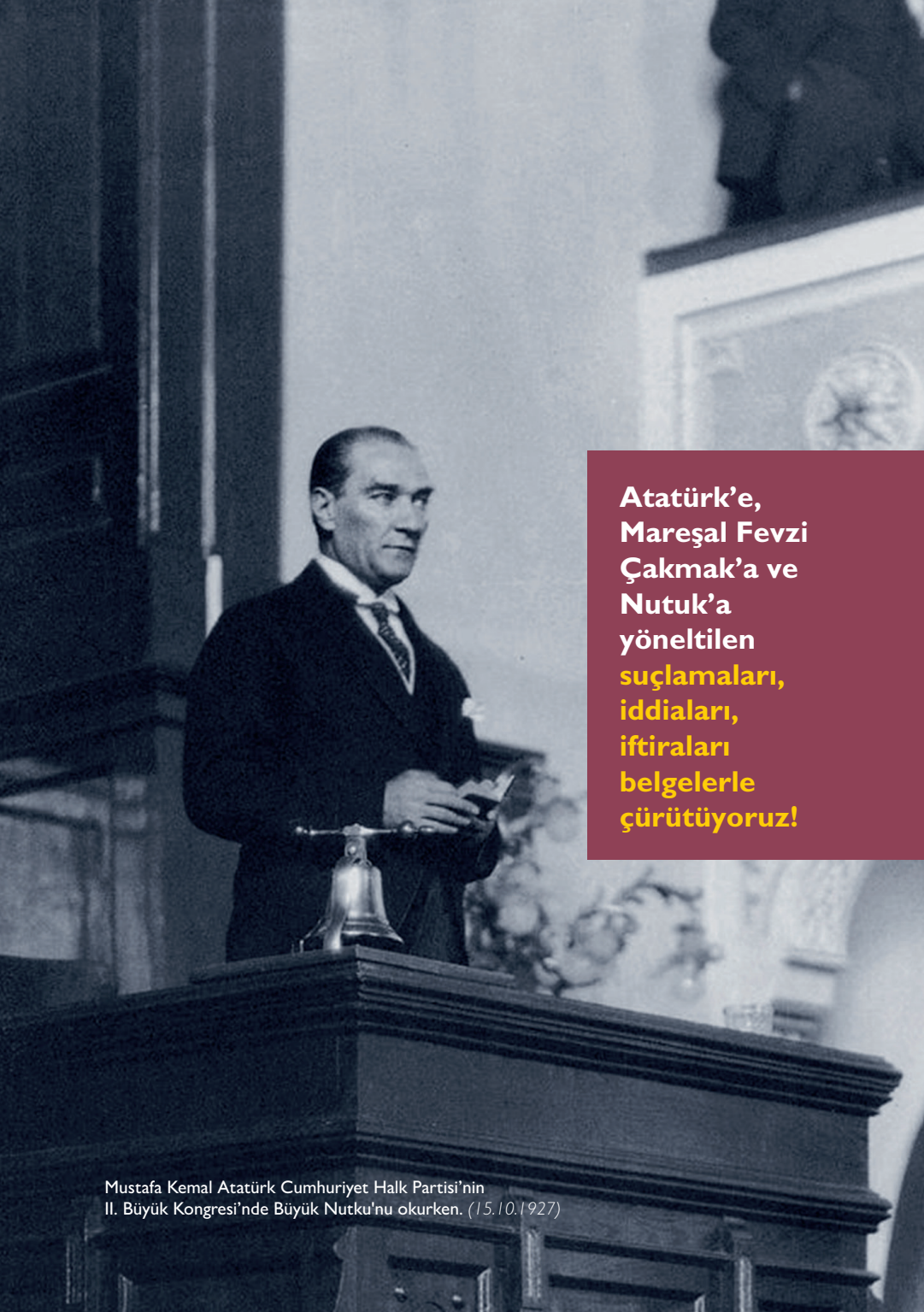
ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir. Biz Cumhuriyeti kurduk, o on yaşını doldururken demokrasinin bütün icaplarını sırası geldikçe uygulamaya koymalıdır. (1933)
- Cumhuriyet ahlâki fazilete dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. (1925)
- Temeli büyük Türk milletinin ve onun kahraman evlâtlarından mürekkep büyük ordumuzun vicdanında akıl ve şuurunda kurulmuş olan Cumhuriyetimizin ve milletin ruhundan mülhem prensiplerimizin bir vücudun ortadan kaldırılması ile bozulabileceği fikrinde bulunanlar, çok zayıf dimağlı bedbahtlardır. Bu gibi bedbahtların, Cumhuriyetin adalet ve kudret pençesinde lâyük oldukları muameleye maruz kalmaktan başka nasipleri olmaz. Benim naçiz vücudum birgün elbet toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet yaşayacaktır. Ve Türk milleti emniyet ve saadetinin kefilisi olan prensiplerle medeniyet yolunda, tereddütsüz yürümeye devam edecektir. (1926)
- Gelecek nesillerin Türkiye'de Cumhuriyetin ilanı günü, ona en merhametsizce hücum edenlerin başında, cumhuriyetçiyim iddiasında bulunanların yer aldığını görerek şaşıracaklarını asla farz etmeyiniz! Bilâkis, Türkiye'nin münevver ve cumhuriyetçi çocukları, böyle cumhuriyetçi geçinmiş olanların hakikî zihniyetlerini tahlil ve tesbitte hiç de tereddüde düşmeyeceklerdir. (1927)
- Onlar, kolaylıkla anlayacaklardır ki, çürümüş bir hanedanın, halife unvanıyla başının üstünden zerre kadar uzaklaşmasına imkân kalmayacak surette muhafazasının mecburî kılan bir devlet şeklinde, cumhuriyet idaresi ilân olursa bile, onu yaşıtmak mümkün değildir. (1927)

K Atatürk

**Atatürk'e,
Mareşal Fevzi
Çakmak'a ve
Nutuk'a
yöneltilen
suçlamaları,
iddiaları,
iftiraları
belgelerle
çürütüyoruz!**

Mustafa Kemal Atatürk Cumhuriyet Halk Partisi'nin
II. Büyük Kongresi'nde Büyük Nutku'nu okurken. (15.10.1927)

Karşı Devrim'in “Hedef Tahtası”nda

Atatürk, Fevzi Çakmak ve Nutuk

Star gazetesinin sekiz yıl önce 15.09.2012 günlü sayısında yayımlanan “*İstanbul Yönetiminin Adamı Fevzi Çakmak Nutuk'ta Nasıl Milli Kahraman Oldu*” başlıklı, Prof. Dr. Cemil Koçak imzalı yazıda; “*Nutuk'taki yanlışlara da tek tek işaret etmek gerekir*”, “*Atatürk, iki Fevzi'yi karıştırıyor!*” deniyor ve bu iddia şöyle açıklanıyordu:

- “*Atatürk Nutuk'ta dahiliye nazırının emriyle Anadolu'ya geçen nasihat heyetlerini anlatırken, bu heyetlerin başında bulunan harbiye nezareti eski müsteşarı Ahmet Fevzi Paşa'dan da söz etmektedir. Anadolu'ya geçen nasihat heyetlerinin birinin başında da bir Fevzi Paşa vardır, fakat bu Fevzi Paşa, Atatürk'ün Nutuk'ta sadece bir satırla geçiştirdiği Ahmet Fevzi Paşa değildir; herkesin yakından bildiği Fevzi Çakmak Paşa'dır. Elbette Atatürk'ün böyle bir isim karıştırması yalnızca basit bir hafıza zayıflığına bağlanamaz. Karışıklık neden icap etmiş olabilir? Atatürk'ün bu yanlışını uzun yıllar boyunca inkılâp tarihçileri bile fark edememiş olacak ki, üzerinde pek az durulmuştur.*

Nedeni üzerinde ise hemen hemen hiç. Yanıtı aslında basit: (1919'da İstanbul Hükümeti'nin adamı) Fevzi Çakmak, Nutuk okunduğu sırada (1927) artık (Türkiye Cumhuriyeti'nin) genelkurmay başkanıdır; millî mücadele yıllarının kahramanıdır, üstelik 1923 sonrasında siyasi ayrışmada Atatürk'e bağlı kal-

mıştır. Bütün bunlardan sonra Çakmak'ın millî mücadeledeki yerinin sorgulanması doğru olmazdı. Onun için Fevzi'lerin yer değiştirmesi tercih edildi. Bu yer değiştirmişin gerçek anlamını ancak Çakmak'ın Kasım 1919 tarihindeki siyasi konumunu bilerek öğrenebiliriz."

Yazıda, Fevzi Çakmak'ın 1919'da İstanbul Hükümeti'nin adamı olduğu, Kasım 1919'da İstanbul Hükümeti'nce kendisine verilen Atatürk'ü tutuklayıp İstanbul'a götürmek görevini yerine getirmek amacıyla Sivas'a geldiği; Sivas'ta görüştüğü Kazım Karabekir'e: "Görevim Mustafa Kemal'i derdest etmek (yakalayıp İstanbul'a götürmek)" dediği; Kazım Karabekir'in Fevzi (Çakmak) Paşa'ya karşı çıkararak onu yaptığı konuşmalarla Milli Mücadele'ye düşmanlıktan uzaklaştırıp Mustafa Kemal'i

Cumhurbaşkanı Atatürk ve Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak

tutuklamaktan vazgeçirdiği ileri sürülüyor ve Ali Fuat Cebesoy'un 1953'te yayımlanan "Milli Mücadele Hatıraları"(s. 286, 287), bu iddialara kanıt olarak gösteriliyordu.

Atatürk'ü Nutuk'ta yayımladığı bir resmi belgede sahtecilik yapmakla suçlayan bu yazıdan 1,5

ay sonra, aynı suçlama bu kez de 21.10.2012 günlü Zaman ve Yeni Şafak gazetelerinde "85 yaşındaki 'Nutuk' tabu olmaktan çıkarılmalı" başlıklı Mustafa Armağan imzalı yazıda şu sözlerle yinelenecekti:

- "(...) Karabekir Paşa'nın Nutuk'u nasıl dikkatle irdelediğini, adeta röntgenini çektiğini görürsünüz. Mesela **Mustafa Kemal Paşa'nın bir ismi kasıtlı olarak değiştirdiğini** iddia ediyor. **Nutuk'un 171. sayfasında İstanbul hükümetinin Anadolu'ya heyetler göndermeye başladığı, bunlardan birinin Harbiye Nezareti eski Müsteşarı Ahmed Fevzi Paşa olduğu** yazılıdır. Gerçi **Ahmed Fevzi Paşa** diye biri vardır ama gelen kişi, Karabekir Paşa'ya göre o değil, **bildiğimiz Mareşal Fevzi (Çakmak) Paşa'dır!** Şöyle yazar: "**Bu ismin kitapta (Nutuk'ta-c.ö.) kasden de-**

ğıştirildiği kanaatindeyim. Müşir Fevzi Çakmak'tır. Sabık Müsteşar Ahmet Fevzi Paşa değildir.” Diyeceksiniz ki, bunun ne önemi var? Şu bakımdan önemli ki, **Nutuk** yazıldığı tarihte (1927) **Fevzi Çakmak** (Ankara'da-c.ö.) Genelkurmay Başkanı'dır. İstanbul hükümetinin Kasım 1919'da Anadolu'ya gönderdiği heyet ise **Karabekir Paşa'nın** hatıratına göre gerçekte **Mustafa Kemal'i yakalayıp İstanbul'a götürmek için** gelmiştir! Sizin anlayacağımız, **Gazi Paşa Nutuk'u yazarken “tarihi ayarlamak”ta, bir zamanlar kendisine pek yakın durmayan Mustafa Fevzi (Çakmak) Paşa'ya muhtemel ithamlardan korumak için gelen kişiyi Ahmed Fevzi Paşa imiş gibi göstermeye çalışmaktadır. (...)**

Atatürk'ün Nutuk'ta yayımladığı resmi belgelerden birini, Fevzi Çakmak'ın 1919'da Milli Mücadele düşmanı olduğunu gizlemek amacıyla kasten tahrif ettiği, yasalarda “resmi belgede sahtecilik” başlığı altında tanımlanan suç işlediği iftirası, ilk kez Kazım Karabekir'in damadı tarafından hazırlanıp Mayıs 1997'de 12 cilt olarak yayımlanan “**Nutuk ve Karabekir'den Cevaplar**” kitabının 2. cildinde yer aldı; ardından 15 Eylül 2012 günlü Star,

21 Ekim 2012 günlü Zaman ve Yeni Şafak gazetelerinde yayıldı. Bu yıl 24 Temmuz 2020 günü piyasaya sürülen “**Hatıratlarla Karşılaşmalı Nutuk**” adlı kitapta (İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri A.Ş., 1. baskı, Temmuz 2020) aynı argümanlar “**Fevzi Çakmak Kimdir? Nutuk'ta Adı Geçen Ahmet Fevzi Paşa Kimdir?**” ara başlığı altında bir kez daha yineleniyor ve özetle şöyle deniyor:

- “**Mustafa Kemal Paşa'nın (Nutuk'ta-c.ö.) Ahmet Fevzi Paşa olarak bahsettiği kişi meşhur Fevzi Çakmak'tır. (...)** 1919 yılı 25 Kasım'ında Sivas'a yaptığı (...) ziyarette **Fevzi Çakmak'ın** içinde yer aldığı heyete, Nutuk'ta “Mahkemei

Temyiz Azasından (Yargıtay Üyesi) İlhami” olarak geçen Cafer İlhami Bey başkanlık etmiştir. Fevzi Çakmak'a İstanbul Hükümeti tarafından Mustafa Kemal'i tutuklaması emredilmişti. Kazım Karabekir'in ikna çabalarının sonucunda Fevzi Çakmak bundan vazgeçti ve İstanbul'a döndü. Ancak Nutuk'ta Sivas'ı zi-

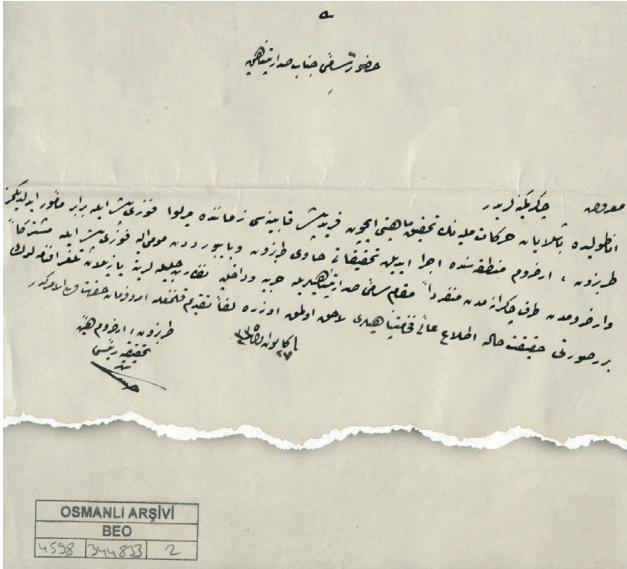
Nutuk ve Karabekir'den Cevaplar (12 cilt)

yaret eden bu kişinin adı Mustafa Fevzi değil, Ahmet Fevzi olarak geçmektedir. Nutuk'taki Ahmet Fevzi, Fevzi Çakmak'tan başkası değildir. Fevzi Çakmak, 27 Nisan

1920 tarihinde Ankara'ya geldikten sonra Mustafa Kemal'e karşı tam bir bağlılık gösterdi.(...)” (a.g.e. s.450)

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde yaptığımız araştırmada bulduğumuz ve tam 101 yıl sonra ilk kez burada yayımladığımız belgelerle diğer belgeler, Atatürk'ün Nutuk'ta belge tahrifatı yaptığı iddia, suçlama ve iftirasını çürütmektedir. Şöyle ki:

1- Başbakanlık Osmanlı Arşivi

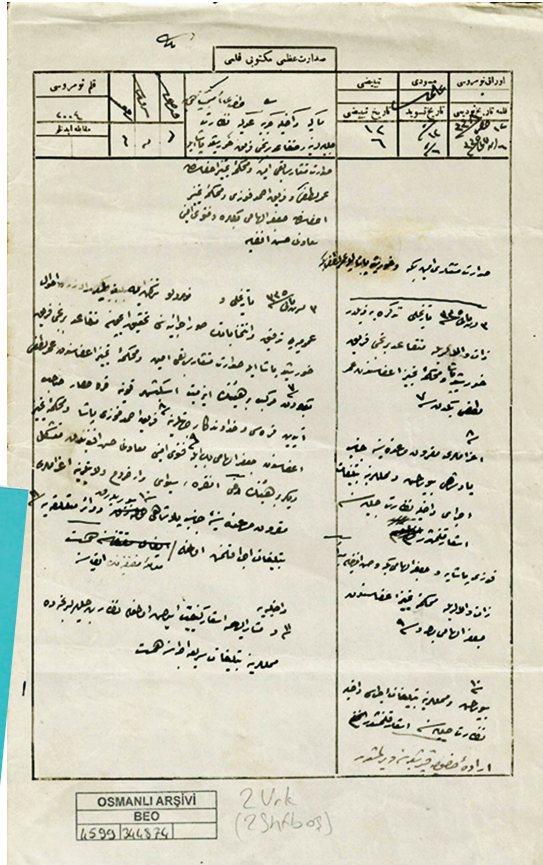
Devlet Arşivleri - Belge tarihi: 03.11.1919. Belge Açıklaması: Tayin oldukları menatik dahilinde mebus intihabatında teftişatta bulunmak üzere Hurşid Paşa ve Sadaret Müsteşarı-ı sabıkı Emin Bey ve Mahkeme-i Temyiz azasından Ömer Lütfü beylerden mürekkep bir heyetin İzmid, Eskişehir, Konya, Karahisar, Aydın, Karesi ve Bursa cihetlerine ve **Ferik Ahmed Fevzi Paşa ile Mahkeme-i Temyiz azasından Cafer İlhami ve Fetva Emini Muavini Hasan Efendi'den müteşekkil diğer bir heyetin Ankara, Sivas ve Erzurum vilayetlerine izamıyla bunlara verilecek masarif-i seferiye ve saireye dair malumat.** (Adliye, Maliye, Meşihat, Dahiliye, Dersaadet; MTV/35-4) Yer: BEO / 4599-344833-0 Tarih: Hicri 09.02.1338.

Bab-ı âli Evrak Odası'nda bulunan 03 ve 06 Kasım 1919 günlü belgelerde **Ahmet Fevzi Paşa**'nın -ki Cumhuriyet döneminde "Big" soyadını almıştır- teftiş için Ankara, Sivas ve Erzurum'a gönderileceği yazılıdır. Bunlar İstanbul'dan Dahiliye Nezareti'nce Sivas Valiliği'ne gönderilen ilk yazılarda **Fevzi (Çakmak) Paşa** değil **Ahmet Fevzi (Big) Paşa** adının geçtiğini kanıtlamaktadır.

2- O tarihte Atatürk'ün başında

bulunduğu Heyeti Temsilîye Sivas'tadır; Dahiliye Nezareti'nin Sivas Valiliği'ne gönderdiği ve içinde **Ahmet Fevzi Paşa**'nın adı geçen yazıya tepki gösteren Heyeti Temsilîye, 5.11.1919 günü yaptığı toplantıda, Harbiye Nezareti'ne bir yazı gönderecek, Dahiliye Nezareti'nce Sivas Valiliği'ne gönderilen yazıda sözü edilen **Ahmet Fevzi Paşa** ve heyeti

konusunda açıklama istenmesine karar vermiş olup bu karar dört üyenin imzasını taşımaktadır. (Bkz: Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, “Heyet-i Temsiliye Kararları”, TTK y. 1974, s.46) Atatürk’ün Nutuk’ta “Vesika 189” olarak yayımladığı ve içinde **Ahmet Fevzi Paşa** adı geçen yazı işte bu yazıdır.

Heyeti Temsiliye Kararları.

O tarihte Heyeti Temsiliye üyesi olarak Sivas'ta bulunan **Hüsrev Gerede**

günlüğünde bu konuda şu bilgiyi vermektedir:

- “5 Kasım 1919 - **Ahmet Fevzi Paşa**, eski Polis Müdürlerinden **Cafer İlhami Bey**, **Fetva Emini Hüseyin Efendi**’den (**Hasan olacak-c.ö.**) oluşan bir heyetin **Ankara, Sivas**

Devlet Arşivleri - Belge Tarihi: 06.11.1919 - Belge Açıklaması: Ahval-i umumiyyeyi tedkik ve intihabatın suver-i icraisisini tahkik için **Ferik Ahmed Fevzi Paşa hazretlerinin refakatinde gidecek heyete** Fetva Emini Muavini **Hasan Efendi**’nin de seçilmesi. (Meşihat; MTV/35-4) Yer: BEO / 4599-344874-0 Tarih: Hicri 12.02.1338.

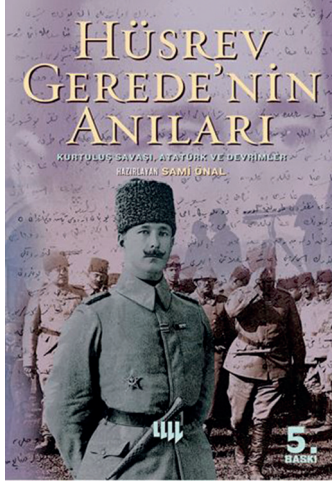
ve **Erzurum yörelerini dolaşarak incelemeler yapacağı Dahiliye Nezaretinden (Sivas'a-c.ö.) Valiye şifre ile bildirilmiş. Mersinli Cemal Paşa Heyet-i Temsiliye'nin kabinedeki delegesi iken heyetine bunu duyurmamış olması (Atatürk'ün Nu-**

tuk'ta "Vesika 189" olarak yayımladığı 5.11.1919 günlü yazı ile-c.ö) başına kaldı ve kendisinden bu konuda açıklama yapması istendi.

Ankara'ya gereken duyuru yapıldı. Padişah başta olmak üzere, hükümetin iyi niyetinden kuşku duymak kaçınılmaz oluyor." (Bkz: "Hüsrev Gerede'nin Anıları", Haz: Sami Önal, Literatür y., 1. basım 2002, s.108)

3- Harbiye Nezareti, Heyeti Temsiliye'nin Ahmet Fevzi Paşa ve heyeti konusunda yapılmasını istediği açıklamayı 7.11.1919'da göndermiş; Dahiliye Nezareti'nin Sivas Valiliği'ne gönderdiği yazıda yanlış olarak **Ahmet Fevzi Paşa** adının geçtiğini Ankara, Sivas ve Erzurum'a gönderilecek heyetin başında **Ahmet Fevzi Paşa** değil, **Fevzi (Çakmak) Paşa**'nın bulunduğunu bildirmiş ve böylelikle Dahiliye Nezareti'nin yanlışını düzeltmiştir. Bu konu Heyeti Temsiliye üyesi Hüsrev Gerede'nin günlüğünde şöyle yer almaktadır:

- "7 Kasım 1919 - Harbiye Nazırı Cemal Paşa, heyetlerle ilgili bilgi verdi. Fevzi Paşa, Çerkez (Ahmet-c.ö.) Fevzi Paşa olmayıp **meğrese bizim saygıdeğer, Kavaklı Fevzi (Mareşal Fevzi Çakmak) Paşa imiş.**"(Bkz: Hüsrev Gerede, a.g.e.

Hüsrev Gerede'nin Anıları.

s.109)

4- Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgeleri ve Heyeti Temsiliye Kararları, Atatürk'ün Nutuk'ta "Vesika 189" olarak yayımladığı ve içinde Ahmet Fevzi Paşa adı geçen 5.11.1919 günlü resmi belgeyi tahrif etmiş olmadığını kanıtlamaktadır. Atatürk, dört Heyeti Temsiliye üyesinin imzasıyla yazılıp

Harbiye Nezareti'ne gönderilmesine karar verilen bu yazıyı, Nutuk'ta aynen yayımlanmıştır.

5- Fevzi (Çakmak) Paşa'nın 27 Nisan 1920'ye dek İstanbul Hükümeti'nin adamı olarak Milli Mücadele'ye düşman olduğu, yalandır, iftiradır. Onun Kasım 1919'da Atatürk'ü yakalayıp tutuklayıp İstanbul'a götürmek amacıyla Sivas'a geldiği de yalandır, iftiradır. Fevzi Çakmak'ı Milli Mücadele düşmanlığından ve Atatürk'ü tutuklamaktan 26.11.1919 günü Sivas'ta görüştüğü Kazım Karabekir'in vazgeçirdiği de yalandır, iftiradır. Fevzi Çakmak Milli Mücadele'ye düşman olmamıştır.

6- 1926'da Hakimiyeti Milliye ve Milliyet gazetelerinde gün gün yayımlanan anılarında Atatürk, Samsun'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrılmadan bir gün önce 15.05.1919 günü Cevat (Çobanlı) Paşa ve Fevzi

Atatürk TBMM'de Nutuk'u okuyor. 15.10.1927

(Çakmak) Paşa ile yurdu kurtarmak üzere birlikte çalışmak ve aralarındaki yazışmaları şifreyle gerçekleştirmek konusunda gizli bir anlaşma yaptıklarını açıklamıştır. Bu üçlü ant, Fevzi Çakmak'ın Günlükleri'nde ve 1948'de Akın gazetesinde yayımlanan söyleşisinde "Üçler Mısaki" ara başlığı altında yer almıştır.

7- Fevzi (Çakmak) Paşa'nın denetim heyetiyle Sivas'a geldiği 25.11.1919'dan 50 gün önce, Atatürk, İstanbul'a Harbiye Nazırı'na çekilen telgraflarla ya Fevzi (Çakmak) Paşa ya da Cevat (Çobanlı) Paşa, ikisinden birinin Genelkurmay Başkanlığı'na atanmasını istemiş olup 3 Ekim 1919 günlü bu belge Nutuk'ta yer almaktadır. (Bkz: Atatürk, "Nutuk", 3. basım, Devlet

Matbaası, İstanbul 1934, c.1, s.142.)

8- Fevzi (Çakmak) Paşa Sivas'a geldiğinde, 26.11.1919 gecesi Atatürk, Rauf Bey ve Ali Fuat Cebesoy'la saatlerce görüşmüştür (Bkz: Hüsrev Gere, a.g.e., s. 121) ve Fevzi Çakmak'ın Sivas'tan ayrılıp İstanbul'a dönmemesinden sonra Atatürk, onun Harbiye Nezareti'ne getirilmesini

istemiş olup 6 Şubat 1920 günlü bu belge Nutuk'ta yer almaktadır. (Bkz: Atatürk, "Nutuk", 3. basım, Devlet Matbaası, İstanbul 1934, c.3, s.273, Vesika 234.)

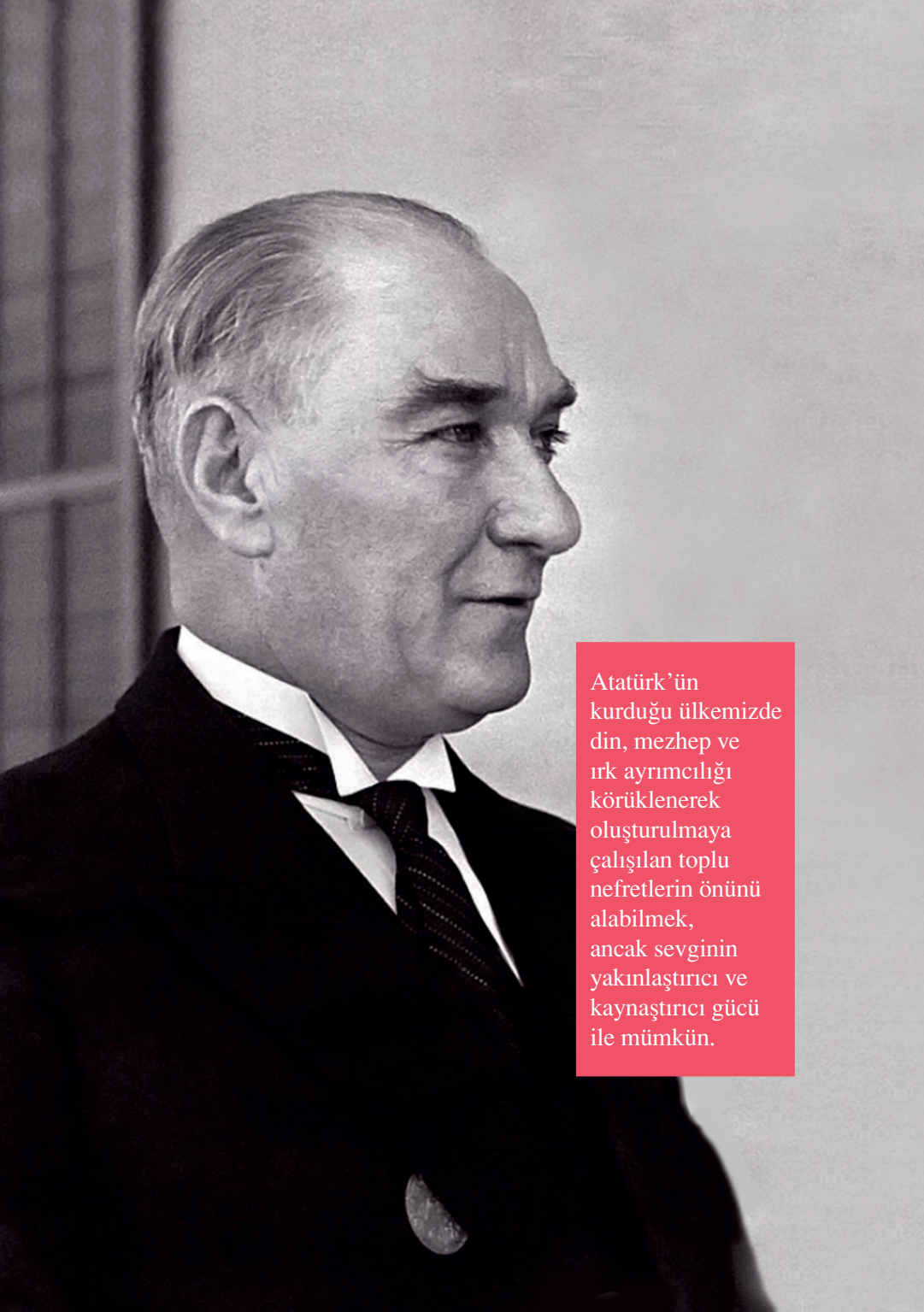
Sunduğumuz belgeler (ve yer sınırı nedeniyle bu yazıda aktarmadığımız onlarca belge) Atatürk'e, Mareşal Fevzi Çakmak'a ve Nutuk'a yöneltilen suçlamaları, iddiaları, iftiraları çürütmektedir.

Belgelere karşı düzmece "hatırat"lara sarılarak Kurtuluş / Bağımsızlık Savaşımızın ve Türk Devrimi'nin gerçeklerini kasten tahریف edenlere anımsatırım:

a)- Belgenin vurduğu yerde gül biter.

b)- Kendi düşün ağlamaz.

chengizozakincibd@gmail.com

Atatürk'ün kurduğu ülkemizde din, mezhep ve ırk ayrımcılığı körüklenerek oluşturulmaya çalışılan toplu nefretlerin önünü alabilmek, ancak sevginin yakınlaştırıcı ve kaynaştırıcı gücü ile mümkün.

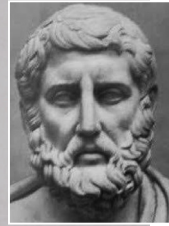
Sevmek

Yaşamımızda önemli bir yeri olan sevginin ne olduğu sorusunu yanıtlayabilmek için önce sevginin ne olduğunu anlamlandırmak gerek.

Sevgi, genel olarak tanımlayacak olursak hoşça giden bir şeye eğilim, tutkuya dek varabilen bir ruh hali / duygu. Fakat karşı cinse duyulan sevgi, çocuğa karşı duyulan sevgi, Tanrı sevgisi, insan sevgisi, doğa sevgisi, zamanla oluşup gelişen kişisel gönül dostluğu, minnettarlık, nedensiz duygudaşlık gibi türlü biçimleri de söz konusu.

Antik Yunan felsefesinde evrende birleştirici etken olarak tanımlanmış. Yaşamın / doğanın temel öğelerinin su, ateş, hava ve toprak olduğunu savunan Empedokles,^[1] evrenin bu dört ögenin; su, ateş, hava ve toprağın sevginin birleştirici, nefretin itici / ayrıştırıcı gücünün etkileşimi sonucu var olduğunu ileri sürmüştü. Empedokles'in evrenin oluşumuna ilişkin varsayımı bugün farklı görüşler söz konusu

olmakla birlikte sevginin yapıcılığı, birleştiriciliği ile nefretin ayrıştırıcılığına ilişkin değerlendirmesi çağlar boyunca insanlık için en temel sorun olmuş. Özellikle nefretin ayrıştırıcılığı...

*Empedokles,
evrenin
dört ögesi olan;
su, ateş, hava ve
toprağın sevginin
birleştirici,
nefretin itici /
ayrıştırıcı gücünün
etkileşimi sonucu
var olduğunu
ileri sürmüştü.*

Nefret!
Sevginin

yakınlaştırıcı, birleştirici gücünü hâkim kılmak için önce nefretin, yoldan çoktan çıkmış olmanın bir sonucu olduğunu kavramak »

gerekir. Ezik kişiliklerin ben değil sen kötüsün; ben değil sen eziksün, ben değil sen yetersizsin inancıyla oluşturdukları, kendilerini yüceltikleri sağlıklı / zararlı bir duygu nefret. Güç. Kişisel olduğu kadar toplumsal nitelik de kazanabilen bir ruh hali...

Nefretin ayrıştırıcılığından yararlanan yöneticiler toplumlari oluşturdukları ortak nefretle yönetir olmuşlar. Hitler, Yahudilere duyulan nefreti körükleyerek gelmiş iktidara.

Birinci Dünya Savaşı'nda yenik düşmenin ezikliğinin yaşandığı Almanya'da milliyetçi kibir üzerine inşa edilen ırksal roman nefreti ile 1. Dünya Savaşı sonrasında çöken Alman ekonomisinden sorumlu tutulan Yahudilere duyulan nefretle sağlanmış Nazizmin yükselişi. Bu ortak nefret eziklikten kurtulmalarına yetmediği, birlikte nefret edecekleri başka düşmanlara ihtiyaç duydukları için takılmışlar II. Dünya Savaşı'nı başlatıp insanlığı felakete sürükleyen Hitler'in peşine.

Ortak nefretle beslenip güdülenen insanlar, toplum içinde patlamaya hazır bir bombaya dönüştürülürler. Böyle toplumlarda sevginin birleştirici, aynılaştırıcı gücü de giderek azalır yok olur. Bu da gün

gelir kimi ulusların, yakın geçmişte Josip Broz Tito'nun ölümünden sonra etnik nefretin körüklendiği Yugoslavya'daki gibi ayrışmalara neden olur. 20 yıl süren kanlı bir süreç sonunda yedi ayrı egemen ülkeye bölündü ırkçılığın körüklendiği Yugoslavya.

Ülkemizde Atatürk'ün ölümü ve çok partili düzene geçildikten sonra Atatürk düşmanlığı üzerinden sürdürülen laiklik karşıtlığı ile oluşturulan nefret son yıllarda görünür bir şekilde artmakta. Şeriat özlemi

her fırsatta dile getirilip, tarikat ve cemaatlerin silahlandığından söz edilmekte. Laiklik ve laiklere karşı tiksinti yaratacak söylemlerle beslenen bu nefret, düşmanlığa dönüştürülmeye çalışılmakta. Bütün bunlar, ruhban sınıfını reddeden Müslümanlık adına ruhban sınıfı oluşturmak isteyen şeyhler, şıhlar ve mollalar Cumhuriyet ve Türk Devrimi düşmanları tarafından kollanıp korunarak tezgâhlanıyor. Mezhepçi ve ırkçı yaklaşımla ülke bütünlüğümüz parçalanmaya çalışılıyor.

Kurtuluş savaşı ve Cumhuriyet-

tin kuruluşundan bu yana bu ulusu din, mezhep ve ırk ayrımcılığına yer olmayan eşit vatandaşlık ilkesi ile Atatürk sevgisi ve devrimlerine olan bağlılık birleştirdi. “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir,” diyor; Atatürk’ün kurduğu ülkemizde din, mezhep ve ırk ayrımcılığı körüklenerek oluşturulmaya çalışılan toplu nefretlerin önünü alabilmek ancak sevginin yakınlaştırıcı ve kaynaştırıcı gücü ile mümkün. Yapılması gereken din, mezhep, ırk ayrımı gözetmeksizin birbirimizi sevmek. Sevmek için de tanımak ve anlamak...

Bir ülke düşünün ki vatandaşlarının bir kısmı hangi din, mezhep ve ırktan olursa olsun yurt

edindikleri ülkeyi kendi çıkarlarını gözetmeyip emperyalist devletlerin işgalinden kurtarmak için öne atılan, padişah / kral olabilecekken monarşiyi reddedip cumhuriyeti kuran, ülkesinin insanını kulluktan eşit vatandaşlık düzeyine ulaştıran, Orta Çağ artığı inanç sömürsünü benimsemiş din devleti yerine laik devlet anlayış ve düzenini yeğleyen, gerçekleştirdiği devrimlerle ulusunu çağdaş uygarlık düzeyinin de üstüne çıkarma ülküsünü benimseyen kurucu lideri ile onunla bütünleşmiş kadroları sevmesi gerekirken onlar-

dan nefret etsin... Üzülerken söylüyorum, ama o ülke bizim ülkemiz...

Sevmenin ön koşulu, tanımak. Kimi vatandaşlarımızın Atatürk’ü sevmemelerinin, ondan nefret etmelerinin nedeni onu tanımamalarından; vatani ve milleti için neler yaptığını bilmemelerinden. Şeyhler, şihlar, mollalar, cumhuriyet düşmanı öğretmen müsveddeleri tarafından dindarlık kisvesine büründürülmüş yalanlara, iftiralara inanmaları bundan. Madolyonun diğer yüzü de “*En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan*

Sevmenin ön koşulu, tanımak. Kimi vatandaşlarımızın Atatürk’ü sevmemelerinin, ondan nefret etmelerinin nedeni onu tanımamalarından; vatani ve milleti için neler yaptığını bilmemelerinden.

savaştır.” “Cehalet yenilmesi gereken en büyük düşmandır.” diyor Atatürk’ün bu sözlerinin Atatürkçü geçinenler tarafından gereğince kavranıp önemsenmemesi. Üzerinde durup düşünülmesi gereken sorun bu. Atatürkçü geçinenlerin, onun izinde yürüdüklerini söyleyenlerin büyük bir çoğunluğunun neyi neden ve hangi koşullarda yaptığını anlatığı, milletine hesap verdiği Büyük Nutuk’u okumamış olmaları gerçeği üzerinde düşünmek gerek.

Nutuk, Cumhuriyet Halk Fırkası Umumi Reisi / Cumhuriyet Halk

Partisi Genel Başkanı Gazi Mustafa Kemal'in partisinin 2. Kurultayı'nda, 15-20 Ekim 1927 tarihlerinde altı gün boyunca Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki söylevinin; 1919 yılından başlayarak 1927 yılına dek kendisinin ve silah arkadaşlarının çalışmalarını özetlediği konuşmasının tam metni. Ekindeki belgeler hariç yaklaşık 900 sayfa olan bu eseri ülkemizde Atatürkçü geçinen kaç kişi okumuştur dersiniz? Atatürk düşmanlığından çok bunun üzerinde düşünmenin zamanı geldi de geçiyor.

Öncelikle anlaşılması, kavranması gereken bilinmeyene inanmaların, bağlananların, okumuşu ile okumamışının olduğu bir toplum olduğumuz gerçeğini kavramak. Eğer böyle olmasaydı Müslümanların çoğunluğu oluşturduğu ülkemizde okuryazar geçinenlerin ilk ayeti ikra / oku olan Kur'an-ı Kerim'i ana dillerinde okuma isteksizliği başka nasıl açıklanabilir? Böyle bir toplumun Atatürkçü geçinenlerinin büyük Nutuk'u okumak zahmetine katlanmalarına da hiç şaşmamak lazım. Bu açmazdan kurtulabilmenin ön koşulu din kisvesine bürünenlerin aşılması. Atatürk nefretinin önüne geçmek için Müslüman vatandaşlarımızın kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'i kendi dillerinde okumalarını sağlamak, Atatürkçü olduklarını söyleyenlere de önce Nutuk'u okumaları gereğini kavratmak gerekir. Atatürk'ün "*Biz cahil dediğimiz zaman, mektepte okumamış olanları kastetmiyoruz.*"

Atatürk:
"Asıl önemli olan ve memleketi temelinden yıkan, halkını esir eden, içerdeki cephenin suskunluğudur."

Kastettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören gerçek âlimler çıkabilir;" sözünün özü budur. Atatürk'ün dediği gibi "*bu kaostan çıkabilmek için birtakım kuş beyinli kimselere kendimizi beğendirmek hevesinden vazgeçmeli, gerçek inanç ve düşüncelerimiz savunmaktan çekinmemeliyiz."* Yine büyük önderimizin dediği gibi "*Asıl önemli olan ve memleketi temelinden yıkan, halkını esir eden, içerdeki cephenin suskunluğudur."*

Nur içinde yat Atatürk, hiç kimse ulusunu senin sevdiğin kadar sevmeydi. Değinin gibi vatana ihanetin nedeni olmaz. Er ya da geç bedeli olur... •

tekinozertembd@gmail.com

[1] Empedokles, MÖ 490-435

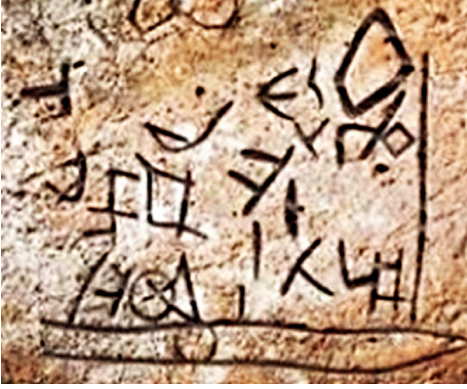
Gençliğin Dünyası
Kaya Boztepe

“Bu memleket
tarihte Türk’tü,
hâlde Türk’tür
ve
ebediyen
Türk olarak
yaşayacaktır.”

H. Atatürk

Ümmetten millete
geçmek, kulluk yerine
birey, vatandaş olmak
kolay olmamıştır.
Atatürk’ün Türk Tarih
Kurumunu kurması, Türk
Dil Kurumunu kurması,
araştırmaları, çalışmaları
son derece
dikkat çekicidir. »

Araştırmacı-yazar Servet Somuncuoğlu da, "Sibirya'dan Anadolu'ya Taştaki Türkler" kitabında, Esatlı köyündeki yazıtların runik karakterli Göktürk alfabesi ile yazıldığını kaydetti.

Araştırmacı Servet Somuncuoğlu, Ordu'nun Mesudiye ilçesi Esatlı köyünün güneyinde bazı kaya resimleri buluyor. Bu resimlerdeki alfabenin ise Türklerin bilinen ilk alfabetesi olan Orhun Abideleri'nden daha eski olduğunu görüyor.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Necati Demir, Mesudiye ilçesi Esatlı köyündeki kaya üstü resimlerinin dünya üzerindeki benzerleri ile karşılaştırıldığında MS I. veya II. yüzyılları işaret ettiğini belirtiyor. Kaya resimlerindeki resim, figür ve damgaların Türk kültürünün unsurları olduğuna dikkat çeken Demir, Esatlı köyündeki kaya üstü resimleri, yazıtlar ve burada bulunan resim ve kitabelerin, 'Gök Tanrı' inancına bağlı Peçenek Türklerinden kaldığının tahmin edildiğini söylüyor.

Atatürk'e göre Anadolu, en az 7000 yıllık Türk yurduydular! Atatürk, Afet İnan'ın "Türk'ün Tarifi" adlı tezini okuduktan sonra bir sayfanın kenarına kendi el yazısıyla şu notu düşmüştü:

"Bu memleket, dünyanın beklemediği, asla ümit etmediği, bir müstesna mevcudiyetin yüksek tecellisine sahne oldu. Bu sahne en az 7000 senelik Türk beşiğidir! Beşik tabiatın rüzgârlarıyla sallandı; beşiğin içindeki çocuk tabiatın yağmurlarıyla yıkandı, o çocuk tabiatın şimşeklerinden, yıldırımlarından, kasırgalarından evvela korkar gibi oldu, sonra onlara alıştı, onların oğlu oldu! Bugün o tabiat çocuğu tabiat oldu; şimşek, yıldırım, güneş oldu, Türk oldu! Türk budur: Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir!"

Padişaha kulluk eden ve kendilerini Osmanlı tebaası olarak gören halk Türklüğü aşağılayıcı bir terim olarak görüyordu. Sanki Osmanlı

Padişaha kulluk eden ve kendilerini Osmanlı tebaası olarak gören halk Türklüğü aşağılayıcı bir terim olarak görüyordu. Sanki Osmanlı öncesi Türk tarihi yoktu.

uluslar avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak, yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprülerini sağlam tutarak. Dil bir köprüdür, inanç bir köprüdür, tarih bir köprüdür. Köklerimize inmeli ve olayların bölüdüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gereklidir.”

Mustafa Kemal Atatürk, 26 Kasım 1930’da Samsun’da bir ortaokulun coğrafya dersinde Avrasya haritası başında üzerinde Türk Dünyası’nın keskin çizgilerle gösterildiği haritada yanındaki öğrenci ile olan diyalogunu gösteren bu muhteşem resimden başka, bu öngörüsünü 1933 yılında Mısır Büyükelçisi’ne, Çankaya sirtlarından doğmakta olan güneşi göstererek tekrarlamıştır:

“Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız! Bugün, günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan, bütün doğu milletlerinin de uyanışını öyle görüyorum. Bağımsızlık ve özgürlüğüne kavuşacak daha çok kardeş millet vardır. Onların yeniden doğuşları, şüphesiz ki ilerlemeye ve refaha yönelmiş olarak gerçekleşecektir. Bu

milletler, bütün güçlülere ve bütün engellere rağmen, bunları yenecekler ve kendilerini bekleyen geleceğe ulaşacaklardır. Sömürgecilik ve emperyalizm yeryüzünden yok olacak ve yerlerini, milletler arasında hiçbir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir uyum ve işbirliği çağı alacaktır.”

Atatürk ırkçı-kafatasçı değildi. Enver Paşa gibi Turan hayalleri kuran, onbinlerce Mehmetçiği hesapsız plansız ölüme gönderen biri hiç değildi. Onun inancı kültür birliği ve ilimdi. Yabancılara karşı duyulan hayranlık onu kızdırdı.

“Efendiler!

Avrupa’nın bütün ilerlemesine, yükselmesine ve medenileşmesine karşılık Türkiye tam tersine gerilemiş ve düşüş vadisine yuvarlanadurmuştur. Artık vaziyeti düzeltmek için mutlaka Avrupa’dan nasihat almak, bütün işleri Avrupa’nın emellerine göre yapmak, bütün dersleri Avrupa’dan almak gibi birtakım zihniyetler belirdi. Halbuki, hangi istiklâl vardır ki, ecnebilerin nasihatleriyle, ecnebilerin planlarıyla yükselebilirsin? Tarih böyle bir hadiseyi

“Hangi istiklâl vardır ki, ecnebilerin nasihatleriyle, ecnebilerin planlarıyla yükselebilirsin?”

Tarih böyle bir hadiseyi kaydetmemiştir!”

kaydetmemiştir!”

Elbette bu sadece bir Avrupa hayranlığına karşı söylenmiş değildir.

Ya o bitmeyen Arap hayranlığı?

Ali Fuat Cebesoy'un, "Sınıf Arkadaşım Atatürk" kitabından bir hatırası da bu gerçeği gözler önüne seriyor.

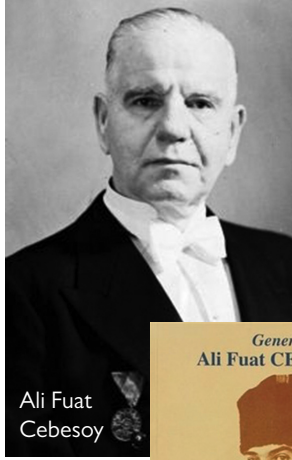
"Mustafa Kemal 5. Ordu'da Arap ırkından olan askerlere özel muamele yapıldığını ve Anadolu çocuklarından üstün tutulduklarını gördükçe üzüliyordum.

'Osmanlılığın telkin ettiği, bu aşağılık duygusundan ne zaman kurtulacağız?' diyordu

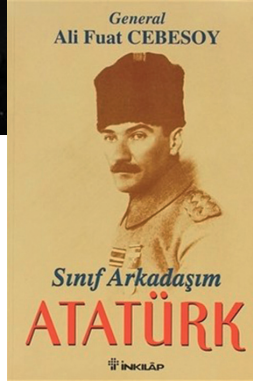
Aynı ızdırabı ben de duyuyordum. Yafa'da Mustafa Kemal'in bölüğünde alaydan yetişmiş, Makedonya Türklerinden yaşlı bir yüzbaşı vardı. Yüzbaşı Anadolu kına çavuşlarına kötü davranıyor yeni Arap erlere karşı ise gereğinden fazla tolerans gösteriyordu. Onların azarlanmasına, hırpalanmasına gönlü razı olmuyordu."

Mustafa Kemal, başından geçen bir olayı şöyle anlatıyor.

"Bir gün Makedonyalı yüzbaşı kına çavuşlarından birini bölük komutanı odasına çağırıyor. Müfit'le ben de orada idik. Çavuş sağlam yapılı ve yakışıklı bir Türk delikanlısı idi.

Ali Fuat Cebesoy

Yüzbaşı, gencin onurunu kıracak şekilde azarlamaya başladı. Delikanlıdan çok mensup olduğu ırka hücum ediyordu:

"Sen," diyordu, "nasıl olur da yüce Arap ırkına mensup peygamber efendimizin mübarek soyundan gelen bu çocuklara sert davranır, ağır sözler söylersin? Kendini iyi bil, sen onların ayağına su bile dökemezsin!"

Gittikçe manasızlaşan sözlerle hakaret ediyor, sesi yükseldikçe yükseliyordu. Çavuşun yüzündeki ifadeye

baktım. Önce bir babaya duyulan saygının samimiyeti okunan çizgiler sertleşmeye, içten gelen bir isyanın ateşleri gözlerinden okunmaya başladı, fakat gerçek gerçeğin itaatini sembolü olan Türk askeri gibi iç duygularını gemlemeye çalıştı. Göz pınarlarından tanelenen yaşlar yanaklarından döküldü.

Dayanamadım.

'Yüzbaşı efendi susunuz!'

Birden şaşırıyor, sözlerinin bizden onay görmesini beklediği anlaşılıyordu.

'Yoksa fena bir şey mi söyledim?' dedi.

'Evet,' dedim, 'çok fena hakaret ettiniz, buna hakkınız yok, bu erlerin

bağlı bulunduğu Arap kavmi bir çok bakımdan yüce olabilir, fakat senin de benim de, Müfit'in de ve çavuşun da mensup olduğumuz ırkın da büyük ve asil bir millet olduğu, asla inkar edilemez bir gerçektir.'

Yüzbaşı başını önüne eğdi, utanmıştı.

Yıllar sonra, bir gün Ankara'da beni de şahit göstererek anlattığı bu gerçek olay karşısında görüşü şu idi:

'Bu ve buna benzer olaylar, Türk aydınlarının kendi kendisini bilmesinden ve başka milletlerde şu veya bu sebeple üstünlük olduğunu sanarak, kendini onlardan aşağı görmesinden doğmaktadır. Bu yanlış

görüşe son vermek için Türklüğümü-zü bütün asaleti ve tarihi ile tanımak ve tanıtmak şarttır.'"

Mustafa Kemal'in, Türk Tarih Kurumu'nu kurmasının en büyük nedeni bu asil düşüncede aranmalıdır. Atatürk, Türk milletinin asaletine, büyüklüğüne bütün Türklerin inanmasını ve bunu iftiharla savunmasını hayatı boyunca amaç edinmiştir.

"Ne mutlu Türk'üm diyene!" hitabıyla seslendiği zaman, buna tüm varlığı ve içtenliği ile inanmıştı. •

kayaboztepebd@gmail.com

CUMHURİYET VE DEMOKRASİ AŞIĞI ATATÜRK

1936 senesinin Temmuz ayı idi... İnşa edilecek olan Meclis binasına ait yerli ve yabancı mimarlar tarafından hazırlanmış planlar sehpa üzerine dört sıra halinde dizilmişti. İnşaat işlerine karşı büyük ilgi gösteren Atatürk, bu planları ayrıntılı bir şekilde inceledikten sonra üç tanesini işaret ederek: "Bunlar güzel", dedi.

Planları bir kere daha gözden geçirdikten sonra bu üç plandan bir tanesini işaret ederek bir an durdu:

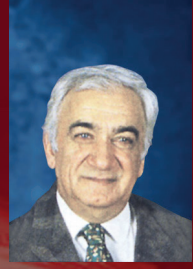
"Arkadaşlar, yapılacak olan bu Meclis binasına Genel Kurul salonundan başka ikinci derecede iki veya üç salon daha yapılması çok gereklidir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bir gün demokrasi rejimini kabul edecek ve memleketimizde de birçok partiler oluşacaktır. İşte bu partilerin milletvekilleri kendi aralarında yapacakları grup toplantılarını bu salonda yapacaklardır" dedi.

Demokrasi aşığı Atatürk, bu memlekette demokrasinin kurulacağını çok önceden hesaplıyordu.

Nuri Ulu

Sporun Dünyası

Metin Gören

Anıtkabir’de Yatan Dâhi

Her yıl Kasım ayı geldiğinde,
bir hüznün çöker ülkeme
tepeden aşağıya...

S araran hazan yaprak-
ları rüzgârın etkisiyle
yerlerde sürüklenirken,
Anıtkabir’de yatan bir

dâhi için gözyaşları dökülür, yediden yetmişe herkesin... Göz
pınarlarımızdan akan damlacıklar yüzümüzü ıslatır.

Yüreğimize 10 Kasım’ın hüznü çöker ve Gazi Mustafa Ke-
mal Atatürk’ü kaybetmenin acısı tüm benliğimizi sarar. Onun
manevi huzurunda saygıyla eğilmek için binlerce insan
Anıtkabir’e koşar. »

Sonra onunla konuşurken buluveririz kendimizi, karşımızdaymışçasına... Dâhinin masmavi gözlerinin ışıltısında, pırl pırl çocuklar aklımıza geliverir bu kez. Ve onun dünya çocuklarına armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı...

Geleceğimizin teminatı çocuklarımız, ellerindeki Türk bayraklarıyla onun önünden geçer. Sevinir coşar, mutluluğu enginlere doğru yayılır...

Ve sonra genç nesil 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nı kutlamak ve ona şükranlarını sunabilmek için inançlı adımlarla önünden geçer. "Ey Türk gençliği! Birinci vazifen Türkiye Cumhuriyeti'ni..." dizeleri yankılanır...

Anıtkabir'de yatan dâhi, seçmenlerin yerel kıyafetleriyle sun-

dukları Ankara oyunlarını izler, 27 Aralık Koşusu'nu anımsar, Dikmen tepelerinden gelecekte başkent yapacağı Ankara'sını izler buğulu gözlerle... Yoktan var edilmiş bir ülkenin, yoktan var edilen başkentinde huzur içinde uyuyabilmenin mutluluğunu yaşar.

Birden etrafını gençler sarar. Atatürk'ü Anma Koşusu'na katılan atletlerdir bunlar. Anıtkabir'i çepeçevre saran parkurda koşmuşlar ve henüz terleri kurumadan Atalarının huzuruna gelmişlerdir.

Gençlerle uzun uzadıya sohbet eden Ulu Önder, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na kendi maaşından ayırdığı harcırahla gönderdiği genç kızlarımızı anımsar.

Almanya'nın faşist diktatörü Adolf Hitler'i aldığı üç altın madalya ile şaşırtan Amerikalı zenci atlet Owens'tan sonra, şerefine düzenle-

nen büyük toplantıya, “Biz faşist bir liderin, insan düşmanı bir diktatörün toplantısına katılmayız” diyen bir avuç Türk sporcusu kızlarımızın tepkisine de şaşırdığı söylenir.

3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün kuruluş kanunu ile verdiği çabanın son günlerini anımsar. Ve ne yazık ki, Adnan Menderes tarafından mecliste okunan kanunun kabul edilişi sırasında ki heyecanı yaşamadığı için üzgün olduğunu vurgular.

Hasta yatağındaki kanunla ilgili son sözlerinin “Her Türk genci spor yapmalıdır” tümcesinin kanunun dördüncü maddesi olarak kabul edilmesi, onun Türk gençliğine ne denli önem verdiği için bir simgesi olarak yansır.

Dünyada kadının seçme ve seçilme hakkı yokken, savaşın eşiğine gelmiş Avrupa kıtasında, yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin genç kızları gelecek için tüm uluslara örnek olmuşlardı.

1932 yılında bir Türk kızı, Keriman Halis’in dünya güzeli seçilmesi

Dünyada kadının seçme ve seçilme hakkı yokken, yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin genç kızları gelecek için tüm uluslara örnek olmuşlardı.

de, bir zamanların hasta ülkesi denilen Osmanlı’dan sonra bir güneş gibi doğan modern Türkiye’nin

yeniden oluşumundaki olağanüstü başarılarından birisi değil miydi?

Anıtkabir’de yatan dâhi, dünyada ilk kez halkın arasına girerek onlarla birlikte yüzen, koşan manevi kızı Ülkü’yü halkının arasına sokan bir anlamlı davranışın sahibiydi.

Kasım ayı geldiğinde bir hüznün çöker içimize...

Bir dâhinin ülkesi için yaptıklarını anımsarız ama yokluğuna alışamadığımızı ve alışmanın da mümkün olmadığını biliriz...

Sonbahar yaprakları toprak ananın üzerinde bir o yana bir bu yana savrulurken, Anıtkabir’de yatan Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün manevi huzurunda bir kez daha saygıyla eğilirim... •

metingorenbd@gmail.com

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-Düzenli bir şekilde büyümeyi sağlayan,büyüme hormonu vücudumuzun hangi iç salgı bezinden salgılanır?
a-Epifiz b-Tiroid
c-Hipofiz d-Pankreas

2-Vapurların bağlanması için iskelelerde bulunan tahta ya da demir kazığa ne ad verilir?
a-Baba b-Kopuz
c-Santur d-Şerare

3-Anne ve baba gibi düşünme,davranma ve onlar gibi olma eğilimine ne ad verilir?
a-Benzeşim
b-Karakteristik
c-Özdeşim
d-Huy

4-"Flöre" hangi spor dalına ait bir terimdir?
a-Rugby
b-Eskrim
c-Yelken
d-jimnastik

5-"Mutedil" ne anlama gelir?
a-Sağanak
b-Dönüşük
c-Değişik
d-İlimli

6-Aşağıdakilerden hangisi "ilgi uyandıran" anlamına gelen bir sözcüktür?
a-Cazip
b-Haris
c-Denek
d-Bencil

7-Erkeği doğum yapabilen tek hayvan türü , aşağıdakilerden hangisidir?
a-Su Aygırı
b-Denizanası
c-Denizatı
d-Yarasa

8-Genetiğin babası olarak bilinen ve aynı zamanda papaz olan bilim adamı kimdir?
a-Loewenhook
b-Keppler
c-Mendel
d-Einstein

9-Dar ve derin boğazlara, içine girilemeyen ormanlara ne ad verilir?
a-Vadi
b-Kapuz
c-Cangıl
d-Amazon

10-"Aşıyan" ne anlama gelir?
a-Orman
b-İrmak
c-Koru
d-Yuva

11-Arpa bitkisinde bulunan şeker hangisidir?
a-Laktoz
b-Fruktoz
c-Maltoz
d-Sakkaroz

12-"Mikoloji" nedir?
a-Çiçek bilimi
b-Mantar bilimi
c-Böcek bilimi
d-Kuş bilimi

Düşler ve Düşünceler

Yahya Aksoy

DÜNYAYA ÖRNEK EĞİTİMÇİ BAŞÖĞRETMEN ATATÜRK

“Dünya vatandaşları, haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde terbiye edilmelidir.” Atatürk

Mustafa Kemal, çocuklarımıza verilecek eğitim ve öğretimin temel ilke ve hedeflerini Bursa’da öğretmenlere verdiği söylevde şöyle ifade etmiştir:

“...Okul, genç kafalara, insanlığı saymayı, ulus ve ülkeyi sevmeyi, bağımsız yaşamayı öğretir; bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için tutulması gereken en doğru

yolu öğreten okuldur. Ülkemiz içinde uygar düşüncelerin, çağdaş ileriliklerin vakit yitirilmeksizin yayılması ve gelişmesi gereklidir. En önemli ve verimli ödevlerimiz öğretim ve eğitim işleridir. Bu işlerde ne yapıp başarıya ulaşmamız gerekir. Bir ulusun gerçek kurtuluşu ancak bu yoldadır. Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek can, tek düşünce olarak »

belirli bir program üzerinde çalışmamız gerekir. İleri ve uygar bir ulus olarak yaşayacağız...”

16 Temmuz 1921 günü Ankara’da bir Maarif Kongresi toplanmıştır. Orada toplanan öğretmenlere yeni nesli yetiştirirken uymaları gereken şu esasları göstermiştir:

- Eğitim laik olmalıdır.
- Eğitim ulusal olmalıdır.
- Eğitim karma olmalıdır.
- Eğitim bilimsel olmalıdır.
- Eğitim uygulamalı olmalıdır.

“Ulusal varlığımıza düşman

ilerlemek ve medenileşmek isterse bilhassa bu noktayı esas olarak kabul etmek mecburiyetindedir.”

“Efendiler, milletimizin amacı, milletimizin ülküsü, bütün dünyada tam manasıyla medeni bir toplum olmaktır... Medeniyet yolunda yürümek ve başarılı olmak yaşamak için şarttır.” diyen Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nun 11.11.1928 tarihli toplantısında, Millet Mektepleri Talimatnamesi kabul edildi. Resmi Gazete'nin 24 Kasım

1928 tarih ve 10481 sayılı nüshasında yayımlandı.

Talimatnamede, TBMM tarafından kabul edilen yeni Türk harflerinin, kısa bir zamanda ve kolay surette her ferdin ve büyük halk kitlelerinin süratle okur yazar hale getirmek maksadı ile

her Türk vatandaşının üye olarak kabul edildiği, Millet Mektepleri Teşkilatı kuruldu. 3 Mart 1924 günü kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'yla Türk eğitimi millî, laik ve çağdaş bir hale getirildi.

“Eğitimimizin temel taşı, bilgisizliğin yok edilmesidir.” diyerek Harf Devrimi yapan ve okuma-yazma seferberliği ile bütün ülkeyi okul haline getiren, yokluklar içinde ve savaş halindeki ülkeyi, ilme ve fenne dayanan bir eğitim sistemi ile çağdaş uygulamaları

olanlarla dost olmayalım... İnançımıza, ülkümüze ve geleceğimize yan bakan her bireyi düşman saydığımız gün, ulusal benliğe uzanacak her eli şiddetle kırdığımız, ulusumuz önüne dikilecek her engeli derhal devirdiğimiz gün, gerçek kurtuluşa erişeceğiz. Ve sizler gibi aydın, kararlı, imanlı gençler sayesinde bu kurtuluşu ulaşacağımıza inanabiliriz.”

“Bir toplum, cinsinden yalnız birinin yeni gerekleri edinmesiyle yetinirse o toplum yarından fazla kuvvetsizlik içinde kalır. Bir millet

***“Benim Türk milletine,
Türk Cumhuriyetine ve
Türklüğün istikbaline
ait görevlerim
bitmemiştir; sizler onları
tamamlayacaksınız...”***

hayata geçiren, doğumunun 100. yılında Unesco'nun, “Olağanüstü bir devrimci, dünya barışının öncüsü ve eşsiz bir devlet adamı” olarak açıkladığı Mustafa Kemal Atatürk, bütün dünyanın her alanda örnek aldığı bir “başöğretmen” olarak benimsenmiştir.

Okul, öğretmen, öğrenci, aile ve ulus eğitim alanında birbirini tamamlayan bir bütündür.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, çağdaş uygarlığı aşmak için, ülkemizin en büyük zenginlik kaynağı ve dayanağı olan eğitilmiş insan gücünü çoğaltmak ve Cumhuriyetimizin bekçileri fikri hür, vicdanı hür gençliğimizin yetişmesini sağlamak üzere bilim, akıl ve teknoloji ışığında çağdaş uygulamaları hayata geçirmiş ulusal ve evrensel anlamda örnek bir başöğretmendir.

Eğitim tarihimizde özgün yerleri bulunan ve dünyaya örnek birer eğitim kurumu olarak değerlendirilen Köy Enstitüleri'ni de

unutmamalıyız.

Atatürk'ün milletine son buyruğu:

“Benim Türk milletine, Türk Cumhuriyetine ve Türklüğün istikbaline ait görevlerim bitmemiştir; sizler onları tamamlayacaksınız. Siz de, sizden sonrakilere benim sözümlü tekrarlayınız.”

10 Kasımlar, Atatürk'ü anma, anlama ve anlatma günüdür. Büyük Önder'in günlere, yıllara ve asırlara sığmayan insanlık hizmetleri, aydınlık düşünceleri, fikirleri ve devrimleri ulusal ve uluslararası her ortamda dile getirilmeli ve vurgulanmalıdır.

Ulu Önder'in her sözünü hatırlayarak ve son sözünü de hep tekrarlayarak, rahmet, minnet, saygı ve şükranla anıyoruz. •

yahyaaksoybd@gmail.com

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Maksimum (Fr.)
a-Kümedenme
b-Önemsiz
c-En çok
d-Karışık durum	6 Panorama (Fr.)
a-Kıyı, çevre
b-Genel görünüm
c-Uzun bluz
d-Bilinmezci	11 Natürel (Fr.)
a-El aynası
b-Doğal
c-Doğaçlama
d-Yazılı belge
2 Reel (Fr.)
a-Eleme
b-Gerçek
c-Öndelik
d-Bezenti	7 Eksantrik (Fr.)
a-Moda yaratan
b-Yönelteç
c-Gösterge
d-Dış merkezli	12 Pozitif (Fr.)
a-Ölçü birimi
b-Saçma, zırva
c-Olumlu, artı
d-Öğreti
3 Poşet (Fr.)
a-Burğaç
b-Bitki nakli
c-Pilot
d-Torba	8 Litoloji (Fr.)
a-Taş bilimi
b-Sihir yapan
c-Gelenekçi
d-Savunma sanatı	13 Sürpriz (Fr.)
a-Gösterişli
b-Sırnaşık
c-Süzgeç
d-Şaşırtı
4 Pusula (İta.)
a-Yön belirteci
b-İyimser
c-İz düşümü
d-Kesin uyarı	9 Kaos (Fr.)
a-Kargaşa
b-Barut kesesi
c-Kopuntu
d-Tatlı çörek	14 Rezonans (Fr.)
a-Karşı akım
b-Açıkgöz
c-Fizik bilimi
d-Titreşim
5 Migren (Fr.)
a-Devingen
b-Yasal olan
c-Baş ağrısı
d-Gezegen	10 Bold (İng.)
a-Boylam
b-Kuşak, nesil
c-Koyu
d-Yapay	15 Kripto (Fr.)
a-Sentetik madde
b-Şifreli yazı
c-Kilit açar
d-Dirençli

Çağdaş Düşünce

Dr. Ögüt Yazman

Atatürk 21. Yüzyıla da Işık Tutuyor

Türkiye için 2020, TBMM'nin açılışının 100. TC'nin kuruluşunun 97. ve Atatürk'ün aramızdan ayrılışının 82. yıldönümünü kapsıyor.

Yüz yılı aşan geçmiş zaman içinde iki dünya savaşına tanık olan dünyanın siyasal coğrafyası birçok kez değişmiş, imparatorluklar yıkılmış, yeni devletler kurulmuş ve ulus devletlerin sayısı artmıştır. Yeni kurulan devletlerin bir kısmı da çökmüş, dağılmış, bir kısmı birileri ile birleşmiş yeni isimler almış, bazıları ayrılmış, yeni devletler oluşmuştur. »

21. yüzyıl öncesinden devralınan sorunlara eklenen yeni anlaşmazlıklarla, güç çekişmeleri, bölgesel anlaşmazlık ve çatışmalarla sürüyor.

TÜRK KURTULUŞ SAVAŞI

Birinci Dünya Savaşı 1918’de bittiği zaman Osmanlı İmparatorluğu da ömrünü tamamlamış ve bitmişti. Fakat Türkiye, 1922 yılı sonlarına kadar yokluklar içinde düzenli ordu kurmuş ve bir istiklâl savaşı başarmıştı.

Gazi Mustafa Kemal’e Meclis üç ay süreyle başkumandanlık ve kararname (kanun) çıkarma yetkisi verdiğiinde Tekâlifi Milliye Emirleri (Ulusal Yükümlülük Emirleri) çıkarmıştı. Sakarya Savaşı öncesi 10 maddelik emirlerde ordu için evlerden çarık, iç çamaşırı, çorap, istenirken, tüccardan bedeli sonra ödenmek üzere çamaşırlık bez, Amerikan patiska, çarık, fotin, demir kundura çivisi, kundura, nal, nal yapımında kullanılan demir, yem torbası, mih (çivi), yular, kaşağı, semer ve organların yüzde kırkı istenmişti.

Kurulan yeni Türk devleti, harap bir ülkeyi devraldı. Yetersiz altyapı tesisleri de harap olmuştu. Türkiye’de sanayi denilebilecek tesisler yoktu. Bir kaç fabrika enkaz halindeydi; sanayi denilemezdi.

Yolları kışın çamurdan geçit vermiyordu. Demiryolları, limanlar, bazı şehir sularının dağıtımı, telefon yabancı şirketlere aitti. Adapazarı’ndan İstanbul’a gönderilen patates, Marsilya’dan ithal edilip İstanbul’a

gelen patatesten daha pahalı oluyordu. Kiremitten toplu işneye kadar akla gelebilecek bütün sanayi ürünleri ithal ediliyordu.

Bankacılık, dış ticaret, sanayi işyerlerinin sermaye ve emek olarak %85’i yabancıların elindeydi. Kapitülasyonlar, sanayinin kurulup gelişmesine engeldi.

Kurtuluş Savaşı sonrası nüfusun %90’ı okuma yazma bilmiyordu. İhtiyacı karşılayacak elemanları yetiştirecek okullar yoktu. Okur yazar gençlerin çoğu da savaşlarda yitirilmişti. Tarım, ilk çağ metotlarıyla yürütülüyordu.

**Kurtuluş Savaşı
sonrası nüfusun
%90’ı okuma
yazma bilmiyordu.
İhtiyacı karşılayacak
elemanları
yetiştirecek okullar
yoktu. Okur yazar
gençlerin çoğu da
savaşlarda yitirilmişti.**

Gazi Mustafa Kemal, TBMM’de şöyle diyordu:

“Tanzimatın açtığı serbest ticaret devri, Avrupa rekabetine karşı kendini müdafaa edemeyen iktisadımızı bir de kapitülasyon zincirine

bağladı(...) bütün ekonomimize, (...) kesin egemen olmuşlardı.

(...) Rakiplerimiz (...) gelişmemizin önüne geçtiler.” (1 Mart 1922)

Türkiye, yaralı bir aslan gibi hasta sinesinden bağımsız, zinde bir devlet çıkarmıştı ama bütün bu elverişsiz koşulları, kendisine yardımcı olmayan bir çevre içinde tek başına sağlamak zorunda kalmıştı.

Başkomutan, Mareşal Mustafa Kemal, savaşın ardından yaptığı değerlendirmede şunları söylemişti:

“Türkiye’ nin bugünkü mücadelesi yalnız kendi nam ve hesabına olsaydı, belki daha kısa daha az kanlı olur ve daha çabuk bitebilirdi. Türkiye azim ve mühim bir gayret sarf ediyor. Çünkü müdafaa ettiği bütün mazlum milletlerin, bütün şarkın davasıdır. Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan bütün Doğu milletlerinin de uyanışını öyle görüyorum.” (1922)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Çok yönlü imkânsızlıklar içinde kurulan TC bir sınıf mücadelesinin ürünü de değildir. Cumhuriyetin 50 yılındaki bir yayımda belirttiğim gibi “TC, çok daha geniş kapsamlı, sosyal bünyede esaslı ve kökten değişiklikler getiren ve Doğu aleminden bir kader değiştirircesine çağdaş uygarlığa yönelmenin esaslı ve devamlı gelişmesine yol açan bir dönüm noktasıdır.”¹

Görüşlerimizi doğrular nitelikte Norbert Von Bischoof da şunları yazmıştı:

“Yirminci yüzyıl Asya’ daki

Avrupa egemenliğinin sonuna şahit olacaktır. Bu sonun başlangıcında ise Türk Kurtuluş Hareketini görüyoruz.”²

ATATÜRK

Kurtuluş Savaşı’nın başkomutanı, savaştan sonra askeri giysilerini çıkarıp bu kez bir devlet adamı olarak yeni devletin kuruluş ve ilerlemesine yönelmişti.

Ümmet dönemi bitmiş, yeni bir millet doğmuştu. Monarşi yerine millet egemenliğini hâkim kılan yeni parlamenter sistem ile demokrasiye ve çağdaş uygarlığa ulaşmayı hedefleyen laik cumhuriyetin kuruluşu ve izleyen yıllarda her alanda gerçekleştirilen devrimler Türkiye

Cumhuriyeti ve Atatürk, bütün dünyanın ilgisini çekmişti. Fransız yazar Georges Duhamel şunları yazmıştı: “Türk Devrimi, İngiliz, Fransız, Rus devrimlerinden başkadır.

Georges Duhamel

Diğer devrimlerin hiç biri mesela dil ve yazı gibi konulara el atmamış, ulusların bilim felsefesini ve düşünce metotlarını değiştirmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti ve devrimleri, Türk milletinin alın yazısını değiştirmiştir.”

TC, yalnız Türkiye'nin değil, Asya'dan Afrika'ya sömürge ve yarı sömürge ülkelerin siyasal bağımsızlık hareketlerini de etkilemiş ve öncülük etmiştir.

Ekonomik alanda ise emperyalizm karşı savaşçı kazanmış ve 1917 Rus İhtilali'nden sonra Sovyetler'den çeşitli yardımlar da almış yeni devlet, Liberalizm ve Sosyalizm gibi var olan iki sistemden hiç birine yönelmemiş ve kendine özgü ulusal bir ekonomik sistem kurmuştur.

Atatürk'ün kararıyla toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde zamanın İktisat Bakanı

Mahmut Esat (Bozkurt) bu konuyu şöyle açıklamıştı:

“Yeni Türkiye Ekonomisi, mevcut iktisat sistem ve siyasetlerinin hiç birinin aynı olamaz. Memleketimizin ihtiya-

cına, iktisat tarihimizin geçmişine uygun, başlı başına bir iktisat siyaseti takip etmek mecburiyetindeyiz. Biz, ekonomik sistemler tarihinde mevcut sistemlerden hiç birine bağlı değiliz. Bizim de Yeni Türkiye'nin yeni ekonomi anlayışına göre yeni bir ekonomi sistemimiz vardır..”

Liberalizm ve sosyalizm gibi var olan iki sistemden hiç birine bağlı olmadıklarını belirttikten sonra

devamla; *“Memleketimizin ihtiyacına göre bunlardan faydalanmayı da ihmal etmeyeceğiz. Yeni Türkiye karma bir iktisat sistemi uygulamalıdır. İktisadi teşebbüs, kısmen devlet ve kısmen özel teşebbüs tarafından yüklenmelidir. Mesela büyük kredi kuruluşları ve sanayi kuruluşları ve benzerlerini devlet idare edecektir. Çünkü memleketimizin ekonomik durumu bunu gerektiriyor..”*

Özetle bazı konularda ekonomimiz devletleştirme usulünü takip edecek, bazı konularda ekonomik teşebbüslerini özel sektöre bırakacaktır.”³

Mahmut Esat Bozkurt

İzmir İktisat Kongresi'nin Erzurum Kongresi kadar önemli olduğunu belirterek açılış konuşmasını yapan Gazi Mustafa Kemal, yabancı imtiyazlarına tanınmış ayrıcalıklara karşı en sert tepkileri göstererek ekonomik bağımsızlığın Cumhuriyet'in temel koşullarından biri olduğunu vurguladıktan sonra diyordu ki:

“Efendiler, ekonomi alanında düşünürken ve konuşurken sanılmayın ki yabancı sermayeye düşmanız. Hayır, bizim ülkemiz büyük arazilere sahiptir. Çok emek ve sermayeye ihtiyacımız var. Kanunlarımıza uymak şartıyla yabancı sermayelerine gereken teminatı vermeye her zaman hazırız. Yabancı sermaye bizim emeğimize eklensin ve bizim ile onlar için faydalı sonuçlar versin.”⁴

Türkiye dünyada Karma Ekonomi'yi ilk uygulayan ülke olmuştur. Bu yöntemle 1929 Dünya Ekonomik Krizi'ni en az zararla atlattı-

tır. Atatürk döneminde yabancıların ellerindeki demiryolları, limanlar, elektrik ve telefon şirketleri dövizle satın alınarak millileştirilmiş, Osmanlı borçlarının taksitleri ödenmiş ve bankacılık, sanayi, madencilik, elektrik alanında yeni kamu ekonomik kuruluşlarının kurulup çalışması sağlanmış, iki sanayi planı uygulanmıştır.

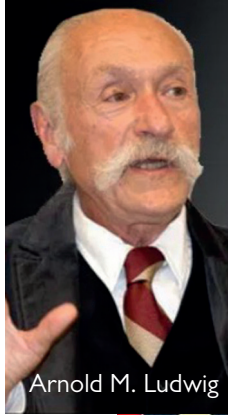
Böylece Cumhuriyetin ilk on beş yılında (1923-1938) Atatürk döneminde Türkiye yüzde 9,8 gibi yüksek bir kalkınma hızı ile gelişmiştir. 1930'ların dünyasında İtalya, Almanya, İspanya ve Portekiz'de diktatörlükler sürerken o, zaferlerle dolu geçmişi ile durmasını ve duracağı yeri bilmiş, demokrasi ve çok partili hayatın yolunu açmıştır.

TC siyasal bağımsızlık hareketlerinde olduğu gibi, uyguladığı ekonomik sistemle de az gelişmiş ülkeleri etkilemiş ve örnek olmuştur. Bunun için Türkiye Cumhuriyeti, "tarihin akışını değiştiren" evrensel bir değer taşımaktadır.

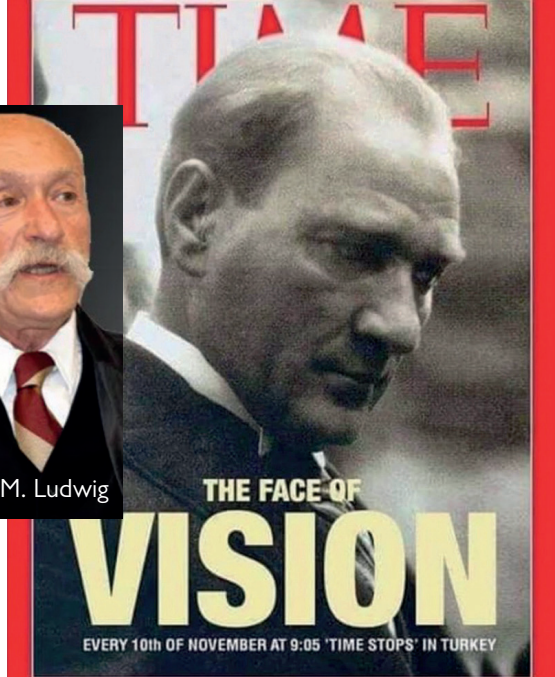
ATATÜRK 21. YÜZYILI AYDINLATIYOR

Onun hakkında yerli ve yabancı yazarların çok sayıda önemli araştırmaları yayınlanmıştır.

Bunlardan biri de Arnold M. Ludwig'in "Dağın Tepesindeki Kral-Siyasal Liderliğin Doğası" adlı kitabıdır.⁵ Kentucky Üniversitesi'nde Psikiyatri Profesörü olan yazar, 20. Yüzyılın devlet adamları ile ilgili bir araştırma yapmıştır.

Arnold M. Ludwig

Araştırmasına 1 Ocak 1900-31 Aralık 2000 döneminde dünyanın 199 bağımsız ülkesindeki 1941 devlet adamını belirleyerek başlamış sonra çeşitli kriterlere göre yaptığı değerlendirme sonunda incelenecek lider-

leri, bütün coğrafyalardan olmak üzere 377 olarak belirlemiştir.

Daha sonra bir çok kriterlere göre yaptığı değerlendirmede liderleri, monarşik, tiran (*zorba*), vizyoner, otoriter, geçici (*transistional*) ve demokrat olarak beş gruba ayırmıştır. Liderleri her yönleri ve yaptıkları ile değerlendirmeye çalışmıştır.

20. Yüzyılın lider devlet adamları arasında Atatürk, vizyoner özellikleri ile diğerlerini geride bırakarak en tepede yer almıştır.

Yazarın 18 yıl süren, objektif ve titizlikle sürdürdüğü araştırma çalışmaları sonunda aynı kriterlere göre yapılan puanlamalarla dünyada ilk defa liderlerin “Siyasal Büyüklük Derecesini” (*Political Greatness Scale-PGS*) saptamıştır.

Aklımıza kolayca gelebilen ve

gelmeyen ülkelerini yönetmiş 20. Yüzyılın lider devlet adamları arasında Atatürk, vizyoner özellikleri ile diğerlerini geride bırakarak en tepede yer almıştır.

Prof. Ludwig’in takvimine bağlı kalarak 2020 yılının sonlarında 21. Yüzyılda iş başına gelen liderlere baktığımızda hiçbirinin Atatürk’le karşılaştırılabilecek düzeyde olmadığını görüyoruz.

21. yüzyılda yine mazlum milletler ve topluluklar var. Zulüm gören ve açlık tehlikesi içinde yardım bekleyen milyonlarca insan. Onun için Atatürk, yaptıkları, başardıkları ve engin ileri görüşüyle 21. Yüzyılda da evrensel vizyonu bize ve dünyaya ışık tutmaya devam ediyor.

100. yılına yaklaşan Cumhuriyetimiz ve onun aramızdan ayrılışının 82. yılında, onu gittikçe artan bağlılık, yolumuzu aydınlatan ışığı ile gönül borcu, saygı ve özlemle anıyoruz. Ona sahip bir millet olmanın övüncünü taşıyoruz.

ogutyazmanbd@gmail.com

1- Yazman, (1973) Türkiye’nin Ekonomik Gelişmesi, 2. Baskı, Tisa Matbaacılık, Ankara)

2- Bischoof, 1936,” Türkiye’de yeni oluşan bir izahı, Çeviri: Burhan Belge, Ankara

3-4 Metin günümüz Türkçesine uygun karşılıkları tarafından değiştirilmiştir.

5- A.M. Ludwig, “2002” King of the Mountain- The Nature of Political Leadership “ -The University Press of Kentucky-USA

“Bağımsızlık ve egemenliklerine kavuşacak olan çok kardeş millet vardır. Sömürgecilik ve emperyalizm yer yüzünden yok olacak ve yerlerini milletler arasında hiç bir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir ahenk ve işbirliği çağı hakim olacaktır.” (1922)

Mustafa Kemal Atatürk

Yılmadan Yorulmadan
Dr. Cihangir Dumanlı

Emperyalizme
Karşı
Halk Savaşı

Kurtuluş Savaşı'nda Güney Cephesi

Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu'na kabul ettirilen Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi İtilaf Devletleri'ne güvenliklerini tehdit altında gördükleri stratejik yerleri işgal etme yetkisi vermekte idi.

Mütarekeden hemen sonra İtilaf Devletleri daha önce kendi aralarında yaptıkları paylaşım anlaşmalarında kendilerine düşen bölgeleri 7. maddeye dayanarak işgal etmişlerdir. »

3 Ocak 1916'da İngiltere ile Fransa arasında imzalanan Sykes-Picot Antlaşması'na göre Musul İngiltere'nin; Adana, Urfa, Maraş, Suriye, Lübnan bölgesi Fransa'nın payına düşmekte idi, ancak savaşın gelişimi esnasında Fransa bölgesi İngiliz ordusunun işgali altına girmişti.

İngiliz ordusu 9 Kasım 1918'de Musul'u, sonra sırayla İskenderun, Adana (24 Kasım 1918), Kilis (6 Aralık 1918), Antep (10 Ocak 1919), Maraş (22 Şubat 1919), Urfa'yı (24 Mart 1919) işgal etti.¹

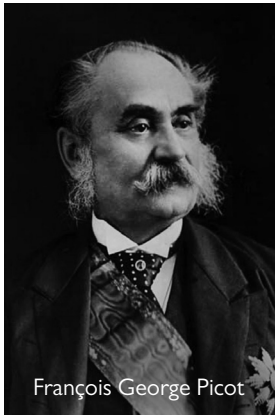
Sykes-Picot Antlaşması'na göre bu bölgenin İngiltere tarafından Fransa'ya devredilmesi gerekiyordu.

Fransa söz konusu bölgede Ermenileri kullanmak üzere önceden hazırlık yapmıştı. 1916 yazında Fransız Dışişleri Bakanı George Picot Ermeni lideri Bogos Nubar Paşa ile bir anlaşma yapmıştı. Buna göre Klikya'da Türklere karşı savaşmak üzere bir "Ermeni Lejyonu" (*Legion D'orient*) kurulacaktı.²

Suriye'de 7. Ordu Komutanı olan Mustafa Kemal ateşkes antlaşmasını görür görmez bu işgallerin olacağını öngörmüş, yetkilileri uyarmış ve gerekli hazırlıkları yapmıştır.

Sykes-Picot Antlaşması'na göre Fransa'nın payına düşen bölge ateşkes antlaşmasından bir yıl sonra 5 Kasım 1919'da İngiltere tarafından Fransa'ya bırakıldı.³ Çoğu

François George Picot

Fransız üniformalı Ermeni olmak üzere 1500 Fransız askeri 17 Aralık 1919'da Mersin'e çıktı. Bu kuvvetten ayrılan müfrezeler 26 Aralık 1919'a kadar Antakya, Dörtöyol, Ceyhan, Tarsus, Adana, Misis ve Pozantı'yı işgal ettiler.⁴

Savaşın sonunda

Suriye’de 7. Ordu Komutanı olan Mustafa Kemal ateşkes antlaşmasını görür görmez bu işgallerin olacağını öngörmüş, yetkilileri uyarılmış ve gerekli hazırlıkları yapmıştır.

Mustafa Kemal bir gün Antep’ten ailesini götürmek isteyen Ali Cenani Bey’i görür ve ona *“Düşman buraları işgal edecek, hazırlıklı olun, Kuvayı Milliye örgütlerini kurun, ben size silah vereceğim”* der.⁵

İşte güney illerimizde ilk Kuvayı Milliye örgütlenmesi Mustafa Kemal’in bu öngörüsü ve verdiği silahlarla başlamıştır. Mustafa Kemal savaş sonunda Adana’dan Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak ayrılırken bölgenin yeni sorumluları 2. Ordu Komutanı Nihat (Anılmış) Paşa ve 20. Kolordu komutanı Ali Fuat Paşa Mustafa Kemal’in emri ile jandarmayı pekiştirmişler halka silah ve cephane dağıtmışlardır.

Ateşkesten itibaren bir yıl süren İngiliz işgali döneminde güneyde Kuvayı Milliye henüz örgütlenme aşamasındadır. Bu dönemde İngilizlere karşı önemli bir direniş gösterilmemiştir. İngilizler Fransızların yaptığı gibi Ermenileri kullanmamış, İngiliz ordusundaki Hintli Müslüman askerler halka kötü davranmamıştır. Fakat bölgenin Fransızlar tarafından devralınması ve Fransız ordusunun Ermeni lejyonunu kullanması; 1915 Tehciri’nin intikamını almak isteyen Ermenileri teşvik etmesi; Ermenile-

rin yüzyıllarca birlikte barış içinde yaşadıkları Türklere insanlık dışı eylemleri güneyde Kuvayı Milliye direnişine ivme kazandırmıştır.

Maraş Direniş

İşgal üzerine Maraş halkı Müdafai Hukuk Cemiyeti’ni kurarak direnişe başlamıştır.

Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal Maraş ve Antep direnişlerini örgütlemek ve yönetmek için Kılıç Ali isimli bir subayı görevlendirmiştir. Kılıç Ali bölgeye ulaştığında Maraş ve Antep Fransız işgali altında idi ve Maraş’taki Fransız işgal kuvvetleri 2000 Ermeni ile birlikte 7 bin kişiyi buluyordu.⁶ Halep’te 50 000 silahlı Ermeni toplamıştı.⁷ Kılıç Ali başlamış olan direniş örgütlenme içine soktu. Halka silah dağıttı, sokak, mahalle, köy, kasaba direniş örgütlerini kurdu ve Fransızların işgal güçlerini takviye etmek için birlik getirmesi olası olan yollarda pusular kurdu, takviyelerin gelebilecekleri yollar-daki köprüleri tahrip ettirdi.

Maraş direnişinde önemli bir dönüm noktası Fransız komutanının emri ile Maraş Kalesi’ndeki Türk bayrağının indirilip yerine Fransız bayrağı çekilmesi olayıdır. Bunu gören Maraşlılar topluca kaleye yürümüş, Fransız bayrağını indirip Türk bayrağını tekrar çekmişlerdir. Bu olaydan sonra Fransız ve Ermeniler şehri 20 gün top ve makineli tüfek ateşine tutmuşlardır. Maraş sokaklarında çok kanlı çatışmalar yaşanmıştır.

Maraş direnişine ivme kazandıran diğer bir olay Sütçü İmam'ın Türk kadınlarını taciz eden Ermeni askerlerini öldürmesidir.

Direnış devam ederken Fransızların Maraş'a takviye için getirdiği birlikler Kuvayı Milliye güçlerinin kurduğu pusularda imha edilmiş, şehre sokulmamışlardır. Çatışmalarda Fransız-Ermeni birlikleri çok kayıp vermiş, Fransa itibar kaybetmiş, bölgeyi işgalin güçlüğünü anlamıştır.

En sonunda Fransız komutan General Quarettte daha fazla dayanmayacağını anlamış, 12 Şubat 1920'de güçlü bir Fransız takviye birliğini Maraş'a sokmayı başarmış-

Maraş halkı Fransız işgaline 12 Şubat 1920'de son vermiştir.

tır. Fakat bu birliğin görevi şehirde zor durumda kalan Fransız ve Ermenileri kurtarmaktan ibarettir. Aynı gün (12 Şubat 1920) Fransız işgal kuvvetleri şehri boşaltmışlardır. Maraş Kuvayı Milliye'nin ilk zaferidir.

Maraş kendi kendisini düşman

işgalinden kurtaran ilk şehrimiz olmuştur. Bu nedenle Maraş'a TBMM kararı ile 5 Nisan 1925'te kırmızı şeritli İstiklal Madalyası verilmiş, 1937'de ise ismi "Kahramanmaraş" olarak değiştirilmiştir.

Bu direnişte Maraş kenti yakılıp yıkılmış Maraşlılar 200 şehit, 500 yaralı vermişlerdir.⁸

Antep Direniş

İngiliz işgalinde iken Sykes-Picot Antlaşması'na göre Fransa'ya devredilen Antep'e Fransız birlikleri 28 Mart 1920'de girdiler. Maraş'ta olduğu gibi burada da Ermenileri kullanıyorlardı.

Maraş direnişini başari ile

sonuçlandıran Kılıç Ali Maraş'tan sonra Antep'e geldi. Mustafa Kemal'in kendisine verdiği emir kesindi: "*Antep'e Fransızları sokmayınız.*" Kılıç Ali Maraş direniş ile meşgul iken Fransızlar Antep'e girmiş ve kuvvetlerini takviye ediyorlardı. Maraş'ta olduğu gibi Antep'te de

halk kendiliğinden Kuvayı Milliye örgütlenmesini yapmış, silahlanmış ve direnişe başlamıştı. Kılıç Ali Maraş'ta yaptığı gibi bu örgütleri geliştirdi, sokak, mahalle, ilçe direniş örgütleri kurdu. Şimşek ve Yıldırım adlarıyla iki direniş taburu oluştu.

14 Nisan 1920'de bir Fransız birliği demiryolu ile Nizip'e geldi. Fakat Kuvayı Milliyeciler Fransızlara çok kayıp verdirerek şehre girişlerini engelledi. Ayrıca Kilis'ten başka bir Fransız birliği de Antep'e geli-

yordu. Millî müfrezeler bu kuvvetin şehre girişini engelleyemedi. Antep-lilerin morali bozulmuş, bir kısmı şehri terk etmeye başlamıştı. Kılıç Ali şehri terk etmeyi yasakladı. Kilis'ten ve Nizip'ten gelen Fransız birlikleri şehri bombardıman ediyor, Ermenilerle beraber halka işkenceler yapıyorlardı. Antep kuşatılmıştı. Antep halkı teslim olmadı, yiyecekleri bitinceye kadar şehirlerini kahramanca savundular. Kılıç Ali Mustafa Kemal'in emri ile Maraş'taki ordu birliklerinden topçu ile desteklenen bir tabur getirilmesini sağladı. Bu birliklerin gelmesi ile 27-28 Nisan sabahı Fransızlara şiddetli bir taarruz yapıldı. 3 Mayıs'ta Türk birlikleri şehre hakim oldular. Fakat Fransızlar 9 Mayıs'ta yeniden güçlü birlikler getirdiler. Kuşatma altındaki Antep halkı 11 ay sonunda yiyecekleri bitince teslim olmak zorunda kaldı.⁹ Fakat Antep direnişi de Maraş direnişi gibi tarihe bir kahramanlık örneği olarak geçti.

25 Aralık 1921 günü son Fransız kuvvetlerinin de çekilmesiyle Türk askerleri sevinç gözyaşları içinde Gaziantep'e dönmüşlerdi.

Bölgeyi işgal etmenin zorluğu Fransızlara gösterilmiş oldu.

Fransızlara karşı yaptığı kahramanca direnişi nedeniyle 8 Şubat 1921'de Antep'e TBMM tarafından "gazilik" unvanı verilmiş ve şehrin ismi Gaziantep olmuştur.

Urfa Direnişi

İngilizler Urfa'yı 30 Ekim 1919'da Fransızlara devrettiler. Maraş ve Antep'te olduğu gibi burada da Fransızlar yerli Ermenileri kullandılar. Urfa'da da halk kendiliğinden silahlanarak Kuvayı Milliye örgütlerini kurdu. Urfa jandarma komutanı Ali Saip (Ursavaş) direnişin başına geçti. Bölgeden topladığı kuvvetler 1500 silahlıyı bulmuştu. Ali Saip Bey 8 Şubat 1920'de Fransızların şehri terk etmesini isteyen bir nota verdi Fransızlar bunun kabul etmediler. Ertesi gün (9 Şubat) Kuvayı Milliye birlikleri Urfa'ya girdiler ve şehri kuşattılar. Aynı zamanda şehrin

İNDE Fransız ve Ermenilerle Urfa halkı ve Kuvayı Milliye birlikleri arasında şiddetli sokak savaşları başladı. Maraş ve Antep'te olduğu gibi Urfa halkı da kadın, yaşlı çocuk demeden tümüyle işgalci Fransızlara ve onlarla işbirliği yapan Ermenilere karşı kahramanca şehirlerini savundular. Malatya'dan gelen bir süvari alayı ve Siverek'ten gelen bir nizamiye tümeni Urfa'daki ulusal direnişi güçlendirdi.

Ulusal güçler 3 Nisan 1920'de şehirdeki Fransız ve Ermenilere karşı büyük bir taarruz yaptılar. Bu taarruz karşısında dayanamayan işgal güçleri 11 Nisan'da şehri terk etmek zorunda kaldı.

Kurtuluş Savaşı'ndaki bu kahramanlığı nedeniyle Urfa'nın ismi TBMM'nin 22 Haziran 1984 tarihinde çıkardığı bir kanunla "Şanlı-urfa" olarak değiştirildi.

Sonuç Ve Değerlendirme.

Güney cephesindeki emperyalist işgalcilere karşı halk direnişi, ordu-suz kalmış bir halkın kendiliğinden ordulararak çağın en modern ordularını yendiği, tarihte az rastlanan şanlı bir halk direnişidir. Bu şehirlerimiz "gazi", "kahraman" ve "şanlı" sıfatlarını hak ederek almışlardır.

Doğuda Ermeni işgaline karşı 15. Kolordu; batıda Yunan işgaline karşı Batı Cephesi; kuzeyde Pontus ayaklanmasına karşı Merkez Ordusu ile savaşan TBMM hükümeti güney cephesine kuvvet ayıramamış buranın kurtuluşunu halkın gerilla hareketi ile gerçekleştirmiştir.

Halkın direnişini gören Fransızlar bölgenin işgalinin ve elde tutmanın kendileri için çok maliyetli olacağını anlamışlar, Sakarya Zaferimizden sonra 20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması ile bölgeyi boşatmışlardır. Halkın direnişi ile çizilen bu günkü sınırlarımız Ankara Antlaşması ile belirlenmiş, Lozan'da teyit edilmiştir.

Direnin başarı ile sonuçlanmasında şu faktörler etkili olmuştur:

a. Koşullar ne kadar ağır olursa olsun bölge halkının vatanını savunma azim ve iradesi,

b. Atatürk'ün işgallerden önce Kuvayı Milliye örgütlerini oluşturması ve silahlandırması,

c. Direniş örgütleyen ve yöneten yerel halk kahramanlarının (Kara Hasan, Şahin Bey, Karayılan, Saim Bey, Ali Saip, Sütçü İmam...) gayretleri,

d. Düzenli ordu birliklerinin direnişçileri takviyesi,

e. Taktik ve operatif düzeyde Mustafa Kemal tarafından görevlendirilen subayların direniş profesyonelce örgütlemeleri ve yönetmeleri,

f. Stratejik düzeyde Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal'in komutayı alması ve taktik başarıları stratejik başarıya dönüştürmesi. •

chhangirdumanlibd@gmail.com

Kaynakça: 1-Hürşit Tolon,Sevr'e Giden Yol,Günel Yayın,Ankara, 2005, s.104

2-Doğan Avcıoğlu, Milli Kurtuluş Tarihi I, Tekin Yayınları, İstanbul, 1979, s.5

3- Aydemir,a.g.e.s.175

4- Tolon, a.g.e. s.107

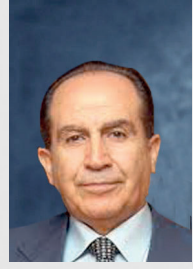
5-Atatürk'ün Sırdışı Kılıç Ali'nin Hatıraları, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005, s.97

6- Celal Erikan Kurtuluş Savaşı Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayını, İstanbul,2010, s.120

7-Kılıç Ali, a.g.e.s.85 8- Erikan a.g.e. s.121Erikan a.g.e. s.121 9-Kılıç Ali, a.g.e. s.113

Bilmek Gerek

A. Erdem Akyüz

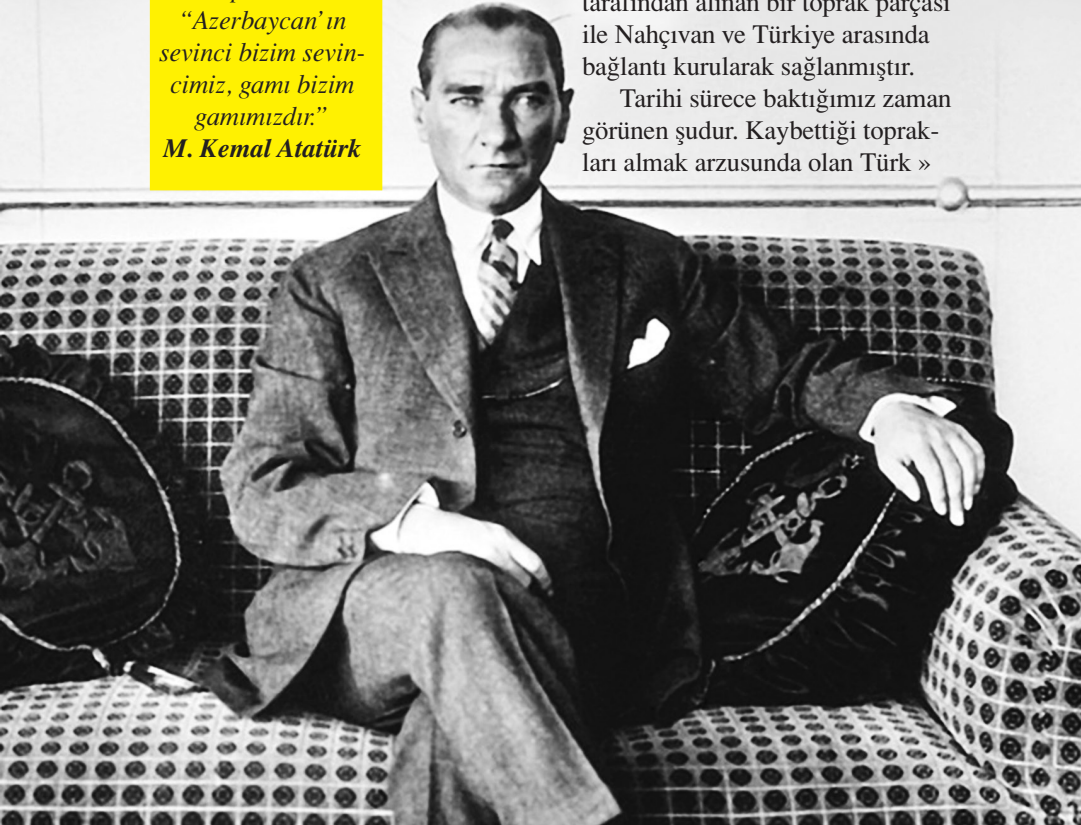

ATATÜRK VE NAHÇIVAN

*“Nahçıvan Türk
kapısıdır.”
“Azerbaycan’ın
sevinci bizim sevin-
cimiz, gamı bizim
gamımızdır.”
M. Kemal Atatürk*

Nahçıvan veya resmi adı ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti (Naxçıvan Muxtar Respublikası) Azerbaycan’a bağlı özerk bir cumhuriyettir. Nahçıvan’ın, kuzeyi ve doğusu Ermenistan ile, güneyi ve batısı da İran toprakları ile çevrilidir. Kuzeybatısında Türkiye ile, sonradan kurulan kısa bir sınırı olmuştur. Bu sınır, Atatürk tarafından alınan bir toprak parçası ile Nahçıvan ve Türkiye arasında bağlantı kurularak sağlanmıştır.

Tarihi sürece baktığımız zaman görünen şudur. Kaybettiği toprakları almak arzusunda olan Türk »

Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türk Kapısı", Kazım Karabekir Paşa'nın "Şark Kapısı" olarak nitelediği Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti (NÖC), Türk Cumhuriyetleri arasında Türkiye'yle fiziki bağlantısı bulunan tek toprağa sahip olması nedeniyle ülkemiz için özel bir anlam ve önem taşımaktadır. Nahçıvan şehir merkezi ile Türkiye'nin Iğdır şehri arasındaki uzaklık 160 km'dir. Türkiye ve Nahçıvan arasında 28 Mayıs 1992'de açılan Umut Köprüsü'yle bağlanan 17 km'lik bir sınır bulunmaktadır.

ordusu, Şubat 1918'de Kafkasya'ya doğru harekât başlatmıştır. Türk köy, kasaba ve şehirleri teker teker kurtarılmıştır. 4 Haziran 1918'de imzalanan Batum Antlaşması ile Nahçıvan, Şerur, Sürmeli, Ahıska, Ahılkelek ve Gümrü alınmıştır. Bakü'ye kadar bütün bölge ele geçirilmiştir.

Ancak Nahçıvan başta olmak üzere bu bölgede Türk idaresi tesis edilemediği için Ermeni çeteleri,

Türkleri katletmeye başlamışlardı. Sovyet Rusya'nın da bazı toprakların Ermenistan'a verilmesini istemesi üzerine Türk ordusu

harekâtına devam ederek Gümrü'yü de işgal etti. 3 Kasım 1920'de imza edilen Gümrü Antlaşması ile, Türkiye sınırları içinde Ermenilerin çoğunlukta bulunduğu hiçbir bölge olmadığını kabul edilmesinin yanında, dolaylı olsa da Nahçıvan üzerinde Türk hakimiyeti de kabul edilmiş oluyordu.

Tam olarak istediğimiz şekilde sonuçlanamayan 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması'ndan sonra, Sakarya Muharebesi'nin zaferimizle sonuçlanması üzerine 13 Ekim 1921 tarihinde Kars Antlaşması imzalanmıştır. Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan ile imzalanan Kars Antlaşması'nda, Nahçıvan'ın Türkiye'ye bağlanması sağlanamamış ise de; Azerbaycan ile bağlantısı, toprak bütünlüğü, statüsü belirlenmiş ve Türkiye garantör ülke olmuştur. Bu suretle Türkiye; Nahçıvan'ın özerkliğini ve dokunulmazlığını Rusya ve Ermenistan'a kabul ettirmiş, bunun sonucu olarak Nahçıvan, muhtar cumhuriyet olarak bu güne kadar varlığını devam ettirmiştir.

Atatürk, her zamanki dehası, geleceği görüş ve öngörüsü ile; Nahçıvan'ı, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine açılan bir geçiş kapısı olarak görmüştür. Bu yüzden; Türkiye'ye bağlamak istemiş ancak günün koşulları buna olanak vermeyince, Azerbaycan'a bağlı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin garantörlüğünde bağımsız bir cumhuriyet olarak kurulmasını sağlamıştır.

Moskova'ya görüşmelerde bulunmak üzere gönderilmesi kararlaştırılan heyetin başkanı Yusuf Kemal (Tengirşek) 13 Aralık'ta Paşayı ziyarete gidince aralarında şu konuşma cereyan etmiştir:

Atatürk, her zamanki dehası, geleceği görüş ve öngörüsü ile; Nahçıvan'ı, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine açılan bir geçiş kapısı olarak görmüştür.

"Paşam Ruslar Nahçıvan üzerinde ısrar ederlerse ne yapalım?" sorusuna Mustafa Kemal Paşa şu cevabı vermiştir:

"Nahçıvan Türk kapısıdır. Bu hususu nazar-ı itibara alarak elinizden geleni yapınız."

Ankara'ya dönen Yusuf Kemal Bey *"Muhterem Paşam Nahçıvan için elimizden geleni yaptık."* deyince, Mustafa Kemal Paşa:

"Yusuf Kemal Bey, kapımız mevcudiyetini muhafaza ediyor, bizim için mühim olan budur." demiştir.

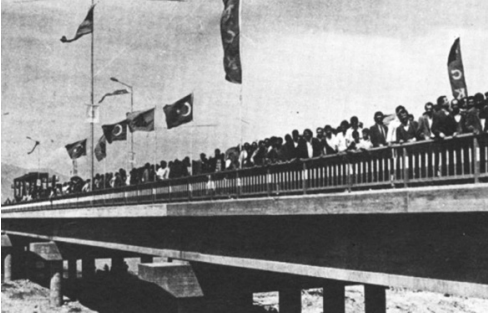
Nahçıvan, Azerbaycan'a bağlı bir özerk cumhuriyet olmakla beraber, dört bir tarafı yabancı ülkelerle çevrili, Azerbaycan ve Türkiye ile sınırı ve bağlantısı olmayan bir ülke konumundadır. Ama, Atatürk buranın Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine açılacak bir kapı olduğunu görmüştür. Bunun için yapılacak şey; Türkiye ile Nahçıvan arasındaki bir toprak parçasını alarak, Nahçıvan ile komşu olmaktır. Bunu sağlamak için savaş yolunu seçmeyen Atatürk, Türkiye ile Nahçıvan arasında ulaşım ve bağlantıyı sağlayacak bir toprak parçasını, barışçıl yol ve anlaşma yöntemi ile satın alma seçeneğini kullanarak, bu iki Türk ülkesini sınır komşusu yapmıştır.

Bilinen tek gerçek, bu satın işleminde ödenen parayı Atatürk'ün kişisel olarak kendisinin ödemiş olduğudur.

Bu bağlantının ne kadar önemli olduğunu ilerleyen günler göstermiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılım sürecine girmesine fırsat bilen Ermeniler, Nahçıvan'a saldırmış ve ele geçirmeye çalışmışlardır. Atatürk'ün aldığı toprak ve sağladığı sınırdan Türkiye'nin yaptığı ilaç, para ve diğer maddi yardımlar sonucu Nahçıvan saldırıdan kurtulmuş ve Nahçıvanlı kardeşlerimiz *"Çok kötü durumdaydık,*

hayatımızı Atatürk'ün 60 sene önce aldığı toprağa borçluyuz” demişlerdir.

Mustafa Kemal Paşa tarafından “Türk Kapısı”, Kazım Karabekir Paşa tarafından “Şark Kapısı” olarak adlandırılan Nahçıvan ile Türkiye arasında 17 km’lik bir sınır bulunmaktadır. Nahçıvan şehir merkezi ile, Türkiye’nin Iğdır ili arasındaki 160 km’lik uzaklık, iki şehir karayolu ile birbirine bağlanmıştır. Ulaşım, Dilucu’nda Aras Nehri üzerinde inşa edilen, bizim “Hasret Köprüsü” dediğimiz, onların “Ümit Köprüsü” dedikleri yoldan geçerek, Dilucu Sınır Kapısı’ndan sağlanmaktadır. Böylece Nahçıvan, Türk devletleri arasında, Türkiye ile sınırı olan tek toprak parçası olmuştur.

Nahçıvan köprüsünün açılışı

Bunu takip edecek olan ikinci adım, Nahçıvan ile Azerbaycan’ın bağlantısını sağlayarak, Türkiye’nin Azerbaycan ve diğer kardeş Türk Cumhuriyetleri ile bağlantısını sağlamak olacaktı ve Atatürk’ün kafasında olan plan kesinlikle budur. Bütün bu adımları atan ve satın aldığı toprak parçasıyla Nahçıvan’la

Türkiye arasında fiziki bağlantı kuran Atatürk, bir şekilde Nahçıvan ve Azerbaycan arasında bir yol kurarak, Türkiye Cumhuriyetini, diğer Türk devletleri ile komşu yapacak ve bir birliktelik sağlayacaktı.

Kardeş Azerbaycan ile Ermenistan arasında süregelen çatışmalara ve Ermenistan’ın, öz bir Türk yöresi olan Dağlık Karabağ’ı işgal ettiği ve katliam yaptığına baktığımız zaman, Atatürk’ün öngörüsünün ne kadar yerinde ve önemli olduğunu ve günümüze de tesir ettiğini görmekte ve yaşamaktayız. İşte bunun içindir ki Mustafa Kemal Atatürk *“Nahçıvan Türk kapısıdır.”* ve *“Azerbaycan’ın sevinci bizim sevinçimiz, gamı (üzüntüsü, kederi) bizim gamumuz (üzüntümüz, kederimiz) dir.”* demiştir.

Savaş zamanında askeri dehası ile savaşarak toprak kazanan Atatürk; barış zamanında, ulusal alanda ve uluslararası alanda devlet işlerini yönetme, ikna ve uzlaşma yolundaki dehası ile barışçıl yoldan toprak kazanmıştır. Bunun en bilinen iki örneği Nahçıvan ve Hatay’dır.

Atatürk gibi bir öndere sahip olmanın gururu ve mutluluğu yanında, onun ilke ve ideallerine sahip çıkmak, çizdiği yol ve çizgide yürümek, geleceğe güvenle bakmamızı sağlayacaktır.

erdemakyuzbd@gmail.com

Kaynakça: 1. wikipedia 2. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Atatürk Araştırma Merkezi, 3. Anadolu Jet Dergisi, 4. Türk Tarih Kurumu Yayınları

Mustafa Kemal Atatürk'ten

NUTUK

(15-20 Ekim 1927) 28

Kâzım Karabekir Paşa'nın Benim Hükümet İşlerine Karışmamla İlgili Düşüncesi!

Efendiler!

İçinde bulunduğumuz günlerle ilgili sorun ve olaylara değinmişken, burada küçük bir noktayı daha açıklamama izin vermenizi rica edeceğim.

8 Ekim 1919 günü Kâzım Karabekir Paşa'dan gelen bir telgrafta şöyle bir görüş öne sürülüyordu: "Heyeti Temsiliye'den sizinle Rauf Beyefendi'nin ve bu nitelikte yüksek etkin kişilerin milletvekili olduktan sonra da, hiçbir zaman hükümette görev almayarak, hep Ulusal Meclis'teki grubun başında etkin durumda bulunmanızı ve hükümetin biçimi, kuruluşu ve üyelerinin değeri ve kimliği ne olursa olsun, her zaman »

Kâzım Karabekir Paşa

Ulusal Meclis içinde etkili ve denetleyici olarak kalmanızı en önemli bir başarı olayı ve uygulanması en gerekli bir karar sayarım.

Bir ülkünün ve bir grubun en yüksek ve en yetenekli tanınmış büyükleri, kendi çevresinden çıkıp da hükümet işine karışınca, Ulusal Meclis hep güçsüz kalmış ve türlü akımlar karşısında ya sürüklenmiş ya da parçalanmıştır. Yurt ve ulusun tam kurtuluşunun şiddetle söz konusu olduğu bu zamanda, bilgimize sunduğum yolda, kesin bir karar almanızı üstün saygılarımla rica ederim.”

Efendiler!

Gerçekten, Erzurum’da bulunduğum sıralarda, Kâzım Karabekir Paşa, yüz yüze konuşmalarda da buna benzer düşünceler ortaya atmıştı. Benim de öne sürdüğüm düşünceler şu anlamdaydı:

“Her şeyden önce, yurttan, ulusun varlığını ve iradesini göstermek ve bunu sarsılmaz bir biçimde Ulusal Meclis’te temsil etmek gereklidir. Bu da, yurttan ulusal bir ülkeye bağlı güçlü bir örgüt oluşturmak ve Meclis’te bu örgüte dayanan bir grup bulundurmakla olabilir. Bu görüşe sahip olan bireylerin amacı da bu olmalıdır. Oysa şimdiye değin görüldüğüne göre, temel olan bu

hususla önem verilmeksizin, az çok kendinde bir kısım mücadele gücü olduğunu görenler, hemen hükümete geçmek isteğine ve tutkusuna kapılıyorlar. Bu gibi kimselerin kurduğu hükümetlerin dayanakları, Meclis’te ulusal örgütlere bağlı güçlü bir grup olamayınca yalnız Padişahlık ve Halifelik katı olarak kalıyor.

Bu yüzden, Millet Meclisleri, ulusal şerefi ve ulusal gücü temsil edemiyor, dolayısıyla ulusal irade gerektiği şekilde beliremiyor ve ne yazık ki, gereği de yapılamıyor. Bundan dolayı, bizim için ilk ve en köklü ilke, önce ülkede ulusal örgütleri kurmak, sonra da gücünü bu örgütlerden alan bir grubun başında, Meclis’te çalışmak olmalıdır. Hükümet kurmaya ya

da kurulacak herhangi bir hükümete girmeye kalkışmakta yarar yoktur. Çünkü bu nitelikte bir hükümet, yurda ve ulusa hiçbir köklü hizmette bulunamadan, hemen düşmek ya da padişaha dayanarak Meclis’e ve dolayısıyla ulusa karşı bir durum almak zorunda kalacaktır ki, birincisinde, kararsızlık gibi büyük bir sakınca sürüp gidecek, ikincisinde ise ulusal egemenliğin yavaş yavaş yok sayılacak bir duruma getirilmesine hizmet edilmiş olacaktır.”

Bizim için ilk ve en köklü ilke, önce ülkede ulusal örgütleri kurmak, sonra da gücünü bu örgütlerden alan bir grubun başında, Meclis’te çalışmak olmalıdır.

Sonunda, sizin bildiğiniz ve yapılan işlerle belli olduğu üzere, biz önce yurttan ulusal örgütler kurduk. Sonra Meclisi topladık. Önce Meclis Hükümeti, ondan sonra da Ulusal Hükümeti kurduk. Bundan başka, yeri geldikçe hükümete girilmeyeceği, yüksek görevler kabul olunmayacağı konusunda büyük ve aslında ulusal ülküden başka hiçbir amaç gütmeyeceğimiz ve en büyük çalışma payımızın, şimdiye değin olduğu gibi, bundan sonra da, Kuvay-ı Milliye'nin dengesini korumaya çalışmaktan başka bir şey olmadığı üzerine, ulusa karşı demeçler vermiş, bildirimler yapmıştık.

Mustafa Kemal Paşa, Kazım Karabekir Paşa ile birlikte

Kâzım Karabekir Paşa yersiz ve gereksiz düşüncelere sahip!

Kâzım Karabekir Paşa, telgrafında, Erzurum'da iken bildirdiğim düşüncelerimi ve bunlarla ilgili olan bildirimlerimizi hatırlatarak övdükten sonra: "Fakat bu güzel dayanç ve kararın şimdiye değin, bizde görül-müş deneme ve sonuçlarına göre, daha geniş kapsamlı olmasını da özellikle düşünür ve bilginize sunarım" diyorlardı.

Efendiler!

Kâzım Karabekir Paşa'nın bu düşünce ve önerisi yersiz ve gereksizdi. Telgraflarının sonunda söyledikleri gibi, yurdun ve ulusun kurtuluşu söz konusu olduğu bir zamanda ve benim açıkladığım üzere, daha yurttan hiçbir örgüt ve Meclis yok

iken ve Meclis toplandığı zaman da Meclis'te böyle bir örgüte ve ulusal güce güvenen idealist bir grup varlığını gösterememişken, her ne yolla olursa olsun, hükümet kurmaya ya da kurulacak hükümete girmeye hevesli olmak elbette doğru olamazdı. Böyle bir davranışı, yurt ve ulus yararına hizmet isteğinden çok, kişisel tutku ve çıkar ya da hiç olmazsa bilgisizlik saymakta yanılmazlık olmadığı inancındayım.

Ancak Kâzım Paşa'nın dediği gibi, hükümetin biçimi, kuruluşu ve üyelerinin değeri ve kimliği ne olursa olsun, Meclis'te kurulmuş siyasal bir grubun en sözü geçer yüksek üyelerinin, her zaman Meclis içinde etkili ve denetleyici kalması, en önemli bir başarı olayı ve uygulanması en gerekli bir karar sayılmaz!

Gerçekten, ulusal egemenlik ilkesine göre yönetilen uygar devletlerde kabul edilen ve geçeriğe olan temel kural, ulusun genel isteklerini en çok temsil eden ve bu isteklerin gereklerini ve çıkarlarını yüksek bir güç ve yetki ile yapabilecek olan siyasal grubun, devlet işlerinin yönetimini üzerine alması ve bunun sorumluluğunu önderinin omuzuna yüklemesi ilkesinden başka bir şey değildir.

Aslında bu nitelikleri kazanamayan bir hükümet, görev yapamaz. Meclis'in güçlü grup üyeleri arasında ama birinci derecede olmayanlarından güçsüz bir hükümet kurmak ve onu partinin birinci önderlerinin yönerge ve öğütleriyle yürütmeye kalkışmak düşüncesi elbette doğru değildir. Bunun acıklı sonuçları, özellikle Osmanlı'nın

son zamanlarında görülmüştür. İttihat ve Terakki önderlerinin elinde oyuncak olan sadrazamlardan ve onların hükümetlerinden, ulusa gelen zararlar sayılamayacak kadar çok değil midir?

Meclis'te çoğunlukta olan partinin, hükümet kurma işini, azınlıkta bulunan bir karşı partiye bırakması ise asla söz konusu olamaz. Kural ve yöntem gereğince ulusun çoğunluğunu temsil eden ve özel amacı belli olan parti, hükümeti kurma sorumluluğunu üzerine alır ve kendi amaç ve

ilkelerini yurttta uygular.

Kâzım Karabekir Paşa'nın Arzusu, Hükümeti Kendisinin Kurmasıymış!

Aslında herkesçe bilinen ve uygulanmakta olan kuralı burada açıklamaktan amacım yurtseverlik, ahlâk yüceliği, yetkin kişilik ve buna benzer birtakım seçme nitelikler gereğiymiş gibi gösterilmek istenilen boş sözlere karşı, ulusun ve

gelecek kuşağın dikkatini çekmek ve onları uyarmaktır. Bu düşüncelerimi bildirmeme yol açmış olan Kâzım Karabekir Paşa'nın da bu noktada, genel olarak, benimle düşünce ve görüş birliğinde olduğuna hiç kuşku yoktur. Çünkü Kâzım Karabekir Paşa'nın amacı, elbette yalnız benim ya da Heyeti Temsiliye'de bulunan

kimi arkadaşların hükümet kurmamızı ya da hükümete girmemizi istemek değildi.

Kâzım Karabekir Paşa, bu konu ile ilgili telgrafında, Rauf Bey'in ve benim adımlı sayarken; bu nitelikte yüksek etkili kişiler demiş olduğuna ve kendisini de bu nitelikte gördüğü doğal olduğuna göre, elbette kendileri de ilkelerinin dışında kalmayacaklardı.

Oysa Kâzım Paşa, yanlış anımsamıyorsam milletvekili olarak Meclis'te çalıştığı sırada, bir duru-

mun gerektirmesi üzerine, yeni bir hükümet kurulması söz konusu oldu. Ben, bu konuda görüşmek üzere, Fethi Bey, Fevzi Paşa, Fuat Paşa, Kâzım Paşa, Ali Bey, Celâl Bey, İhsan Bey ve hükümetteki arkadaşlarla ve daha başka on, on beş arkadaş ve bu arada Kâzım Karabekir Paşa'yı Çankaya'ya çağırıştım. Kâzım Karabekir Paşa, yanıma gelmeden önce, o günlerde Parti Genel Sekreteri olan Recep Bey'in, Meclis'te yanına giderek, kendisini çağırıştığımı ve belki de hükümet başkanlığını teklif edeceğimi söyledikten sonra, şimdiden kendisinin durum üzerinde aydınlanmasına yardım edecek bilgi varsa, bildirilmesini söylemiştim.

Kâzım Karabekir Paşa'nın, Çankaya'da toplantı ve görüşme sırasındaki davranışının anlamlı oluşu da orada bulunanların gözünden kaçmadı. Kâzım Karabekir Paşa, görüşme sırasında: Böylece de ulusa hizmetten çekinmediğini pek haklı ve uygun olarak ortaya atmıştı.

Görüşme, varıp bir noktaya saptı: Hükümet başkanı Fethi Bey mi, Kâzım Karabekir Paşa mı olsun?

Bu nokta üzerinde görüşülürken, Kâzım Karabekir Paşa, bana 8 Ekim 1919 günü öğütlediği gibi:

Hükümetin biçimi, kuruluşu ve üyelerinin değeri ve kimliği ne olursa olsun, her zaman Meclis içinde etkili ve denetleyici kalmayı, uygulanması en gerekli bir karar saydığını söylemedi. Tersine, durumu, hükümeti kurmaya yetkili kılınmasını ister nitelikte görülü-

yordu. Oysa daha yurdun ve ulusun tam kurtuluşunun söz konusu olduğu dönemin korkunç ve karanlık bir evresini daha yaşıyorduk.

Görüşmeleri sonuçlandırmadım ama ara verdiğim bir sırada, Fevzi (Çakmak) Paşa Hazretleri'ni bahçeye götürdüm. Kendisinin Fethi Bey ile Kâzım Karabekir Paşa'dan birisini hükümet başkanlığına seçmekte, hakem olmasını rica ettim. Fakat ikisini birden çağırıp işin, kişisel ve önemsiz bir iş olmadığını ve sorumluluğun yurtla ilgili ve büyük olduğunu açıkladıktan sonra açıktan açığa bu yüce görevi hangisinin daha iyi yapabileceğini, ellerini vicdanlarına koyarak kendileri söylemelerini onlardan isteyecekti.

Yeniden toplandık. Hükümeti ya Fethi Bey ya da Kâzım Karabekir Paşa kuracaktır. Görüşmelerin sonucundan bunu anlıyorum. Sorunun çözülmesinde, "Fevzi Paşa Hazretleri'ni hakem yapalım" dedim. Kabul olundu. Mareşal, Fethi Bey'i ve Kâzım Karabekir Paşa'yı aldı, bahçeye çıktılar.

Söylediğim gibi yapılmış. Fethi Bey "Ben daha iyi yaparım" demiş. Mareşal da bu kanıda bulunmuş ve Fethi Bey seçilmiştir. Böylece Karabekir Paşa'nın hükümet kurmakla görevlendirilmesine aracılık fırsatı ortadan kalkmış oldu. •

cengizonalbd@gmail.com

(Gelecek Ay: Padişaha kul-köle olmakla kazanılan iktidar; iktidarsızlık örneğidir!)

Hakimiyeti Milliye

Güvenlik ve Üretim

Türkiye’de hâkim olan yeni rejim, yönetim biçim ve ilkelere her husustan daha çok iş yaşamı yasalarına dayanıyor. Yasaların ve siyasi-sosyal kuruluşların sadece teorik bir sınıır içinde yaşamasıyla yetinecek modern bir devlet düşünülemez. Gelişmiş devletler, her şeyden önce vatandaşlarına çağdaş bir şekilde yaşamasını sağlayabilecek gelire ulaşabilmek için çalışmak olanağını sağlamak zorundadırlar.

Kuşku yok ki, bir ülkede yaşamak ve çalışmak olanağını sağlayan husus, güvenliğin, düzenin ve yasaların her tarafta hâkim olmasıdır. Bugüne kadar hükümet, “Vatandaşın yaşayışını, hiçbir nüfuz ve saldırının etkisinde bırakmaksızın temin etmeyi”, iç siyasette önemli bir unsur olarak takip ediyordu. Bundan sonra da aynı yönde devam olunacağını ise Cumhurbaşkanımızın konuşmasından anlıyoruz. Bu siyasetin

vatandaşlar için olduğu kadar, siyasi ve ekonomik alanlarda ülkemizle ilgilenen herkes için esaslı bir güven kaynağı olduğunu açıklamak gereksizdir.

Dış güvenliğimizi, savunma güçlerimiz ve bütün devletlere karşı izlediğimiz dürüst ve barışsever siyasetimiz sağlıyor. İç güvenliği-

**Kuşku yok ki,
bir ülkede yaşamak
ve çalışmak
olanağını sağlayan
husus, güvenliğin,
düzenin ve
yasaların her tarafta
hâkim olmasıdır.**

mizi de yasaların egemenliğine dayanan düzen ve güvenlik siyaseti sağlayabilir. Bu itibarla Cumhurbaşkanının, Jandarma ve kolluk güçlerimizin özverilerini takdir etmesi çok yerinde ve isabetle sarf edilmiş bir iltifat ve değerlilik eseri olarak anlıyoruz.

Ekonomik, ilim ve tek kelimeyle uygarlık seviyemizi yükseltmek istiyoruz. Bu istek, sadece içimizden doğmuş basit bir arzu değildir. Belki o kadar bağlı olduğumuz devrimlerin emrettiği bir görevdir. Bu yüksek görevi yerine getirmek için zemin de hazır ve zaman da

uygundur. Zemin hazırdır, çünkü ülke içeriden ve dışarıdan güven altında bulunuyor. Zaman ve durum uygundur, çünkü ilişkide bulunmaya zorunlu olduğumuz diğer milletler de aynı yoldan gidiyorlar.

Türk ulusunun daima hatırlamak zorunda olduğu yeni bir görevi vardır: Ulusal üretim, olabildiğince çok üretim. Bu görev eskiden beri de vardı. Fakat tarihin hiçbir döneminde bugünkü önemine ulaşmamıştır. Cumhurbaşkanımız, Meclis'in bu yılki açılışı münasebetiyle yaptığı konuşmalarında, ülkenin ekonomik durumunu anlatırlarken, hükümetin üretim cephesinde gerçekleştirilmeye çalışıldığı amaçlara da değinmişlerdir: Tarım enstitülerinin bir an önce kurulması, tarım kooperatifleri örgütünün oluşturulması ile yaygınlaştırılması ve çalışkan Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprağın verilmesi.

Hükümetin bu alanda yapacağı çalışmalar geliştikçe, üretim duru-

munuzun da daha çok gelişeceğine kuşku yoktur. Maliye, bayındırlık ve genellikle ekonomi siyasetimizde ulusal üretimimizi artırmaya gereken önemi veriyor ve verimli sonuçlarını da görüyoruz. Eğer bugünkü durumumuz, henüz gereksinimlerimizi karşılayamıyor ve tatmin edemiyorsa, bunun nedeni bugünkü gereksinimlerin bir sınırı olmaması ve çeşitli nedenlerden dolayı ülkedeki bütün üretim kaynaklarından yeterince yararlanılamamasıdır. Ekonomik gelişme, basit bir istek ve zorlayıcı hareketlerle olmaz. O alandaki amaçlara ulaşabilmek için uzun bir zaman ve sistemli bir çalışma gerekir. Hükümetin de tuttuğu yol budur. Türk vatandaşlarının ulusal görevlerinden biri de hükümetin bu siyasetine arka çıkmak, destek olmak ve bu cephede kendi payına düşen sorumlulukları yerine getirmek, sıkıntılara da katlanmaktır.

Hakimiyeti Milliye Gazetesi
4 Kasım 1929

CUMHURİYET'TEN BEKLENEN NETİCE

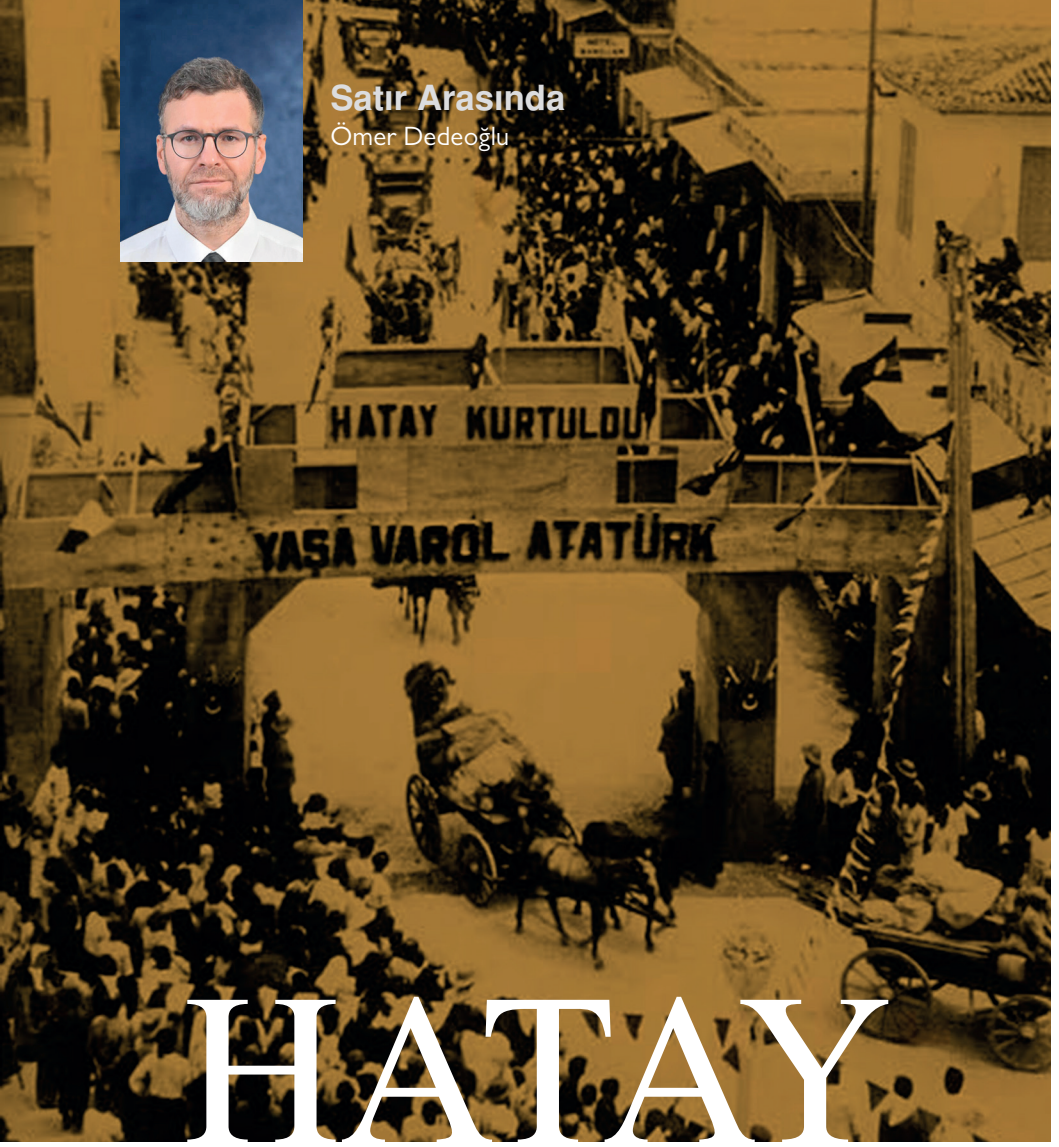
Atatürk, Mudanya yoluyla Bursa'ya geliyordu. Kalabalık bir halk kitlesi iskelede etrafını çevirmiş bulunmakta idi. Bir kadının elinde bir kağıtla Atatürk'e yaklaştığı görüldü. İhtiyar, zayıf bir kadındı. Atatürk'ün yolunu keserek titrek sesiyle: "Beni tanıdın mı oğul? Ben sizin Selanik'ten komşunuzdum. Bir oğlum var; Devlet Demir Yollarına girmek istiyor. Siz onu alsınlar dediniz. Fakat müdür dinlemedi. Oğlumun yine işe almamış... Ne olur, bir kere de siz söyleseniz..." Atatürk'ün, çelik bakışlı gözleri samimiyetle parladı... Elleriyi geniş jestler yaparak ve yüksek sesle: "Oğlunu almadılar mı? Ben tavsiye ettiğim halde mi almadılar? Ne kadar iyi olmuş... Çok iyi yapmışlar... İşte Cumhuriyet böyle anlaşılacak..."

Ve Atatürk adeta heyecan dolu bir sesle: "İşte Cumhuriyetten beklediğimiz netice..." dedi.

Hulusi Köymen

Satır Arasında
Ömer Dedeoğlu

HATAY

Kasvetli Kasım ayı yine geldi
çattı sevgili okurlar. Ulus ben-
liğini yitirmemiş, nankör olmayan
yurttaşlar için bu ay hep buruk
geçer. Bu 10 Kasım, Türk'ün kur-
tarıcısı Ulu Önder Mustafa Kemal
Atatürk'ün Hakk'a yürüyüşünün 82.
yılı. Bedenen aramızda olmasa bile

fikirleri ve idealleri dimdik ayakta.
Eşsiz ve hayranlık uyandıran öngö-
rüsünün sadece ülkemiz için değil
tüm dünyanın huzuru için ne kadar
geçerli bir yol olduğu her geçen
yıl daha da netleşiyor. Bizim sözde
aydınlarımız her ne kadar Anadolu
devrimini beğenmese ve yıllarca

başka ithâl » hayaller peşinde koşsa da, içeriden ve dışarıdan Cumhuriyetin altı onlarca yıldır oyulsa da, her şeye rağmen attığı sağlam temeller sayesinde Anadolu esas sahiplerinin elinde hala Türk yurdu...

Bu sağlam temelleri atabilmek için atalarımız, analarımız ulus olarak ne zor günler geçirerek, ne büyük çabalar sarf ederek, ne büyük fedakârlıklar yaparak, Ata'nın önderliğinde Milli Mücadele'den alınlarının ağıyla çıkmışlar. Silahlı mücadele kazanıldıktan sonra Ata bir saniye durmamış, dinlenmemiş, Türk ulusunu hak ettiği yere getirebilmek için büyük bir eğitim, üretim ve aydınlanma seferberliğine de bizzat kendisi liderlik etmiştir. Hastalığının en ağır zamanlarında, ömrünün son günlerinde bile ulus için bütün benliği ve aklıyla savaşmıştır.

Mesela Hatay Sorunu

Yüzlerce yıl Osmanlı yönetiminde olan Suriye, 1. Dünya Savaşı ile Fransızların eline geçmiştir. Ata, Türk yurdunun bir parçası olan Hatay'ın peşini bırakmamakta kararlıdır. Önce Suriye'den ayrılmasını sağlayıp özerkliğini ilan ettirmek gereklidir. Bu fikri Fransızlara kabul ettirmek gerçekten zor olur ama Dışişleri'nin de büyük çabası ile bu gerçekleşir. Hatay'da bir seçim olacak, bu seçimi Türkler kazanırsa özerklik tanınacak, diğerleri kazanırsa Hatay Suriye'ye katılacaktır. Seçimi izlemek için Türk ve Fransız askerlerinin hazır bulunması üzerin-

de anlaşılır. Yaptığımız anlaşmaya göre Fransızlar, Hatay'a bir miktar asker göndereceklerdir. Seçim kararını Fransa'da bir bakanın onaylaması gereklidir ve genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışişleri temsilcileri ellerini çabuk tutarak, bunu bir an önce onaylatmak için tatilde olan bakanı, makamına getirterek emri onaylatırlar.

Yapılan seçimlerde Türkler çoğunluğu alır ve Türkiye'den gönderilen Tayfur Sökmen Suer cumhurbaşkanı olur. Ata'nın ömrü yetmez ama seçilen cumhurbaşkanının kararı ile Hatay, Türkiye'ye katılır. Hatay'ın vatana katılış öyküsünün herkes tarafından bilinen kısmı böyledir. Bir de buzdüğünün görünmeyen kısımları vardır. Ata, rahatsızlığının en şiddetli olduğu günlerde bile, perde arkasından tüm süreci büyük bir titizlikle yönetmiştir. Buna en güzel örnek Ata'nın doktoru Neşet Bey'in anlattıklarıdır:

Atatürk'ün doktoru Neşet Ömer İrdelp

"Bir gün,

İstanbul'a telefon ederek beni acele Ankara'ya çağırdılar ve Atatürk'ün Adana'ya gitme kararını önlemediklerini, sağlıkla ilgili bir sebeple kendisini ikna ederek bu seyahatten vazgeçirmemi rica ettiler.

Hatay olaylarının en hareketli ve hararetli günlerine rastlayan bu

seyahatte, bir suikast olasılığından korktuklarını belirterek bu isteklerine yardımcı olmamın hayati önemi üzerinde durdular:

Ankara'ya geldiğimde harekete bir saat kalmıştı. Atatürk beni görünce 'Oo hoca, iyi oldu geldiğin, Adana'ya beraber gideriz' demiş ve hiçbir karşılık vermeme imkân bırakmadan arabaya binmiştik.

21 Mayıs 1938 / Mersin- Viranşehir

Çoğunlukla vali ve emniyet müdürlerinin programına uymayan Ata, Adana'ya gidişten sonra, bizi verdiği bir adresteki eve götürmüştü ve orada başyaverin 'Girme paşam!' diye Ata'nın önüne yatmasına rağmen, arabalardan inerek, içeri girmiştik.

Kapısı kubbeli, eğilerek girilen ve bir izbe manzarası gösteren mey-

haneye benzeyen bir yere girdiğim zaman, dumandan adeta göz gözü görmüyor, içki, sigara ve muhtemelen esrar kokusundan zor nefes alınıyordu. İçeride pala bıyıklı, kabadaayı, küllanbeyli tavırlı ve muhtemelen pek çoğu silahlı yüz, yüz elli kişilik bir kalabalık vardı.

Ata, doğruca büfeye giderek hiç yabancılık çekmeden, önüne kadehini ve içkisini koyan barmenin elinden şışeyi aldı, hazırlayıp içtikten sonra, kendisini sevgi ve saygı dolu, güvenmiş insanların bakışlarıyla takip eden kalabalığa dönerek 'Posta başları gelsin' diye bir emir verdi. Refakatinde bulunan bizlerin hayret dolu bakışları arasında sekiz on kişi gelip Ata'nın karşısında durdular. Hepsi de babayiğit, kararlı kişi görüntüsündeydiler. Ata en başta durana:

'Sen hangi postanın başısın?'

'Ben tel kesme postasının başyım.'

'Vazifen nedir? Emir verince ne yapacaksın?'

'Vazifem gördüğüm her teli kesmektir. telefon teli, elektrik teli, sınır teli, ne görürsem nerede görürsem keseceğim.'

'Malzemen?'

'Kaç tamam.'

'Kaç adamın var?'

'Yüz elli.'

'Peki.'

Ata bir sonrakine döner:

'Sen hangi posta başısın?'

'Kırma, yıkma, bozma.'

(Aynı sorular, aynı mahiyette cevaplar...)

'Sen hangi posta başısın?'
 'Tol tahrip, kapama, tıkama.'
 (Aynı sorular, aynı mahiyette
 cevaplar...)
 'Sen?'
 'Tedhiş ve zararlı hale getirme...'
 Bütün postalara sordu. Sonuçta
 gördük ki, tamamen bölge halkından
 oluşan, bin-bin beş yüz kişilik bir
 grubu, sekiz on posta halinde hiç

anlamli bir ifadeyle cevap vermiş ve
 arabaya binmişti.

Eğer Hatay davası sulh yoluyla
 hallolmasa ve hazırlanan bu grup
 Hatay'a girseydi, Hatay ne hale
 gelirdi diye halen düşünürüm. Ata
 burada kimsenin haberi olmadan
 milis kuvvetleri teşkil etmiş. Ne ka-
 dar sağlam bir teşkilatçı olduğuna
 örnektir."

**“Ata, burada kimsenin
 haberi olmadan milis
 kuvvetleri teşkil etmiş.
 Ne kadar sağlam bir
 teşkilatçı olduğuna
 örnektir.”**

kimsenin haberi olmadan, o zamanki
 tabiriyle 'beşinci kol' faaliyeti için
 hazırlamış. Sonunda Ata, posta baş-
 larına, 'Paraya ihtiyacınız var mı?'
 diye bir soru sordu. İçlerinden daha
 olgun ve yaşlı birisi 'İşte şimdi ayıp
 ettin paşa. Hem vatan hizmetine
 çağırдын hem de şimdi bunun fiyatını
 soruyorsun.' diye cevap verdi.

Ata münasip bir şekilde sorusu-
 nun maksadını anlatarak gönüllerini
 aldı ve 'Şimdi hepiniz evlerinize dö-
 necek ve daha evvel kararlaştırılan
 şekilde, benden emir bekleyecek-
 siniz.' Talimatını verdi ve ayrıldık.
 Şaşkın ve hayret dolu olarak kendi-
 sini süzenlere 'Hatay benim şahsi
 meselemdir demiştim.' şeklinde çok

Türkiye Cumhuriyeti'ni gerçek
 bir dahi kurmuştur sevgili okurlar...

Bu Kasım ayının başında ay-
 rıca ABD'de başkanlık seçimleri
 var. Joe Biden ABD'de, PKK ve
 FETÖ ile kol kola, Türkiye'nin
 ulusal çıkarlarının aleyhinde bir
 gündem ile iktidara yürüyor, Cum-
 huriyetimizi işbirlikçileri ile tarihe
 gömmek için geliyor. Sizler bu sa-
 tırları okurken de büyük ihtimalle
 seçilmiş olacak. Biden ve ekibi
 Tayyip Erdoğan'a diktatör diyerek
 göreve başlayacaklar ve bize karşı
 olan kartların hepsini aynı anda
 oynayacaklar. Buna Sevr hüküm-
 leri ve Hatay'ın vatandan koparıl-
 ması da dâhil.

İlk ve esas hedefleri Türk Silahlı Kuvvetleri'ydi ve anlı şanlı Türk ordusunu sarsmakta başarılı oldular. Ne acıdır ki bunu içerideki işbirlikçi, sözde liberal, geçmişinden kopuk, ajan olduğunun farkında olmayan maşalar, liyakat yoksunu tetikçiler ile hallettiler. Askeri doktor yetiştiremez durumdayız...

Söyleyecek hiçbir şeyi kalma-
Syan Türk siyasi oyuncularıyla
koltuklarına sımsıkı yapışmışlar.
Bu durum, yani ABD'nin Türki-
ye ile uğraşıp, belki de savaşması
diğer emperyalist güçlerin de işine
geliyor. Sonuçta Türkiye ve ABD
beraber zayıflayacak... Zaten bir
avuç olan gerçek aydınlarımızı
katlettiler. Yanlış anlamayın ente-
lektüellerimizi değil, aydınlarımızı.
Entelektüel olmak kolay, Batı'nın
benimsediği 100, haydi bilemediniz
150 kitabı okuyan entelektüel sayı-
labildir. İçki masasında, şiir okuyup,
romantik sloganlar atmaktan ibaret
değil, aydın olmak bambaşka bir

durumdur, yurtseverlik gerektirir ki
bunun için yüksek bir bilinç düzeyi
şarttır. Ata'nın fikirleri bugün hâlâ
emperyalizme direnirken, Anadolu
devrimini devrim saymayan evlat-
ları, ülkenin sözde aydınları, ithal
rüyalarda içinde,
o derin uykularına devam ederler...

Bu bağlamda, geçtiğimiz ay
yaşanan Hatay yangınları Biden
gelmeden Türk ulusuna yapılan bir
uyarıdır. Güneydoğumuzda kurulan
PKK devletinin siyasi taleplerinden
önce verilen bir gözdağıdır. Ata'nın
son büyük başarısı olan Hatay'ı eli-
mizden almak için bir hazırlıktır.

Türkiye çok zor bir döneme gi-
riyor ve ulus olarak omuzlarımızda
çok büyük sorumluluk var. Atalarımız,
analarımız çok daha zor, çok
daha karanlık günlerden aydınlığa
çıkmayı başaramışlar. Umalım
ki bizler de aynı kararlılığı göstere-
bilelim ve Ata'mızın yüzünü kara
çıkarmayalım... •

omerdedeoglubd@gmail.com

“Hatay benim namusumdur. Hatay'ı mutlaka alacağım”

Mustafa Kemal Atatürk

İlk Türk birlikleri 5 Temmuz'da Hataylı Türklerin alkışları ve gözyaşları eşliğinde İskenderun ve Kırıkhan üzerinden Hatay'a girdi. Yapılan parlamento seçimlerinde 40 üyeli Hatay Millet Meclisi oluştu. Tüm milletvekilleri yeminlerini Türkçe yaptılar. Hatay Millet Meclisi 2 Eylül 1938'de toplanarak Hatay Cumhuriyeti'nin kurulduğunu ilan etti. Hatay Meclisi, Atatürk'ün isteği doğrultusunda Cumhurbaşkanlığına Tayfur Sökmen'i, Meclis Başkanlığına da Abdülgani Türkmen'i getirdi. Beş kişiden oluşan bakanlar kuruluna Abdurrahman Melek'in başkanlık yapması kararlaştırıldı. Hatay Cumhuriyeti'nin bayrağı biçim olarak Türk bayrağı ile hemen hemen aynıydı; tek farklılık, yıldızın içinin kırmızı olmasıydı. Bu arada ulu önder Atatürk 10 Kasım 1938'de Hatay'ın Türkiye'ye katılışını göremeden aramızdan zamansız bir şekilde ayrıldı.

Tarihten Sayfalar

Erhan Kanyılmaz

Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

Savaşın Nedenleri ve Öncesinde Yaşanan Gelişmeler
Trablusgarp Savaşı, İtalya ile Osmanlı Devleti arasında o dönemde Osmanlı Devleti egemenliği altında bulunan Libya topraklarının kıyı kesimlerinde meydana geldi.

Savaşın başlamasından kısa bir süre önce bölgede çoğunluğu »

Trablusgarp savaşı sırasında Mustafa Kemal ve gönüllü subaylar

Trablusgarp'ın coğrafi konumu

Arap ve Berberi Müslümanlardan oluşan ve genellikle göçebe olarak yaşayan yaklaşık 2,5 milyon yerli halkın yanında bin kadar İtalyan vatandaşı da bulumaktaydı.

Osmanlı Devleti'nin bölgedeki askerî varlığı yaklaşık 5.000 piyade ve 350 süvariden ibaretti. Kendisini Roma İmparatorluğu'nun varisi olarak gören İtalya, yüzlerce yıl önce, adı geçen devletin egemenliği altında olan bu topraklarda hüküm sürmeye yetkili olduğunu iddia ediyordu. Buna ilaveten Libya, Akdeniz'de başka hiçbir Avrupa devletinin hak iddia etmediği bir bölge olma özelliğini taşıyordu. Bu durum İtalya'yı iyice cesaretlendirdi.

Libya'nın Akdeniz kıyılarını kendisinin dördüncü sahil şeridi olarak gören İtalya, yaşadığı yüksek oranlı işsizlik problemini Libya'ya maddi durumu zayıf olan İtalyanları göç ettirerek çözmeyi amaçlıyordu. İtalya, başlangıçta bu amacına barışçıl yollardan ulaşmayı denediyse de Osmanlı

Devleti tarafından konulan sınırlamalar üzerine, kendi vatandaşlarına ayrımcılık uygulandığı şeklindeki bir bahaneyi öne sürerek burayı güç kullanmak suretiyle kontrol altına almak zorunda kaldığını deklare etti. Bunun ardından İtalya, üzerine gelebilecek baskıları azaltmak ve Libya'da rahat hareket edebilmek amacıyla Avrupa'nın güçlü devletleriyle bazı anlaşmalar imzaladı. Bütün bunlara rağmen İtalya, uluslararası arenada yaşanabilecek birta-

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta yerel halktan oluşturulmuş müfrezeye birlikte

kım yeni gelişmelerin, ülkeyi amacına ulaşmaktan alıkoyabileceğine dair bazı endişeler yaşıyor ve harekete geçmek için acele ediyordu. İşte bu şartlar altında 24 saat içinde cevaplandırılması talebiyle İtalya tarafından Osmanlı Devleti'ne 28 Eylül 1911 tarihinde bir ultiimat verildi. Ültimatında özetle İtalya'nın Libya toprakları üzerinde yayılmaya karar verdiği belirtilerek buna karşı çıkılması halinde güç kullanılacağına dair tehditkâr ifadeler yer alıyordu. Ertesi gün Osmanlı Devleti tarafından verilen cevapta mesele üzerinde görüşmeler yapılması önerilse de bu teklif, İtalya tarafından reddedildi ve bir gün sonra İtalya Osmanlı Devleti'ne resmen savaş ilan etti.

Savaşın Cereyan Tarzı

Yerel halkın Osmanlı Devleti'nden nefret ettiğine ve bu nedenle kendini destekleyeceğine inanarak Libya'yı kolayca işgal edebileceğini düşünen İtalya, savaş ilanının ardından ilk hamle olarak Osmanlı Devleti'nden gelebilecek takviyeleri engellemek amacıyla deniz ablukası başlattı. Yaklaşık 44.500 personelden oluşan İtalyan kuvveti 1 Ekim 1911

tarihinde denizde Libya kıyılarına yakın bir hatta tertiplendi. Ertesi gün İtalya, Trablusgarp'ta bulunan Osmanlı kuvvetlerine teslim olmaları için çağrıda bulundu ve 3 Ekim günü şehri denizden bombalamaya başladı. İtalyanların elinde bulunan deniz toplarının menzili, karada bulunan Osmanlı toplarının menzilinden daha uzundu. Bu nedenle Osmanlı topları tarafından yapılan savunma atışları başarılı olamadı ve şehrin savunmasını sağlayan tahkimat İtalyanların top atışları neticesinde tahrip oldu. Osmanlı Komuta Heyeti, mevcut hali ile muharebe alanındaki güç dengesinin İtalya lehine olduğunu görüp, Osmanlı birliklerinin buldukları kıyı hattından iç bölgelere çekilerek derinlikte savunma hareketi başlatmasına karar verdi ve bunu hemen uygulamaya soktu.

İtalyan askerleri hiçbir direnişle karşılaşmadan 4 Ekim 1911

Libya'ya çıkan İtalyan askerleri

tarihinde Trablusgarp'a çıktılar. Trablusgarp'ın ardından sahil şeridene yakın yerlerde bulunan diğer şehirlerin de işgaline başlanmasına rağmen iç bölgelere doğru fazla bir ilerleme sağlanamadı. İtalya, işgal ettiği yerlerde kısıtlı bir alanı kontrol altına alsa da 5 Kasım 1911 tarihinde bütün Libya toprakları üzerinde egemenliğini ilan etti ve bunu kendi ülkesinin daha önce kaybedilmiş topraklarının anavatana yeniden dahil edilmesi olarak gördü. İtalyan

ulaşmasına mani olamadı. Libya'da İtalyanlara karşı direniş gösteren ve sınır bölgelerinde yaşayan bazı yerel Müslüman Arap kabileler de Osmanlı kuvvetlerinin bu ülkeye ulaşmasına yardımcı oldular. Libya'daki gönüllü Osmanlı askerlerinin arasında en bilinenleri, savaş esnasında binbaşı rütbesine terfi eden ve daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Mustafa Kemal ile buraya binbaşı rütbesi ile gelen ve sonraki yıllarda Enver Paşa namıyla

tanınacak olan İsmail Enver'dir. Libya'ya ulaşan Osmanlı askerleri yerel halktan yaklaşık 50 bin kişilik birlik oluşturdu. Bunlardan çok az bir bölümü daha önce askerlik yapmıştı. Geri kalanının askeri tecrübesi ise daha önce kendi

kabilesi ile diğer kabileler arasında yaşanmış çarpışmalarda elde ettikleri gerilla taktikleri ile sınırlıydı. İşte bu şekilde teşkil edilen Osmanlı kuvvetleri, 23 ve 25 Ekim 1911 tarihlerinde Trablusgarp yakınlarında gerçekleştirdikleri taarruzlarla yüzlerce İtalyan askerini öldürdüler. Buna misilleme olarak İtalya dört binden fazla sivil katletti. Yaşanan bu gelişmeler, İtalyanların "Yerel halk Osmanlı Devleti'nden nefret ettiği için bizi destekler." şeklinde

Libya'ya ulaşan Osmanlı askerleri yerel halktan yaklaşık 50 bin kişilik birlik oluşturdu.

işgaline karşı direniş, Osmanlı Devleti'nden gönüllü olarak bu bölgeye ulaşabilen kuvvetler ile yerel unsurlardan teşkil edilen birlikler tarafından gerçekleştirildi. Osmanlı Hükümeti, Balkanlar'daki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan acil kuvvet ihtiyacı ve İtalya'nın uyguladığı abluka yüzünden Libya'ya takviye kuvvetler gönderemese de bu, gönüllü bir avuç Osmanlı askerinin Mısır ve Tunus gibi değişik yollar kullanmak suretiyle Libya'ya

ifade edilen peşin kabulünü ve Libya'yı işgalin kolay olacağına yönelik düşüncelerini sona erdirirken, yerel halkın direnişin başarılı olacağına dair inancı ile buna bağlı olarak ortaya çıkan savaşıma azmini perçinledi. Bu direniş, İtalyanların daha fazla ilerlemesine engel olsa da işgal kuvvetlerini Libya'dan atmaya yetmedi.

Diğer taraftan, gerilla taktiklerinden başka bir tecrübesi olmayan yerel halktan teşkil edilen birliklerdeki insanlar, uzun ve düzenli ordu teknikleri ile yapılan bir savaşı ayak uyduramayarak kendilerini tarım işleri ile uğraşmak zorunda hissedip zaman içinde evlerine döndüler. Bazı Osmanlı askerleri de kendilerince daha öncelikli bir bölge olarak gördükleri Balkanlar'da görev almak üzere zaman içinde Libya'yı terk ettiler.

Libya'nın işgali tam olarak İtalyanların planladığı gibi gelişme göstermeyip durma noktasına gelirken, buradaki asker ihtiyacı zaman içinde 100 bine ulaştı. İtalya'nın askerî üstünlüğü, uçağın ilk kez savaş meydanında keşif ve bombardıman maksadıyla kullanılması, zırhlı birliklerin ilk kez sahaya sürülmesi, makineli tüfeğin ilk defa çatışmalarda yerini alması ve telsiz telgraf haberleşmesinin ilk kez uygulanması gibi yenilikler de durumu değiştirmede. Yaşanan bu açmaz, iki tarafı da savaşı son-

landırmak için başka yollar aramaya sevk etti. Osmanlı Devleti İtalyan işgalini tamamen sona erdirmenin zorluğunun farkındaydı ancak Libya Afrika'daki son Osmanlı toprağıydı ve Libya sadece küçük bir bölümünü kontrolü altında tutan Hıristiyan İtalya'ya terk edilmemeliydi. Bunun yapılması son dönemde ortaya çıkmakta olan Arap Milliyetçiliği Akımı esnasında özellikle sakıncalı olurdu. Osmanlı Devleti bu düşüncelerle bir taraftan Libya'da teslim olmayacağına dair resmi açıklamalar yaparken bir taraftan da bu topraklarda kısmi de olsa hükümlanlığını devam ettirmesini sağlayacak şekilde İtalya ile anlaşma yoluna gitmenin kendisi açısından iyi bir çözüm olacağı sonucuna vardı. İtalya da savaşı sona erdirmeye yönelik şartları görüşmek için hazırды fakat Lib-

İtalya, Osmanlı Devleti'ni sıkıştırma düşüncesiyle 1912 yılının Mayıs ayında savaşı daha geniş bir coğrafyaya taşımak maksadıyla Rodos ve Menteşe Adaları'nı (On İki Ada) işgal etti.

ya'yı kesinlikle elinden kaçırmak istemiyordu. Bu şartlar altında iki ülke temsilcileri arasındaki görüş-

meler Avrupa'da devam ederken İtalya, Osmanlı Devleti'ni sıkıştırma düşüncesiyle 1912 yılının Mayıs ayında savaşı daha geniş bir coğrafyaya taşımak maksadıyla Rodos ve Mentеше Adaları'nı (On İki Ada) işgal etti.

Savaşın Sonuçları

I. Balkan Savaşı'nın 8 Ekim 1912 tarihinde patlak vermesi iki tarafı da soruna diplomatik bir çözüm bulmaya zorladı ve bunun neticesinde 18 Ekim 1912 tarihinde Uşi Antlaşması imzalandı. Antlaşmanın iki tarafça farklı algılanması üzerine İtalya antlaşmada uygulamaya konulması hükme bağlanan bazı maddeleri süresiz erteleme yoluna gitti. Uşi Antlaşması, padişahın aynı zamanda halife unvanını taşımasından dolayı Osmanlı Devletine Libya halkı üzerinde hükümlerlik tanıyarak buraya padişahı temsilen bir yetkili ve bir de dini temsilci atamasına olanak veriyordu. Dini vasıf taşıyan temsilcinin Libya'da olmasını kabul etmeyen İtalya ise sadece padişahı temsil edecek yetkilinin mevcudiyetine müsaade ediyordu. Antlaşmadan sonra çok sayıda Osmanlı askeri Libya'yı terk ederken bir bölümü bu ülkede kalmaya devam etti. İtalya Rodos ile Mentеше Adaları'ndaki işgalini sürdürdü ve bu adaları Osmanlı Devleti'ne iade etmedi. İtalya ayrıca I. Dünya Harbi başlayana kadar Libya'nın batı kesimlerini işgal altında tuttu fakat ülkenin doğu tarafında Senusi

Senusi Tarikatı tarafından kullanılan flama Tarikatı liderliğinde oluşturulan direniş nedeniyle herhangi bir varlık gösteremedi.

I. Dünya Harbi'nin başlamasıyla birlikte İtalya Libya'daki kazanımlarını elinde tutamadı. Bunun nedeni, Avrupa cephesine odaklanabilmek için İtalya'nın buradaki kuvvetlerini çekmek zorunda kalmasıydı. Osmanlı Devleti ise Almanya'nın da desteğini alarak ve yerel unsurlarla işbirliği yaparak Libya'da yeniden varlık göstermeye başladı. İtalya, I. Dünya Harbi sona erdikten yaklaşık 18 yıl sonra 1930'lu yılların ortalarında Libya'nın bazı yerlerini yeniden işgal edecek ve bu işgal de yaklaşık on yıl kadar sürecekti. Zayıflığı iyice ortaya çıkan Osmanlı Devleti'nin elinde bulunan Balkanlar'da ise Trablusgarp Savaşı ile birlikte ayrılıkçı etnik çatışmalar hız kazanacak ve bu gelişmeler I. Dünya Harbi'nin nedenlerinden birini teşkil edecekti. •

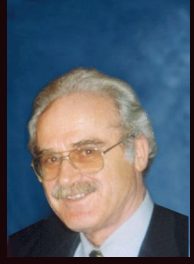
erhankanyilmazbd@gmail.com

Memleket işlerinde, millet işlerinde, hakikî işlerde duygulara, hatıra, dostluğa bakılmaz.

M. Kemal Atatürk

Kurtuluş Savaşından

Zeki Sarıhan

Abdülmecit Anadolu'ya Neden Geçmemiş?

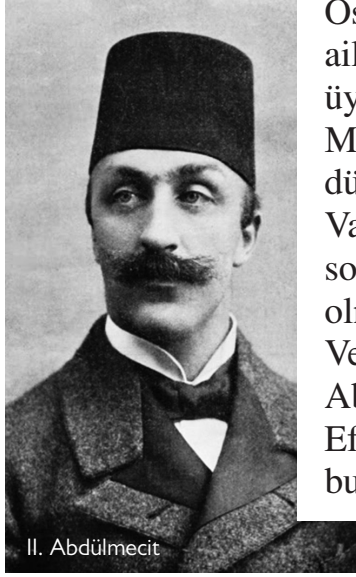
Kurtuluş Savaşı yıllarında Osmanlı saltanat ailesinin Kuvayı Milliye'ye karşı olumsuz bir tutum içinde olduğu bilinir. Bu yargı Padişah Vahdettin için doğrudur. Vahdettin, Mustafa Kemal Paşa'yı Anadolu'ya gönderirken onun kendisine bağlı kalacağından emindi ama gelişmeler onun beklentilerini doğru çıkarmadı. Erzurum Kongresi öncesinde onu İngilizlerin isteğiyle İstanbul'a geri çağırdı. Mustafa Kemal Paşa gitmeyince de hakkında tutuklama kararı çıkarıldı. »

Fakat daha 1919 sonbaharında Anadolu'da kolorduların direnişiyile Damat Ferit Hükümeti düşüp yerine Anadolu ile uzlaşan Ali Rıza Paşa Hükümeti gelince, Vahdettin Kuvayı Milliye'ye karşı yumuşadı. Onu tanımak zorunda kaldı. Fakat İngilizler 1920 yılı ilkbaharında Kuvayı Milliye'yi zorla bastırma hevesine kapılınca Damat Ferit yeniden başa geçirildi.

Başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere Kuvayı Milliye önderleri idama mahkûm ettirildi. Vahdettin de bu kararları onayladı. Yani o, bir bakıma İngilizlerin eğilimine uygun bir siyaset izliyordu. Kuvayı Milliyeciler "Padişahımız İngilizlerin elinde esirdir. Yayımladığı emirler kendi iradesiyle çıkmış değildir" derken pek haksız sayılmazlardı.

Fakat Osmanlı saltanat ailesinin bütün üyeleri Kuvayı Milliye'ye düşman değildi. Vahdettin'den sonra padişah olması beklenen Velihaht Abdülmecit Efendi de bunlardandı.

Abdülmecit, Vahdettin'den bambaşka bir kişiliğe sahipti. Okuyan, yazan, güzel sanatlara düşkün, aydın bir hanedan üyesiydi. Halkın içine karıştırdı. Hatta bu durumu

II. Abdülmecit

Osmanlı saltanat ailesinin bütün üyeleri Kuvayı Milliye'ye düşman değildi. Vahdettin'den sonra padişah olması beklenen Velihaht Abdülmecit Efendi de bunlardandı.

bilen İttihat ve Terakki ileri gelenleri, Vahdettin'den önceki padişah Sultan Reşat hayattayken Vahdettin yerine onun veliaht ilan edilmesini istedi. Abdülmecit, saray geleneğini bozmamak için buna razı olmadı. 1918'de Sultan Reşat ölünce Velihaht Vahdettin, VI. Mehmet unvanıyla tahta çıktı. Abdülmecit ancak o zaman veliaht olabildi.

Son Osmanlı padişahı Vahdettin değil de Abdülmecit olsaydı, olayların gidişi nasıl olurdu, bilinemez. İtilaf Devletleri'ne karşı direnir miydi? Anadolu'ya geçip direnir miydi? Bunu da bilmiyoruz.

İngilizler de Vahdettin de Damat Ferit de Abdülmecit'i sevmezlerdi. O kadar ki İngiliz polisi mütareke döneminde onun sarayını dışarıdan denetim altında tutuyordu.

Anadolu, hanedan ailesini direnişin içinde görmek istiyordu, bunu göremeyince Osmanlı hanedanı hakkında ümitler söndü, hatta bu hanedan hakkında nefret duyguları arttı.

Abdülmecit nasıl davet edildi?

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları, Kuvayı Milliye hakkında iyi duygular beslediğini bildikleri Abdülmecit'i Anadolu'ya davet etmeye karar verdiler. Onun Anadolu'ya geçmesi, direniş hareketine Türklerin, İslam dünyasının ve Batılıların gözünde büyük güç katabilirdi. Sağda solda Kuvayı Milliye'ye karşı isyan edenler "*Biz Padişahu isteriz!*" diye bağırdıkça Kuvayı Milliye-ciler onlara; "*Padişah yok ama Veliaht işte bizimle birlikte.*" diyebilirdi.

Hanedan içindeki ayrılıkları bilmeyen halk da kendisi gelemediği için onu Anadolu'ya Vahdettin'in gönderdiğini düşünebilirdi.

Mustafa Kemal Paşa, Abdülmecit'i Anadolu'ya davet ettiklerini bildirmek için o sırada Ankara'da bulunan Abdülmecit'in eski yaveri Yarbay Yümni Bey'i görevlendirdi.

Yarbay Yümni Bey, Mustafa Kemal Paşa, Hamdullah Suphi Bey ve o sırada Dâhiliye Vekili olan Cami Bey'in mektuplarını alarak

gizlice İstanbul'a gitti. Aldığı görevi gizleyerek, eski yaveri sıfatıyla bir gece Abdülmecit'i ziyaret etti. Ona mektupları sundu. Mustafa Kemal Paşa'nın da, hükümetin de onu beklediğini, bu davete uyarısa Anadolu hareketinin güçleneceğini anlattı.

"*Buyurunuz, Anadolu'ya geçmeniz için bütün tedbirler alınmıştır,*" dedi, "*Siz sadece karar veriniz yeter...*"

Abdülmecit'in gözleri parladı.

Böyle bir teklif karşısında kalmaktan memnun olduğu anlaşılıyordu. Görüşmede Vahdettin'in ve Damat Ferit'in yaptıkları olumsuz işlerin memlekete zararları üzerinde de duruldu. Abdülmecit, "*Bana birkaç gün izin verin. Kendilerine güvendiğim insanlarla görüşeyim. Onlardan görüş alayım. Ondan sonra görüşürüz.*" dedi.

Sağda solda Kuvayı Milliye'ye karşı isyan edenler "*Biz Padişahu isteriz!*" diye bağırdıkça Kuvayı Milliyeciler onlara; "*Padişah yok ama Veliaht işte bizimle birlikte.*" diyebilirdi.

Niçin kabul etmedi?

Görüreceği kişiler eski Sadrazamlardan Ahmet İzzet Paşa, eniştesi ve eski Dâhiliye Nazırı Şerif Paşa ve diğer eniştesi Halil Paşa idi. Yani aile meclisinin kararını alacaktı.

Yümni Bey, iki gün sonra kendisini yeniden ziyaret ettiğinde Abdülmecit, tereddüt ve üzüntü

çinde idi. “Anadolu’ya geçmeyi ve bu mücadeleye katılmayı çok isterdim, dedi, fakat bu karar ve hareketimin ailevi durumumuzda, yani hanedanın durumunda nasıl bir değişiklik göstereceğini, bunun memlekete ve millete faydalı olup olmayacağını açıkça anlayıncaya kadar beklemenin gerekli olduğunu düşünmekteyim.”

Ömer Faruk Efendi: “Ben gideyim!”

Bu görüşmede Abdülmecit’in oğlu Ömer Faruk Efendi de vardı.

Babasına: “Hiç tereddüt etmeyin. Başardığınız takdirde memleketinizi ve saltanatı kurtarmış olursunuz. Sultan Vahdettin tahtında oturuyor. Hiçbir şey değişmez, gitse-niz iyi olur.” dedi.

Abdülmecit’in yanıtı şu oldu:

“Mustafa Kemal Paşa’nın her şeyi yapacağından şüphe etmem. Oraya giderim. Lakin benim de halifeliliğimi ilan edecek. Ben ikilik yapamam. Bunu benden beklemeyin.”

Buna karşılık Ömer Faruk Efendi: “O halde ben gideyim.” dedi. Fakat kalkıp gitmedi.

Karısı doğum yapacakmış! Neden gitmedi?

Çünkü o sırada kızları Neslişah’ın doğumunu bekliyorlardı. Eşini yalnız bırakmak istemedi.

Sanki Ömer Faruk Efendi olmasa Neslişah Sultan doğum yapamayacaktı...

Aradan aylar geçti. Ömer Faruk Efendi, hocası Asım Bey’in yar-

dımıyla bir gece kılık değiştirerek İstanbul’dan kaçtı. Bir İtalyan vapuruyla İnebolu’ya geldi. Buradan Ankara’ya geçmek istiyordu.

Gelişini Mustafa Kemal Paşa’ya haber verdiler. Onu gemide bekletiyorlardı.

Ertesi gün Mustafa Kemal Paşa, ona bir telgraf çekti. Ömer Faruk Efendi’den şimdilik İstanbul’da oturmaya devam etmesini istedi.

Ömer Faruk Efendi, karaya bile çıkarılmadan İstanbul’a geri dönmek zorunda kaldı.

Zamanında gerekti...

“Zamanında gerekti” demek istiyordu Mustafa Kemal Paşa. Türkiye Büyük Millet Meclisi açılalı bir yıl olmuş, iç isyanlar bastırılmış, Kuvayı Milliye kendi hükümetini ve devletini kurmuştu. Onun haklılığının kanıtlanması ve güçlenmesi için artık Osmanlı ailesine ihtiyaç kalmamıştı.

Gerçi kaldırılmasına daha bir buçuk yıl vardı ama saltanatın sonu görünmüştü. Ömer Faruk Efendi, hocasına Mustafa Kemal Paşa isterse bir er gibi savaşağını söylemişti ama Mustafa Kemal Paşa, Anadolu’da yaptığı önderliğe olası bir ortak kabul edemezdi. •

zekisarihan@gmail.com

Kaynaklar

Kandemir, “Abdülmecit Efendi Anadolu’ya Nasıl Geçti” Yakın Tarihimiz, C. 2, s. 289. / **Asım Gündüz**, Hatıralarım (Derleyen ve yazan İhsan Ilgar), İstanbul, 1973, Kervan Kitapçılık. / **Hüsnü Himmetoğlu**, Kurtuluş Savaşı’nda İstanbul ve Yardımları, C. II, İstanbul, 1975, s. 192. / **Atatürk’ün** Tamim Telgraf ve Beyan-nameleri, Ankara, 1964, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, s. 382.

METE AKYOL'DAN YAZILAR

Mete Akyol - (Düzenzedeler adlı kitabından)

Kestane ve Kabuğu

Kabuğundan çıkan kestane, beğense de, beğenmese, de, kabuğunu değiştiremez. Kabuğu ne denli çirkin olursa olsun, kestane her yıl, yine o çirkin kabuğunun içine girer ve yine yetişip gün ışığına çıktıktan sonra, kabuğunu yine beğenmez.

Kestanelerin, beğenmedikleri kabuklarını değiştirebilecek ne güçleri vardır, ne de seçenekleri vardır. Beğenmedikleri kabukları, yazgısıdır kestanelerin.

Mevlût Polat, bir kestane değildir. Fakat, kabuğundan çıkıp, gözleri gün ışığında aydınlandıktan sonra ancak görebildiği kabuğunu, kestaneden farksız biçimde, Mevlût

Polat da beğenmemektedir. Ve şimdi var gücüyle, bu kabuğunu değiştirmeye uğraşmaktadır.

Çünkü, Mevlût Polat da biliyor artık... İçinde yetiştiği ve ne olduğunu, ne olmadığını şimdi görebildiği kabuğu, onun yazgısı değildir. Bu kabuk değiştirilebilir. Bu kabuğu değiştirebilecek gücü de, seçeneği de vardır Mevlût Polat'ın.

“Ben, köyün o yoksul, o kısa geçim koşulları altında, binbir zorlukla yetişmemi kaderim diye kabul edip, çocuklarımın da aynı zor koşullar altında ve bu kabuk içinde Yetişmelerine razı olamazdım. İçinden çıkıp da gördüğüm aynı kabuğun içine sokamazdım

çocuklarımı. Bu nedenle terk ettim köyümü, bu nedenle indim şehre...

Mevlüt Polat, Sivas'ta, Demiryolları Fabrikası'nın "Oksijen Evi"nde çalışan bir işçidir. Yaptığı iş, oksijen tüplerine oksijen doldurmaktır. Aldığı para ise, "her şeyiyle birlikte 1750 liradır."

"Her gün iki gazete alırım. İkisinin de her satırını, son noktasına kadar okurum. Bir de, gözümü açmaya

yarayan kitaplar okurum. Okumamın şu faydasını görüyorum.

Okudukça, benim dışındaki dünyayı görüyorum. Dünyayı gördükçe, içinden çıktığım kabuğu da daha iyi görüyorum. Yoksulluğumuzun, sefaletimizin, kaderimiz

olmadığını anladım artık. Şimdi tek amacım var. Üç çocuğumu, kendi yetiştiğim kabuktan daha güzel bir kabuk içinde yetiştirmek istiyorum. Ne kadar güzel bir kabuk içinde yetişirlerse, o kadar faydalı kişiler olurlar memlekete. Fakat bu koşullar altında, kolay olmuyor bu amacıma ulaşmam. Şu anda, Sivas'ın iç mahallesinde oturmaya gücüm yetmiyor. Evim, kenar mahallededir. Tek odalı bir evdir. Eşim ve üç çocuğumla birlikte, bu tek odada yaşıyoruz. Şikâyetim, evimin tek odalı olmasından değildir, şehrin

kenar mahallesinde olmasındandır."

"Çok mu farkeder senin için, evinin kenar mahallede olması, Mevlüt?"

"Benim için farketmese bile, çocuklarım için çok farkeder" dedi "Çünkü Sivas'ın kenar mahallelerinde hep, köyden inenler oturur. Çocuklarım sokakta hep, o köylülerin çocuklarıyla oynuyorlar, onların etkisi altında büyüyorlar. Ben onları köyden kurtarmak için

şehre gelirdim, fakat bu kez köy bizi şehirde yakaladı. Bu nedenle, batıya, ya da güneye göç etmek istiyorum. Orada, şehirli çocuklar arasında büyüsünler, şehirde yetişsinler istiyorum çocuklarım."

Mevlüt Polat'la

gece bir kahvede görüşüyorduk. Eşimi otelde bırakmıştım. Otele uğradık önce. Eşimi de aldık otomobile ve birlikte, Aydoğan Mahallesi'ne, Mevlüt Polat'ın evine doğru yola koyulduk.

Aydoğan Mahallesi'nin çukurlu, tümsekli yollarında sallanmaya başladığımız an Mevlüt Polat kulağıma eğildi, Fısıldadı:

"Kestane ve kabuk meselemizi yengeye sen anlat da, fakirhanemizi çirkin görmesin" dedi "Biliyorsun, abim... Daha çirkin bir kabuktan çıkıp da geldik biz buraya..." •

Gözün Sözü
Cemal Tahsin

SİYASİ

2

İKTİDAR

Siyasalın Görünümleri

Barbaros Eneç

Bir önceki yazıda sosyal bilimlerin en genci olan siyaset bilimi yazınındaki iktidar kavramının Amerika'daki tarihiçesini anlatmıştık.

Amerika'da davranışçı yaklaşımın hakimiyetine karşı, Avrupa'da yapısal yaklaşım kabul görmeye başladı. 1960'larda toplumsal kargaşa, toplumsal düşüncenin de farklı şekiller almasına yol açtı. İktidar analizleri karar verme süreçlerinden çıkıp, tahakküm ve direniş odaklı olmaya döndü. Avrupa'nın ilgisine giriş yaptığımız yerden devam ediyoruz.

Nicos Poulantzas, araçsalci Marksist anlayışa, yani en kaba haliyle devletin ege-men sınıfların elinde pasif bir araç olduğuna savunan görüşe karşı yapısalci bir pozisyon savunur. İktisadi süreç ve üretim ilişkilerini de bir iktidar ağı olarak ele almak gerektiğini söyler. İktidar kavramının oluşum yeri, sınıf pratiklerinin alanıdır.

1960'larda toplumsal kargaşa, toplumsal düşüncenin de farklı şekiller almasına yol açtı.

Dikkatini, hem Doğu hem Batı Avrupa'da giderek yoğunlaşan bürokratik müdahaleci devlet üzerine yoğunlaştırır.

Daha sonraki düşünürleri özellikle de Foucault'yu etkileyecek olan düşüncesi, devleti salt sınırlayıcı, baskıcı bir kurum olarak göstermez. Devlet pozitif olarak çalışır, yaratır, değiştirir, gerçek şeyler üretir. İktidarı marksist gelenekte olduğu gibi devlete indirgememiz gerektiğini savunur. Üretim ilişkileri içinde ve dışında yer alan çeşitli iktidar ilişkilerinin varlığına dikkat çeker.

1960'larda iktidar çalışmaları hem Amerika'da hem de Avrupa'da yaygınlaşırken bütün dünyada toplumsal seferberlik artmaya başladı.

Savaş karşıtı, ırkçılık karşıtı, nükleer enerji karşıtı hareketler,

Fransa'da başlayan 1968 hareketliliği, Doğu Avrupa'daki sonu kötü biten hareketler, iktidar konusunda yeni bakış açılarının

Nicos Poulantzas

gelişmesine yol açtı. Feminizmin ve psikanalizin akademik dünyada mevzii kazanması iktidar hakkındaki tartışma ve araştırmalara derinlik kattı. 1968 olayları fikir dünyasında, filozofları hayal kırıklığına uğrattı.

Düşüncesinin temeli, iktidarın muhakemeye nüfuz etme kapasitesi ve iktidarın hükmüne direnmenin her yerdeliği üzerindedir. Çalışmaları iktidarın zora dayalı olmadığı halde, gönüllü öznelerin riyetini garanti altına alan mekanizmaları ince-

ler. İktidar ve bilgi arasındaki derin ve yakın bağı inceler. Genel amacı, iktidarın mikrofiziğini yaratmaktır. İktidarın işlediği mekanizmaları düşünürken, kılcal varoluş biçimlerini, bireylerin bedenlerine dokunduğu, gündelik yaşamlarına girdiği anları inceler. Çalışması iktidar ile özne kavramlarının kesişim kümesini kapsayan bir etki alanı analizi olarak görülebilir.

Foucault, süregiden iktidar kavramlaştırmasını -ister tek boyutlu, isterse de iki boyutlu olsun- hukuksal-söylemsel iktidar anlayışı olarak adlandırır. Bu geleneksel

yaklaşım, iktidarı, egemenliği tek tek çatışmaların dışında ya da üzerinde, her şeyi kuşatma kapasitesine sahip, bölünmez şekilde duran ve siyasi sorunları meşruiyet ve hukuksal bakımından ele alan bir durum olarak görür.

1968 olayları fikir dünyasında, filozofları hayal kırıklığına uğrattı. Kendilerinin (...) bir barbarlık çağında yaşadıklarının farkına vardılar.

Kendilerinin özgülleşmiş bir insanlık dünyasında değil bir barbarlık çağında yaşadıklarının farkına vardılar.

Avrupa'da en önemli katkı M. Foucault'dan gelmiştir. Kavram, onun düşüncesine, 1968'den sonra hakiki anlamda girmiştir. Foucault, Amerika'daki metodolojik titizliklerden tamamıyla sıyrılmış, aşırı retoriğe dayalı bir tarzda yazmıştır. Fikirleri çok geniş ve farklı alanlarda araştırmaları tetiklemiştir.

1960'lı yılların sonuna doğru ABD'de özellikle Vietnam Savaşı'nın etkisiyle savaş karşıtı ve özgürlükçü bir toplumsal hareket başlamıştır. Bu toplumsal harekette kadınlar aktif bir rol üstlenmelerine rağmen aynı mücadele içerisinde yer aldıkları yol arkadaşlarının dahi cinsiyet ayrımcılığı yapması kadınların içinde yer aldıkları düzeni sorgulamaya başlamalarına neden olmuştur. Bu sorgulamalar radikal feminist teorinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Teori, ataerkil yapılanma çerçevesinde kurulan toplumsal düzene karşı çıkmaktadır. Buna göre kadının ekonomik, politik, sosyo-kültürel alanda var olan ikincil konumunun temel sebebinin "toplumda erkeklerin kadınlara, genç erkeklerin yaşlı erkeklerle göre daha üstün konumda olması" olarak tanımlanan ataerkil düzen olduğunu iddia etmektedirler. Bu doğrultuda radikal feminizm, feminist teorinin odak noktasını kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikten cinsiyetten kaynaklanan tahakküme çevirmiştir. Cinsiyetin radikal feministler tarafından merkezi bir konuma taşınması cinsiyetten kaynaklanan iktidar ilişkilerinin sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Ataerkil bir toplumda dünyaya gelen kadın, bu toplumsal değerleri içselleştirmekte ve böylece ev işleri, çocuk yetiştirme ve erkeklerin isteklerini yerine getirme gibi kendisini özel alana hapseden rolleri sorgulamadan kabul etmektedir.

Nitekim iktidarın kamusal alanda yoğunlaşması ve kadının eve

hapsedilerek kamusal alan dışında tutulması kadının erkek karşısındaki ikincil konumunu sağlamlaştırmakta ve devamlı hale getirmektedir. İkinci dalga feminizm, süregelen bir önkabul olarak, verili kadın-erkek kategorilerinin varlığını fark edip biyolojik cinsiyet (sex) ve kültürel olarak belirlenen toplumsal cinsiyet (gender) ayrımına gidilmesini savundu.

Siyaset bilimi yazınında, iktidar kavramının nasıl tanımlanması, kavranması, incelenmesi ve ölçülmesi gerektiği üzerine çok çeşitli yaklaşımlar ortaya çıkmaya devam ediyor. Özellikle, 1980'lerden sonra postmodernizmin gölgesinin sosyal bilimlerin bir kısmını kaplamasıyla, incelemeler, daha mikro düzeyde incelemelere ve söylemlere ve direnme üzerine akademik dünyanın gösterdiği ilgi artarak devam etmiştir. Ortaya çıkan anlaşmalardan en önemlisi iktidarı bir kapasite olarak görmektedir, o kapasitenin kullanımı olarak değil (hiç kullanılmayabilir, kullanma ihtiyacı doğmayabilir) ve hatta, başkalarının çıkarlarını tatmin ederek ve geliştirerek de iktidar sahibi olunabilir.

Teknolojik gelişmeler iktidar çalışmalarına yeni araştırma alanları yaratıyor. Özellikle içinden geçtiğimiz salgın süreci güvenlik - esenlik adına özgürlüklerden feda edilebileceğini gösterdi. Önümüzdeki on yıl iktidar ve teknoloji, sosyal bilimler yazınının en önemli konusu olacak gibi. •

barbarosenebcd@gmail.com

Evrensel Bakış Açısı
Gürbüz Evren

Şamanizm ve Adetlerimiz

3

Uluslararası Şamanizm Araştırma Kurumu Başkanı R. Hoperr şu değerlendirmeyi yapıyor:

“Şamanizm bir medeniyet olgusu, o ne büyücülük faaliyeti ne de siyasi faaliyettir. Şamanizm kültür, tıp ilimi, edebiyat-sanat, örf adet, ekoloji gibi alanlara bağlıdır. Onu din olarak nitelemiyoruz. Şamanizm dinin kapsadığı alandan geçmiş bir hadisedir. Şamanlar Orta Asya toplumlarının tarihi sürecinde önemli rol oynamıştır. Onlar şair, sanatçı, usta ve kahramanların yerine geçmiştir.”

Şamanizm inancında ateş ve ocak da büyük önem taşımaktadır. Bu inanca göre, meyve ve otlar beslenen ilk insanlar ateşe ihtiyaç duymamışlardır. Ateşe yönelmeleri ise Tanrı'nın et yemelerini emretmesiyle başlar. Buna göre, iyilik tanrısı Ülgen gökten 2 taş indirmiştir. Bunlar siyah ve beyazdır. Daha sonra da, 2 taşı birbirine sürterek ateş yakmış ve bunu insanlara da öğretmiştir.

Şamanlar yaktıkları ateşten çıkan renklere bakarak kehanetler açıklarlar. Ateşin her şeyi temizlemesi ve kötü ruhları kovması ise yaygın öğretilerdir.

Tanrı Ülgen'in öğretisi olduğu içindir ki, çakmak taşlarından elde edilen ateş kutsaldır.

Şamanizm inancına sahip Türkler için ateşe bakarak kehanette bulunulur. Bunu da şamanlar yapar.

Şamanlar yaktıkları ateşten çıkan renklere bakarak kehanetler açıklarlar. Örneğin ateşten yeşil alevler yükselirse yeni yılda bol yağmur yağacağı ve ürünlerin bereketli olacağını söylerler. Sarı alevler hastalığa, kırmızı ölüme ya da uzun yolcu-

luklara, kara ateş ise felakete, kötülüklere yorumlanır. Ateşin her şeyi temizlemesi ve kötü ruhları kovması ise yaygın öğretilerdir.

Bu konuya ilişkin olarak birçok kaynakta aktarılan bir örnek vardır. Buna göre, Bizans İmparatoru, 569 yılında Batı Göktürk Devleti'ne elçi olarak Zemahros'u gönderir. Bizanslı elçi Batı Göktürk ülkesinin sınırlarına vardığında, Türklerin kendisini ve beraberindeki heyeti alevler üzerinden atlattığını anlatır. Zemahros, bunun nedenini sorduğunda ise "Sizleri kötü ruhlardan arındırdık" yanıtını aldığını söyler.

Uygur Türklerinde de ateşten atlatıp temizlenme çok yaygın bir eylemdir. Örneğin, düğün sonrası gelin yeni evine getirildiğinde ateşten atlatılır. Böylelikle gelinin üze-

rindeki uğursuzlukların temizlendiğine inanılır. Ayrıca yeni yuvasına uğur getireceği düşünülür. Temizliğin sembolü olarak baktıkları için de ateşe tükürmez, su dökmeyi ve çöp atmazlar.

Bu inanç, Anadolu'nun bazı bölgelerinde benzer şekilde görülmektedir.

Şamanizm'de Güneş ve Ay'a ayrı bir önem atfedilir. İnanca göre kötü ruhlar Güneş ve Ay ile sürekli mücadele halinde bulunurlar. Öyle ki kimi zaman onları yakalayıp karanlıklara sürüklerler. Güneş ve Ay tutulmaları da bundan kaynaklanır. Güneş ya da Ay tutulduğunda ise bu inancın mensupları şamanların öncülüğünde kötü ruhların esaretinden kurtarmak için bağırıp çağırırlar, davul çalarlar. Bu gürültülerden amaç kötü ruhları korkutarak kovmaktır.

Türkler karşılaştıkları yeni din İslam'a yüzyıllar içinde geçerken, günümüzde Şamanizm inancını sürdürenler de bulunuyor

Museviliği, Hristiyanlığı seçen Türk toplulukları da var, ancak onlar şimdilik konumuz değil. İlk iki yazıda Şamanizm ve şamanlar konusunda özet bilgileri paylaşmıştım. Şimdi ise Şamanizm inancından, kültürümüze geçmiş, günümüzde Anadolu topraklarında da, halk arasında varlığını sürdüren gelenek ve adetlerden örnekler vereceğim.

Anadolu'nun hemen her köşesinde görebileceğimiz bir uygulama-

madan başlayalım. Ağaçlara, taşlara, su kaynaklarının etrafına bez bağlanır. Amaç, gerçekleşmesi istenen bir konuda dilek tutmaktır. Dikkat edilirse bezler farklı renklerdedir. Bu, İslam'da olmayan ve Şamanizm'in önemli bir ritüelidir.

Renklere gelince, gökteki Tanrılar için beyaz, yeraltındaki Tanrılar ve ruhlar için siyah, Yer-Su ruhları için ise kırmızı bez parçaları kullanılıyordu. Bu yolla, Tanrılara dilek ve isteklerini ilettiklerine inanıyorlardı. Günümüzde ise rengi ne olursa olsun bezler dilek içeriklidir.

Sibirya'da ve Moğolistan'da yol kenarlarında, Ovo adı verilen ve kutsal sayılan taş yığınları Şamanizm inancından gelir. Bu yığına meyve, kumaş parçası, para, renkli taş vb. bırakmak, çevresinde döne-

Ağaçlara dilek bezleri bağlamak İslam dininde olmayan, Şamanizm'in önemli bir ritüelidir.

rek dua edip, dilek tutmanın kişiye güvenlik sağlayacağı ve şans getireceğine inanılır. Bu uygulama Anadolu'nun bazı yörelerinde içeriği biraz değişmiş olsa da devam eder. Örnek vermek gerekirse Denizli'nin bazı

yüksek bölgelerinde, dağlardan ve tepelerden geçen yolların kenarında Ovo yerine Obo denilen taş yığınları vardır. Buralardan geçenler de obonun üstüne bir taş bırakır.

Şamanizm döneminde Türkler, Ay'a "Ay Ata" ya da Ay Dede adını vermişlerdi. Günümüzde de Türk toplumunda Ay'a "Ay Dede" denilmektedir.

Su, Şamanizm'de çok önemlidir. Su, birçok ritüelde vardır. Suyun taşıyıcı gücü ve akışındaki kuvvete ayrı bir olumlu anlam yüklenir.

Gidenin arkasından su dökmek de eski Türklerdeki su kültünden bizlere kalmıştır.

Kuraklık uzun sürdüğünde köylerde imam öncülüğünde topluca yağmur duasına çıkılması Anadolu'nun önemli adetleri arasındadır. Bu da, eski Türklerde, kuraklık yaşanması durumunda, şamanların bölgede yaşayanları çevresine toplayarak gökteki Tanrı Ülgen'den yağmur isteme ayini olarak vardır.

Kötü bir olay duyduğumuzda tahtaya üç kez vururuz, bizden uzak olsun deriz. Bu da, yüzyıllar öncesinden kalan bir adettir. Şamanist inançta bu hareket kötülükten korunmak, kötü ruhların duymasını önlemek amacıyla yöneliktir.

Nazar ya da başka bir deyişle kötü gözden korunmak amacıyla yapılan "Kurşun Dökme" de Şamanizm döneminden kalmıştır.

Nazar ya da başka bir deyişle kötü gözden korunmak amacıyla yapılan "Kurşun Dökme" de Şamanizm döneminden kalmıştır. Şamanların "Kut Kuyma" adını verdikleri bu adetle, insana musallat olan kötü ruhların olumsuz etkisini ortadan kaldırmayı hedeflerler. Kurşunun kullanılmasının nedeni ise Şamanizm'de metallerin koruyucu özelli-

ğine ve güç verdiğine inanılmasıdır.

Nazar olgusuna karşı nazar boncuğu, deve boncuğu, göz boncuğu takmak tüm Türkiye'de yaygındır. Bu da, şaman giysileri üzerine takılan bazı figürlerin, çizilen resimlerin yansımasıdır. Göz vb. şekillerde olan özellikle de mavi renk kullanılan resim ve figürlerin kötü ruhları kovduklarına inanılır. Bu Şamanist düşünce günümüzde nazar boncuklarında kendini gösterir.

Şaman giysileri üzerindeki doğa içerikli figürler, gökyüzünü anlatmaya yönelik geometrik desenler de günümüzde, Anadolu'da örülen kilim ve halılara yansımıştır.

Gelinlerin beline, lohusa kadınların başına kırmızı kurdele bağlanması da Şamanist inancından kalmadır. Şamanistler kırmızı kurdelenin gelini, anneyi ve yeni doğan çocuğu kötü ruhlardan koruduğuna inanırdı. Kırmızı kurdeleyi ayrıca Anadolu'nun bazı yörelerinde özellikle de, Alevi-Bektaşî inancından insanlarımızın yaşadığı yerlerdeki mezarlıklarda görmek mümkün. Eski Türkler kurdeleyi, mezarın başına ölen kişiye kötü ruhların bulaşmaması için bağlardı.

Ellerimizi havaya doğru açıp, gökyüzüne bakarak dua etmek de, eski Gök Tanrı inancından kaynaklanmaktadır. Çünkü Tanrı göktedir, oraya bakarak dua etmek gerekir. Türklerin inşa ettikleri camilere kattığı kubbe de, Gök Tanrı inancından günümüze taşınmıştır.

Bu konuya devam edeceğiz. •

gurbuzevrenbd@gmail.com

Enerjide Geleceğe Bakış, 2020 Raporu

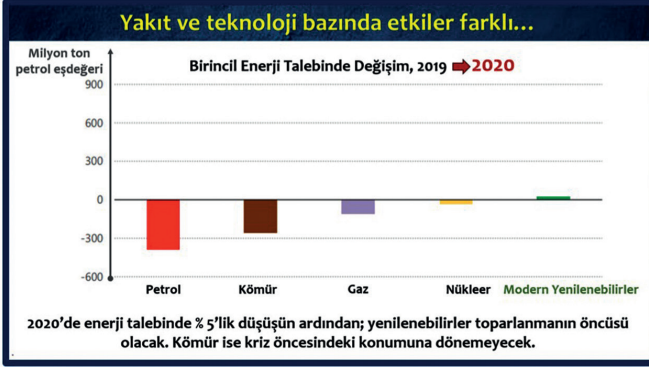

Uluslararası Enerji Ajansı, her Kasım ayında yayınladığı “World Energy Outlook 2020” başlıklı raporunu, bu yıl 13 Ekim 2020’de, bir basın toplantısı ile paylaştı. Rapor, Covid 19 salgınının yarattığı etkiler ışığında, farklı senaryolar çerçevesinde, “Sürdürülebilir bir enerji geleceği mümkün mü?” sorusuna yanıt vermeye çalışıyor.

Bu önemli raporun “Yönetici Özeti” bölümünü ve basın toplantısında öne çıkan değerlendirmeleri ana başlıkları ile özetlemenin, okurlarımızın ilgisini çekeceğini umuyoruz.

Enerjide Geleceğe Bakış 2020 –Yönetici Özeti/Basın Açıklaması

Covid-19 salgını, enerji sektöründe, yakın tarihte yaşanmamış bir bozulma yarattı ve önümüzdeki yıllarda da etkisini sürdürecektir izler bıraktı. »

2020'de (bir önceki yıla göre), küresel enerji talebinde %5, enerji sektöründen kaynaklanan salımlarda %7, enerji yatırımlarında ise azalma görüldü. Kaynaklar bazındaki etkiler ise farklı...Petrol tüketiminde %8, kömürde %7, doğal gazda %3 azalma görülürken, yenilenebilirlerde az da olsa artış görüldü. Küresel elektrik talebindeki daralma ise %2 oldu.

Salgının nasıl gelişeceği hâlâ belirsizliğini koruyor ve geliştirilecek karşı politikaların belirsizliği de tahminleri güçleştiriyor.

CO2 salımlarındaki 2.4 gigatonluk azalma, yıllık salım seviyesini 10 yıl öncesi ile eşitlerken, etkin bir sera gazı olan metan seviyesinde ise aynı düşüş gözlemlenmiyor.

Salgının nasıl gelişeceği hâlâ belirsizliğini koruyor ve geliştirilecek karşı politikaların belirsizliği de

tahminleri güçleştiriyor.

Rapor- da 3 temel senaryoya göre, enerji dünyası için farklı gelecek öyküleri yer alıyor. Bu senaryolar;

1. Açıklanan Politikalar Senaryosu'nda (APS) salgının 2021'de kontrol altına alınacağı ve aynı yıl, salgın öncesi koşullara dönüleceği varsayılıyor. Bu senaryoda aynı zamanda, hükümetlerin taahhüt ettikleri iklim hedeflerine uyacakları da varsayımlar arasında...

2. Geciken Toparlanma Senaryosu'nda (GTS), taahhütlerin yerine getirileceği varsayımı aynı kalmakla birlikte, salgının ekonomik yaşama daha fazla hasar vereceği ve toparlanmanın ancak 2023'te gerçekleşebileceği ve enerji talebinin on yıl süreyle, 1930'lardan bu yana görülen en düşük büyüme hızını göreceği varsayımını içeriyor.

3. Sürdürülebilir Gelişme Senaryosu (SGS) ise temiz enerji politikalarında yükseliş ve yatırımlarda artış olacağı temel varsayımı ile enerjiye (herkesin) erişim ve temiz hava hedeflerine (Paris Anlaşması'ndaki) ulaşılacağını öngörüyor.

Bu 3 temel senaryoya ek ve yeni olarak; "2050'de Net-Sıfır Salım"

senaryosunda da mevcut verilerle bu hedefin (SGS'nda) ancak 2070'te gerçekleşebileceği hesaplanırken, daha fazla ülkenin “net-sıfır” salım hedefine yöneldiği verisi üzerinden, bu hedefin 2050'ye çekilebilmesi için yapılabilecekleri analiz ediyor.

Raporun temel çıkarımlarını alt başlıklarla paylaşmaya devam edecek olursak;

Salgının gölgesi büyük görünüyor: APS'nda kriz öncesi seviyeye 2023'te dönülürken, salgının uzaması ve daha derin ekonomik gerileme durumunda, GTS'ndaki gibi bu toparlanma 2025'e sarkıyor. Kriz öncesinde; 2019-2030 arasında enerji talebinin %12 büyüyeceği hesaplanırken, şimdi APS'nda %9, GTS'nda %4 artış bekleniyor.

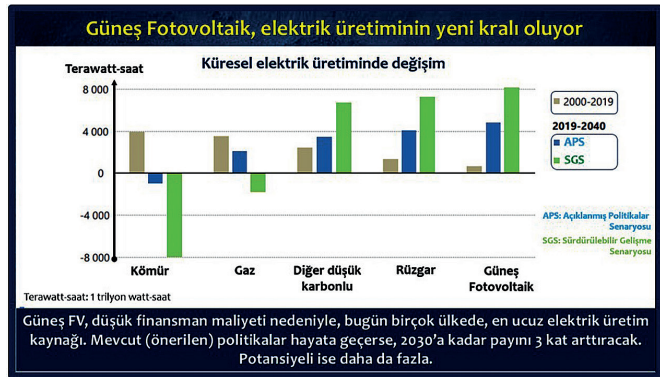
En olumsuz etkilenen kesimler, en kırılğan ve korumasız olanlar: Son yıllarda gözlemlenen düzelmelerin tersine, raporun analizleri

Afrika Alt-Sahra bölgesinde, elektriğe erişemeyen nüfusun artacağı tahmin ediliyor. 2019'da bu bölgede erişimden

yoksun olanların sayısı 580 milyon (dünyadaki erişimden yoksun nüfusun dörtte üçü) olarak

hesaplanırken, hükümetlerin borçlanma zorluğu ve mücadelenin sağlık gibi alanlara odaklanması nedeniyle, önceki ivmenin kaybolacağı görülüyor. Dünya genelinde, önceden elektrik erişimi sağlayabilmiş olan 100 milyonluk bir kitlenin, ödeme olanakları olmadığı için yeniden sağlıklı koşullara mahkûm olacağı hesaplanıyor.

Güneş, elektrik üretiminin “kralı” oluyor: Belki de en olumlu etki olarak; tüm senaryolarda, yenilenebilir kaynaklara dayalı üretim hızla artıyor. Bu artışın merkezinde güneş enerjisi yer alıyor. Birçok ülkede güneş, destek politikaları ve olgunlaşan teknolojileri sayesinde, kömür ya da gaz kaynaklı elektrik üretiminden çok daha ucuz hizmet sunuyor. APS'nda, 2030'da yenilenebilir kaynaklar, küresel elektrik talebi artışının %80'ini karşılıyor.

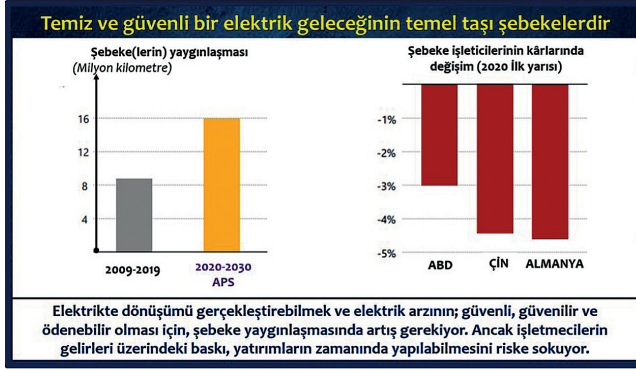

Hidroelektrik, yenilenebilir kaynaklar arasında en büyük payı alsa da büyümenin ana sürükleyicisi

güneş olacak.

... Fakat ekonomik darboğaz, günümüzün elektrik sisteminin omurgası için riskler yaratıyor:

Elektrik sisteminin dönüşümünde, elektrik şebekesi, zayıf halka oluşturma riski taşıyor. Bu alanda yaşanacak sorunlar, elektrik sisteminin güvenilirliği ve elektrik arzı için sıkıntı demektir. Yeni iletim ve dağıtım hatları için, önümüzdeki 10 yılda yapılması gereken yatırımın, geçtiğimiz 10 yıla oranla %80 daha fazla

olması gerektiği hesaplanıyor (APS). Elektrikte dönüşümü gerçekleştirebilmek ve elektrik arzının; güvenli, güvenilir ve ödenebilir olması için, şebeke yaygınlaşmasında artış gerekiyor. Ancak işletmecilerin gelirleri üzerindeki baskı, yatırımların zamanında yapılabilmesini riske sokuyor.

Covid-19 küresel kömür talebindeki yapısal düşüşü tetikliyor: Kömür talebi (APS), kriz öncesi seviyesine geri dönemiyor

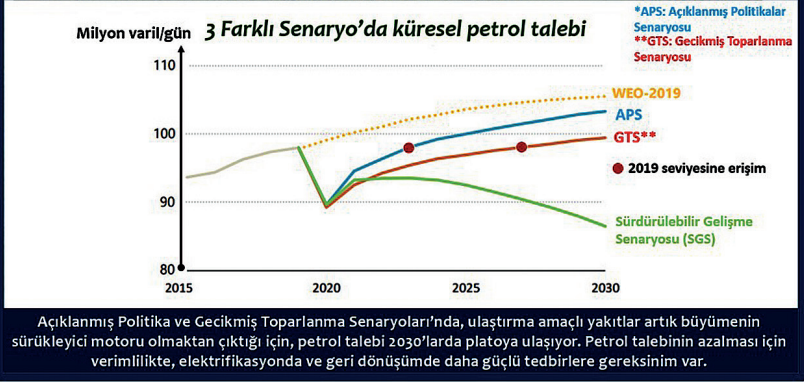
ve Sanayi Devrimi'nden bu yana, enerji karışımındaki payı ilk kez %20'nin altına düşüyor. Elektrik talebindeki düşüş ve sanayi üretimindeki gerileme, kömür talebini çok olumsuz etkiliyor. Yenilenebilir kaynakların yaygınlaşması, kömürü devre dışı bırakmaya yönelik politikalar ve doğal gazla rekabet edememe gibi nedenler de kömür kullanımının hızla azalmasına neden oluyor. 2025'e kadar, 275 GW kömür santralının devre dışı kalması

bekleniyor (2019 kapasitesinin %19'u). Bunun 100 GW'ı ABD'deki, 75 GW'ı AB'deki santraller. 2019'da elektrik üretiminde

%37 olan kömürün payı; 2030'da APS'nda %28, SGS'nda %15'e düşüyor.

Mevcut politikalarda köklü değişiklik olmazsa, petrol talebinde hızlı bir düşüş beklenmemeli: Gerek APS ve gerekse GTS'nda, petrol talebi 2030'larda sabitleşiyor. Salgın ve etkisi uzadıkça; evden çalışma, havayolu seyahatlerinin azalması gibi nedenlerle, talepte azalma oluyor. Buna karşın, insanların toplu taşımadan kaçınması, spor

Mevcut politikalarda köklü değişiklik olmazsa, petrol talebinde hızlı bir düşüş beklenmemeli

amaçlı taşıt alışkanlıklarının devam etmesi, eski ve fazla tüketim yapan araçların kullanımının sürmesi gibi nedenlerle talep, hızlı azalmıyor. Yükselen ekonomilerde gelirlerin artması, diğer bölgelerdeki talep daralmasını dengeliyor. Ancak ulaştırma amaçlı yakıtlar, petrol talebinde kararlı bir artışın sürükleyicisi olmaktan uzaklaşıyor. Petrol talebini yukarı doğru iten bir etken ise petrokimya sektörünün girdi gereksinimi. Geri dönüşümdeki artışa karşın, plastik talebindeki artış sürüyor. Üretimi sürecinde yakma işleminin olmaması nedeniyle ise petrol kaynaklı salımlarda sabitleme bekleniyor.

Doğal gazda arz fazlası dönemin ötesine bakmak - Uzun dönem için politika soruları: Doğal gaz diğer fosil yakıtlara göre (talepte) daha iyi bir gelişme gösterse de farklı politikalar bağlamında, ciddi farklılıklar

söz konusu. APS'nda, 2040 yılı itibarıyla, özellikle Güney ve Doğu Asya odaklı, %30 oranında bir talep artışı bekleniyor. Bu bölgelerdeki öncelikler (hava kalitesini iyileştirmek ve imalat sanayisinin gelişme gereksinimi) ve düşük seyreden fiyatlara bağlı olarak, gaz sektörü altyapısı hızla gelişiyor. Buna karşın gelişen ekonomilerde, gaz talebinde, 2040'ta az da olsa düşüş bekleniyor. Ekonomik toparlanmadaki belirsizliklere bağlı olarak, 2019'da onaylanan çok sayıda LNG ihrac tesisinin geleceği konusunda sorular belirliyor.

Petrol ve gaz üreticilerinin karşılaştıkları başlıca sorunlar ve yatırım riskleri: Düşük fiyatlar ve taleplerde görülen aşağı doğru düzeltmeler, petrol ve gaz gelirlerinin yaklaşık dörtte birini yok ediyor. Birçok üretici ve özellikle Orta Doğu ve Afrika üreticileri (Irak ve Nijerya gibi),

hidrokarbon gelirlerine aşırı oranda bağımlı bütçe yapıları nedeniyle, akut mali baskılar altında kalıyorlar. Bu ülkelerde, ekonomilerin çeşitlendirilmeleri ve hidrokarbon bağımlılığını azaltmaları yönünde reformlar kaçınılmaz görünüyor. ABD “şeyl” endüstrisi, son 10 yılda, küresel petrol ve doğal gaz talep artışının %60’ını karşılamıştı. Ancak bu performans, kolay buldukları kredi sayesinde gerçekleşmişti ve artık bu uygun koşullar yok. 2020’de önde gelen petrol ve

2020’de önde gelen petrol ve gaz şirketlerinin varlıklarının değerlerinde 50 milyar dolardan fazla kayıp rapor edildi.

Mevcut durum, geleceğe dönük olumsuz beklentilere neden oluyor.

gaz şirketlerinin varlıklarının değerlerinde 50 milyar dolardan fazla kayıp rapor edildi ve mevcut durum, geleceğe dönük olumsuz beklentilere neden oluyor. 2020 yılında petrol ve gaz arzına yönelik yatırımlarda, 2019’a göre üçte bir oranında azalma görülürken, toparlanmanın zamanı ve ne kadar harcama gerekeceği konusundaki

belirsizlik devam ediyor. Bu durum da yeni fiyat dalgalanmaları ile enerji güvenliğine dönük endişeleri artırıyor.

“Daha düşük maliyetli kaynaklar, daha az salım ve çeşitlendirme”, birçok üretici ülke ekonomisi ve şirketler için, stratejik sloganlar olarak öne çıkıyor.

Mevcut sahalarla azalan üretimler, yeni arama ve üretim projelerine olan gereksinimi artırıyor. Buna karşın yatırımcılar; finansal

performans, rekabet edebilme ve çevre hedeflerine uyma kısıtları arasında, yeni yatırımlara kuşku ile bakıyorlar.

Mevcut koşullarda dünya, salımların kararlı

biçimde azalması yönünde gitmiyor: CO2 salımları, 2019 yılındaki seviyesine (APS), 2030’da ulaşıyor (36 Gt). GTS’nda salımlar daha da düşük. Ancak zayıflayan ekonomi, enerji sektörünün gereksinimi olan enerjide dönüşümü yapacak kaynaklardan yoksun durumda. Düşük yakıt fiyatları, verimlilik yatırımlarının geri ödeme

sürelerini uzattığından, küresel ölçekte verimlilik iyileştirme hızı yavaşlıyor.

Dönüşümün, elektrik sektörünün ötesine yayılması gerekiyor: Her ne kadar elektrik sektörü öncü rol üstlense de, enerjide dönüşüm için, enerji sektörünün tüm alanlarında, geniş çaplı stratejilere ve teknolojik uygulamalara gereksinim var. SGS'nda, 2030 yılında elektrik sektörünün salımlarında %40 azalma bekleniyor. Bu kapsamda, güneş FV kaynaklı üretimin, bugüne kıyasla 3 kat artacağı hesaplanıyor. Toplam enerji tüketiminde elektriğin payı artarken, yolcu ulaşımı kaynaklı salımlar, daha ucuz elektrik üretimi sağlayan yenilenebilirlerin katkısı ile azalıyor. Dönüşümde asıl zor amaçlar, özellikle çelik ve çimento sanayilerinden, uzun mesafeye ulaşımdan kaynaklı salımların engellenebilmesi olarak öne çıkıyor.

Net-sıfır (salım) hedefinin gerçekleşmesi, ilgili tüm kesimlerin ödünsüz katkısını/katılımını gerektiriyor: Bu hedefe ulaşabilmek için, başta hükümetlerin, enerji şirketlerinin ve yurttaşların (tüketicilerin), daha önce görülmemiş ölçekte çaba göstermelerine gereksinim var. Bu çabaların, Covid 19 ortamında gösterilebilmesinin ve ayrıca sürekli artan dünya nüfusunun gereksinim duyduğu enerjinin sağlanmasının zorlukları da çözümü zorlaştırıyor. Şirketlerin,

uzun erimli stratejilerini, yatırım taahhütlerini ve bunların ölçülebilir yansımalarını açık biçimde belirlemeleri gerekiyor. Finans sektörü, temiz teknolojilere yönelik olarak, çarpıcı biçimde kaynak artışı yapabilmeli, fosil yakıt şirketleri ile enerji yoğun sanayilerin dönüşümlerine destek sağlayacak yeterli kaynakları yaratabilmelidir. En çok dönüşüm gereksinimi içindeki ülkelere ve topluluklara da düşük maliyetli sermaye temin edilmelidir.

Yurttaşlar ise evlerinin ısınma/serinleme tercihlerini, ulaşım ve seyahat yöntemlerini gerçekçi ve sorumlu biçimde düzenlemek durumundadırlar.

Hükümetlerin belirleyici rolü söz konusu: Covid 19'un yarattığı belirsizlik ortamında hükümetler; gerek kendi uygulamaları ve gerekse diğer aktörleri yönlendirmeleri bakımından, benzersiz ve sorumlu konumdadırlar. Hükümetler; stratejik vizyonu sağlayarak, yenilikçi teknolojilere destek vererek, tüketicilere teşvik sağlayarak, özel sektör aktörlerini yönlendirecek politika açıklamaları ve kamu finansman desteğiyle ve hızlı değişimden etkilenecek toplulukların yaşamlarını kolaylaştırarak bu görev ve sorumluluklarını yerine getirebilirler.

Güvenli ve sürdürülebilir bir enerji geleceği; tüketiciler, yatırımcılar, sanayiler için, ama hepsinden önemlisi hükümetler için bir tercih meselesidir. •

necdetpamirbd@gmail.com

Organik Düşünceler
Necef Uğurlu

Beyaz Saray ve Tuhaflikları

Dünyayı idare edenlerin oturduğu bir evin içinde olup bitenler insanda merak uyandırmaz mı? Elbette uyandırır.

White House'dan (Beyaz Ev) bahsediyorum,
bizdeki adıyla Beyaz Saray'dan...

'Beyaz Ev' dendiğine bakmayın; 6 katlı, 132 odalı,
35 banyosu olan bir bina. Hesaplamalara göre 412 kapı,
28 şömine, 8 merdiven, 3 asansörü var.

Hani bizimkilerin 'saray' demeleri boşuna değil.

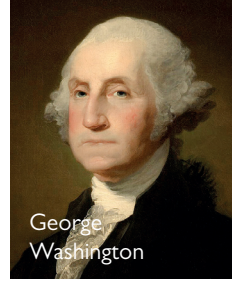
Irlandalı mimar James Hoban tarafından 1785'lerde projelendirilen yapının adı 1901'de Teddy Roosevelt tarafından 'Beyaz Ev' olarak değiştirilmiş.

Beyaz Saray'ın yerini, mimarisini seçen ve onaylayan, inşaatını başlatan George Washington. Ancak Washington orada hiç yaşamamış. Yapının ilk ev sahibi 2. Başkan John Adams olmuş. George Washington Beyaz Saray'da ikamet etmeyen tek ABD Başkanıdır.

Michelle Obama, siyahi esirler tarafından inşaatı yapılan bir binada uyanmaktan pek memnun olmadığını bir söyleşide dile getirdiğinde, bu gerçek bir kere daha ifade edilmişti. Beyaz Saray'ın inşaatında duvarlardan, kiremitlerin yapımına, doğrama işlerinden, taş ocağı işçiliğine kadar çalışanlar hep Afrikalı esirlerdi. Belki de bunun için Beyaz Saray'ın laneti dillerden düşmez.

Pek çok First Lady, çalışanlar, misafirler arasında tanık oldukları paranormal olayları dile getirenler var. Abraham Lincoln'ün hayaletinin ABD sıkıntıda iken Beyaz Saray'da dolandığı, Oval Ofisi ziyaret ettiği söylenir. Başkan Trump ile bir görüşmesi olduğuna dair bir dedikodu ise henüz duyulmadı! Bushların kızlarının ifadesinde de 'Perili Köşk' Beyaz Saray'da hayaletlerin cirrit attığı yer almıştı!

Peki yapıdaki 132 oda ne işe yarıyor? Her biri salon büyüklüğündeki odaların biri bowling odası haline getirilmiş örneğin.

George Washington

Beyaz Saray'ın inşaatında çalışanlar hep Afrikalı esirlerdi.

Bowling Salonu

Bill Clinton müzik odasında saksafonu ile

Bir diğer oda ise sinema salonu haline... Bir odayı da Hillary Clinton eşinin rahatça saksafon çalabilmesi için müzik odası haline getirmiştir.

Beyaz Saray 1891 yılına dek gaz lambalarıyla aydınlatılmış. Elektrik yeni bir kavram olduğundan Başkan Benjamin Harrison çarpılırim korkusuyla açıp kapama düğmelerine dokunamamış.

Bütün bunlarla birlikte, bugünkü Beyaz Saray'ın ilk yapılan Beyaz Saray olmadığını anımsatmakta yarar var. 1814'te İngilizler tarafından yakılan özgün yapı, 14 yıl sonra mimar James Hoban tarafından yeniden projelendirildi. Hoban projeyi kuzey ve güney kısımlarında kemer altı, sütunlu girişler gibi ilavelerle tamamladı.

Michelle Obama Beyaz Saray'da pencere

hafızlar yüzünden özel hayatlarının olmadığını yakınmış. Wi-fi bağlantısından şikâyet eden bile var!

ABD Başkanlarının başkanlıkları süresinde aileleriyle birlikte ikamet ettikleri Beyaz Saray'da yaşamak bir kale, müze içinde yaşamak gibi bir şey. Yani Beyaz Saray'da yaşamak biraz sıkıntılı. Çünkü Beyaz Saray'da yaşayanların pek çok özgürlüklerden mahrum oldukları bir gerçek. Belli ki, filmler ve dizilerdeki Beyaz Saray gerçeği yansıtmıyor.

Gerçekte Beyaz Saray,
başkanların yedikleri
yemeğin parasını ceplerinden
ödedikleri (...) çocukların oyun
alanlarının kısıtlı olduğu ve
kendi yataklarını kendilerinin
topladıkları bir yer.

açamamaktan şikâyetçiydi. Truman, Beyaz Saray'ın sürekli gözetim altında tutuldukları, dışarı çıkmalarına izin verilmeyen "büyük beyaz bir şahane hapisane" olduğunu söylemiş. Julie Nixon, basın ve görevli mu-

Beyaz Saray'ın kadrolu arıcısı

Gerçekte Beyaz Saray, başkanların yedikleri yemeğin parasını ceplerinden ödedikleri, köpeklerinin pisliğini temizlemek zorunda kaldıkları çocuklarının tırbazanlardan kaymak dışında oyun alanlarının kısıtlı olduğu ve kendi yataklarını kendilerinin topladıkları bir yer.

Örneğin Beyaz Saray'ın kadrolu çalışanları arasında "arıcı" olması da ilginç noktalardan biridir. Öğreniyoruz ki, Beyaz Saray'ın arazisi içerisinde yer alan kovanlarda başkan için bal üretilmesi amacıyla "arıcı" da çalıştırılıyor. Öte yandan, dizi ve filmlerde gördüğümüzün aksine,

Başkan Obama bir televizyon programı için Beyaz Saray'ın mutfağında

Beyaz Saray'ın gizli giriş çıkışları da yokmuş. Fakat başkan ve ailesini tedavi eden özel diş doktorları ve diş muayenehanesi var. Marangozhaneden çiçekçiye, çikolatacıya kadar pek çok dükkân da Beyaz Saray'ın bodrumunda yer alıyor.

Dizilere adını veren West Wing'in ise hamam böcekleri ve fareleri ile ünlü olduğu söyleniyor. Haşerelerle mücadele ve özellikle de askeri acil durum odalarına girmelerinin önlenmesi için epeyce gayret sarf edildiği de bilinenler arasında.

Başkanın ve ailesinin yemeklerinin ücretsiz olduğunu düşünmeyin. Yedikleri yiyeceklerden diş macunlarına, kuru temizleyici masraflarına kadar bütün masraflar başkana ait; hepsini her ay cebinden ödüyor.

Hatta bunu bilmeyen Nancy Reagan'ın çok şaşırıldığı ve aldıkları maaşı nasıl yetireceğini bilmediğinden şikâyet ettiği anlatılır. Başkanın

maaşı dolgun ama Beyaz Saray’da yaşamının da bedeli var!

Beyaz Saray’ın ilginç anekdotlarından biri de eski ABD Başkanı Obama’nın sıcak tutkusu. Sıcak havaya alışık olan Obama, Oval Ofis’in termostatını istediği sıcaklığa ulaşmak için sık sık bizzat ayarlamış. Hamam gibi sıcak hale gelen Oval Ofis’in çalışanlarından biri bunu dile getirince Obama, “Sera gibi, orkide yetiştirilebilecek kadar sıcak” yanıtını vermiş.

Başkan Obama Beyaz Saray içerisindeki kırk kişi kapasiteli özel sinema salonunda konuklarıyla

ABD başkanı, eşi ve çocuklarının beğendikleri televizyon programlarını daha sonra izlemeleri için kaydetmek de Beyaz Saray çalışanlarının görevlerinden birisi. Beyaz Saray’da camların açılması ise güvenlik nedeniyle yasak.

Yeni seçilen başkan ve ailesinin seçim sonrası ciddi ve pahalı bir planlama ile ortalama 6 saatte Beyaz Saray’a taşınmış olması müm-

kün. Taşındıktan sonra ise Oval Ofis’in dekorasyonunu değiştiren başkanlar olduğu gibi, halısını bile değiştirmeyi tercih etmeyen başkanlar da var. Yapının içerisindeki kırk kişi kapasiteli özel sinema salonunda ise başkan ve ailesi, Hollywood’un memnuniyetle gönderdiği ve henüz gösterime girmemiş yapımları, herkesten önce izleyebiliyorlar.

Her başkan değişimi Beyaz Saray çalışanları için yeni bir telaş anlamına da geliyor. Yeni başkanın

ve ailesinin alışkanlıkları, menüleri, istekleri...

Her birini tek tek öğrenen personel, bu doğrultuda işleri yürütüyor.

Gelelim

Beyaz Saray’ın binası yanında mütevazı kalan Çankaya’mıza... Bina küçüktür ama yapılan işler büyüktür. Fikrî manada cilt cilt

eserlere ismiyle de ilham olmuştur. Ata’mızın ülke, dünya gidişatını tartıştığı sofrası, tuvaleti dışarıda bir bağ evinden dönüştürülen ve sonuçta millete ait bozkırdaki bu evi ona hâlâ çok görenler içimi acıtır.

Neyse ki, Çankaya hâlâ dimdik orada duruyor. Beyaz Saray’ın orijinali gibi yanmadı, yakılmadı. Bu da bir teselli olsun bizlere...

Saygıyla efendim. •

necefugurlu@gmail.com

Bende Kalanlar
Demir Aytaç

Karamazov Kardeşleri
okuyan biri şöyle demişti:

“Dostoyevski
gerçekten bizim
toplumsal
vicdanımızdır.”

Ressam: Vasilij Perov (1872)

Northwestern Üniversitesi, Rus Edebiyatı ve Dili Bölümü profesörlerinden Susan McReynolds ile üniversiteye yürüme mesafesinde olan Hilton Orrington Oteli'nin restoranında, daha önce ayırtmış olduğum masada yerlerimiz aldıktan sonra bu görüşme imkânını bana sağladığı için tekrar teşekkür ettim. Rus ede-

Susan McReynolds

biyatı ve yazarlarına olan hayranlığımdan bir kez daha bahsettim; bu buluşmanın ve sohbetin benim için çok değerli olduğunu ifade ettim. Daha sonra sıra yemek seçimine geldi. Menüden tavuk ızgara ve patates kızartmasını bana tavsiye etti, içeceklerimizi de söyledik, Ben ilk soruma hazırlanırken “Bana Susan diye hitap

et Demir, profesöre gerek yok” dedi. Amerikan üniversite sisteminden alışık olduğum için zorlanmadım. Bundan sonra sohbet âdeta iki arkadaş arasında; Susan ile Demir olarak gerçekleşti.

Susan, Tolstoy ve Dostoyevski romanlarını okumaya başlayacak bir kişinin belli bir sıralama takip etmesi gerekir mi? Sen nasıl bir sıralama önerirsin?

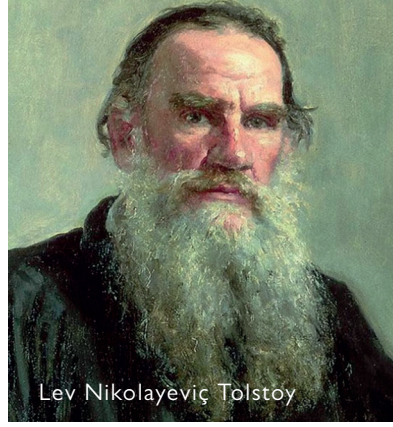
Yazdıkları sırayla okumakta fayda olduğunu söylerler. Önemli olan sizin ilginizi çeken okumaktır. Karamazov Kardeşler veya İtiraf ile başlamak istiyorsanız buyurun! Mevcut durumunuza, ruh halinize göre bir ihtiyacı karşıyorlar demektir.

Tolstoy’dan hangi karakter bugün için özellikle geçerli, ne dersin?

Bugünlerde Tolstoy’a odaklanmış vaziyeteyim çünkü master öğrencilerine Anna Karenina konulu bir ders veriyorum, aynı zamanda Tolstoy’un modern kültüre etkisiyle ilgili bir kitap yazıyorum. Bana Tolstoy’dan hangi karakterin bugün için özellikle geçerli olduğunu düşünüyorsun diye sorarsan cevabım Tolstoy olur. Tolstoy da Dostoyevski kadar ilgi çekici edebi

“Tolstoy’un yazılarının en önemli ve geçerli karakterinin bizzat Tolstoy olabileceğini öne sürmek gerek!”

Lev Nikolayevič Tolstoy

karakterler yaratmıştır. Raskolnikov gibi, Pierre Bezukhov (Savaş ve Barış) ve Anna Karenina da bugün bizim için halen çözümlenemeyen ikilemleri temsil ediyor: Anlamlı bir yaşam sürdürmek, bireyin ihtiyaçlarını kamuyla dengelemek ve herhangi bir ruhsal huzur veya durak noktasının mümkün olup olmayaacağı... Dolayısıyla Tolstoy’un yazılarının en önemli ve geçerli karakterinin bizzat Tolstoy olabileceğini öne sürmek gerek! Amerika’da bu yüzyılın kariyer sahibi bir kadını olarak sadece edebi eserleri değil, Tolstoy’un şahsı da beni bu kadar

etkiliyorsa bunun üzerine düşünmek gerekir. Edebiyata ihtiyaç duyduğumuz şey neden Tolstoy’un şahsında vuku buluyor. Hikâye ve romanlarını okumaya neden ihtiyacımız var? Amacım, kendimi, etrafımdaki insanları

ve yaşadığım dünyayı anlamaksa psikoloji, tarih ve doğa bilimleri gibi alanlara başvurmam yeterli olmaz mıydı? Neden ısrarla, sözgelimi bu takviyeye -sanata- ihtiyaç duyuyoruz? Sorunun cevabı bence edebiyatın bizi kendimizin dışına taşıma özelli-

“Neden ısrarla, sanata ihtiyaç duyuyoruz? Sorunun cevabı bence edebiyatın bizi kendimizin dışına taşıma özelliğinde yatıyor.”

ğinde yatıyor. Bahsettiğim o diğer alanların hepsi ufuklarımızı kesinlikle genişletiyor: Örneğin aklımın nasıl çalıştığını, geçmişte insanların nasıl yaşadığını ve dağların nasıl oluştuğunu öğrendiğimde mevcut sınırlarımın dışında bir gelişme veya büyüme deneyimliyorum.

Edebiyatsa beni farklı şekilde kendimin dışına taşıyor. Bilgi edinmek yerine- ki şüphesiz bilgiye de ihtiyaç var- edebiyatla deneyim ediniyorum, başka biri olma deneyimi ediniyorum. Bu aynı derecede önemli ve en iyi sanatçıların yaptığı şey... Bizi mevcut sınırlarımızdan kurtarıyorlar ve var olmanın farklı şekillerini gösteriyorlar. Suç ve Ceza'yı okuduğum zaman Çar dönemi St. Petersburg'unda cinayet işleyen bir genç adam olmanın nasıl şey olduğunu hissediyorum. Roman bir polis raporunun veyahut sofistike bir psikoloji raporunun vereceğinden çok farklı şeyler veriyor bize.

“Anna” karakterinin Tolstoy'un otobiyografisi olduğu söylenir. Ne dersin?

Okurlar hep Tols-

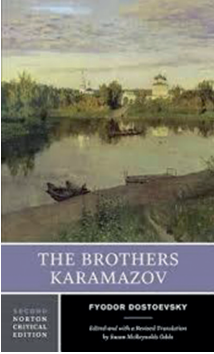
toy'un Levin karakterine ruhsal

mücadelesini yansıttığını ve Levin karakterinin yazarın otobiyografisi olduğunu düşünür. Çünkü Levin'i Tolstoy'a

benzetirler. Levin de üst sınıftan bir toprak sahibidir, köleleri vardır, kadın ve erkeğin nasıl davranması gerektiğine dair bazı düşünceleri Tolstoy'un hayat hikâyesinden tanıdık. Demir, bu kısmen doğru... Levin kısmen otobiyografiktir ve Tolstoy'un ruhsal sorunlarının birçoğunu dile getirir. Ancak ben Tolstoy ve Anna arasındaki ilişkinin daha derin, manalı olduğuna inanırım. Tolstoy'un en derin korkularını, arzularını ve öz farkındalığını ifade eden Levin değil Anna'dır. Tolstoy, Anna'nın kocasını terk etmesinin nedenlerini kadının ruhsal ihtiyaçlarına bağlar. Bu ihtiyaçların ahlak sınırını zorlayan, yok edici ve sonuç olarak ben-merkezli olduğunun farkındadır. Tolstoy kendi ruhsal ihtiyaçlarıyla Anna'ninkiler arasında yapısal bir bağı ima etmiştir.

Şimdi bak burada sana çok önemli bir şey söyleyeceğim. Dikkatli dinle... Buradaki benliği aşabilme, benliğin dışına çıkabilme; hayret edici bir kabiliyeti ortaya koyuyor. Ya da şöyle ifade edeyim: Kendimizi başkasının yerine koyabileceğimizi düşünmeyi

seviyoruz. Bunu bir derecede başarı-bildiğimiz için toplumsal hayat müm-kündür zaten: Karşıma çıkan herkesi anlaşılabilir bir öteki olarak karşılasam toplum diye bir şey imkânsız olurdu. Fakat edebiyatın bizim için bu konuda yapabilecekleri gerçekten özeldir. Her şeyden önce tamamen farklı deneyim-leri yaşamamıza olanak tanır. Cani Raskolnikov gibi en uç vakaları düşün. Sonra olaya şöyle bak: Bazen insan-lardan yorulduğunuz hissetmiyor muyuz? Onlarla uğraşmakla geçen bir gündün sonra tükendiğimizi? İnsan-lardan, onların taleplerinden kaçmak için ne yapıyoruz. Belki bir roman

“Dünyanın parçalanmakta olduğunu hissettiğimiz bu günlerde edebiyata çok ihtiyacımız var. Karamazov Kardeşler, dünya edebiyatının en büyük ve en önemli yapıtları arasında hep zirvede yer alıyor.”

okuyor ya da film veya dizi izliyoruz. Bunların hepsi de gayet iyi olabilir. Şunu demek istiyorum: Başkalarının hikâyelerini okumaya, seyretmeye karar veriyoruz. Peki, nasıl oluyor da insanlardan kaçmaya ihtiyacımız varken onlarla başka formatlarda

karşılaşmak bize iyi geliyor, hatta bizi tedavi ediyor! Cevabı: İyi hikâye anlatma sanatıdır. Bu, bize Shakespeare’in Macbeth’te uykunun yaptığını söylediğini yapıyor: Bittiğimizi hissettiğimiz bir anda bizi tekrar diriltiyor. Dünyanın parçalanmakta olduğunu hissettiğimiz bu günlerde edebiyata çok ihtiyacımız var.

Karamazov Kardeşler, dünya edebiyatının en büyük ve en önemli yapıtları arasında hep zirvede yer alıyor. Romanı defalarca okudum, sence bu romanın tılsımı nerede?

Demir bu soruya hemen birkaç cümleyle cevap vermek çok zor. Ama sana ilk şunu söylemek isterim. Karamazov Kardeşler, biliyorsun Dostoyevski’nin son romanı. Esasında Dostoyevski’nin kafasında iki taslak roman vardı. Bunlardan birine “Ateist” diğereine “Bir Büyük Günahkârın Hayatı” isimlerini vermişti. Sonunda, bu iki taslağı birleştirdi ve “Karamazov Kardeşler” ortaya çıktı. Her

iki taslakta da, yitirdiği Hristiyan inancını tekrar bulmaya çalışan bir Rus’u anlatıyordu. Sonunda bu kahramanının bazı özellikleri, son romanda; Dimitri, İvan ve Alyoşa Karamazov arasında paylaşılmıştı. Dostoyevski 1870’de, “Bir Büyük

Günahkârın Hayatı” hakkındaki planlarını yaparken şöyle yazmıştı: “Asıl ve her bir bölümde vuku bulacak mesele, hayatım boyunca bilinçli veya bilinç altında mücadelediğim meseledir: Tanrı’nın varlığı.” Romanda karşı karşıya kaldığımız bu asıl meselenin ana hatları, Tanrı’nın var olup olmadığı ve varsa neden masumların acı çekmelerine müsaade ettiği. Mesele Dostoyevski’nin fevkalade sanatsal stratejisi sayesinde anlaşılabilir kılınıyor. Roman bizi rasyonel görüşlerle İvan’ın Tanrı’nın yaradılışına karşı isyanı veya Zosima’nın imanını tasdik etmesi hakkında menfi veya müspet bir karara zorlamıyor; onun yerine Tanrı’nın yargılanması ve savunması resmedilerek şiirsel biçimde ilerliyor.

Karamazov Kardeşler, Ocak 1879’da The Russian Messenger dergisinde bölümler halinde yayımlanmaya başladığında büyük olay olur. Okuyanların birçoğu romanı eyleme bir çağrı olarak görür. Hatta, Dostoyevski, St. Petersburg Üniversitesi öğrencilerinin yararına düzenlenen bir etkinlikte romanın önemli bir bölümü olan “Büyük Engizisyoncu”yu okuduğunda, o kadar büyük bir etki yaratır ki; hükümet romanın o bölümünü yasaklayarak halka açık okumaları engeller.

Demir bak, sana bir şey söyleyeyim, romanı okuyan birinin Dostoyevski’ye yazdığı mektuptaki satırlar, bir çok yerde alıntı olmuştur. Okuyucu şöyle der: “Karamazovlardan sonra (ve onu okurken) birkaç

defa dehşetle etrafıma baktım ve her şeyin eskisi gibi devam ettiğine, dünyanın ekseninden çıkmadığına hayret ettim. Bu o derece kâhince, ateşli, yıkıcı ki dün olduğumuz yerde kalmamız, aynı duyguları hissetmemiz, korkunç kıyamet gününden başka bir şey düşünmemiz imkânsız geliyordu.” Ve mektubunu da “Dostoyevski gerçekten toplumsal vicdanımızı”, diye bitirmiş.

Ben bir yerde, roman Çar tarafından da çok sevilmiş diye okumuştum.

İktidar Karamazov Kardeşler’e

temkinle yaklaşıyordum fakat okuyazar Rusya’nın geri kalanı, Çar’ın bazı aile fertleri romana tutkuyla

sarıldı. Mayıs 1880’de Dostoyevski, Üçüncü Aleksandra’nın müstakbel karısı Prenses (Tsarvena) Marya Fyodorovna’nın isteğiyle Grand Dük Konstantin’in konağında küçük bir toplantıya çağırılmıştı. Dostoyevski kraliyet ailesi üyelerinin huzurunda Zosima’nın hayatından kesitler okudu; Konstantin’e göre prensesin gözleri yaşarmıştı.

Böylesine hacimli ve çok mesaj içeren bir roman geniş kitlelere ulaşabildi mi?

Okurlar romanı dehşet verici, olağanüstü bir şey olarak algıladı. Roman geniş kitlelere hitap ediyordu. Bu roman adeta her okura, hayatı ve özel şeyler söylüyordu. Yine başka bir okur, Aralık 1880

tarihli mektubunda Dostoyevski'ye ‐aldığım haz ve ruhuma kattığı fayda için duyduğum minnettarlığı ifade edecek söz bulaşmıyorum” diye yazar; ‐minnettarlık sözlerimi bizzat tekrarlamayı çok isterdim.” der.

Başka bir okur ise, Kasım 1879'da günlüğünde ‐Karamazov Kardeşler sayesinde kendini yeniden yaratmak ve daha iyi biri olmak mümkündür” diye yazdı. Böylesine coşkulu bir takdir, çok az romana nasip olmuştur.

Bugün bu roman bize niye hitap ediyor?

Evet, bir yerde bakarsan Karamazov Kardeşler'i okumak artık bugün olay olmuyor, mitinglerde yer yerinden

oynamıyor. Veya bir bölümü yasaklanmıyor. Ama, hâlâ bizi duygulandırmaya devam ediyor. Rus ruhani geleneğinden gelen bir çok şeyi bilmesek bile, arka plandaki dini motifleri, prototipleri bilmesek bile; Zosima'nın sözlerinden, dervişlerden etkileniyoruz. Üç ilgi çekici genç adamın krizlerini merak ediyoruz; erotik entrikalara

“Dostoyevski bizi en büyük korkularımız ve en rahatsız edici tabularımızla yüzleştiriyor.”

bizi en büyük korkularımız ve en rahatsız edici tabularımızla yüzleştiriyor: Çocuk ölümleri, kendi ailemize karşı beslediğimiz saldırganlık duyguları ve yaşadığımız saplantılı arzular. Romanın bu boyutları hâlâ çok duygusal ve güçlüdür.

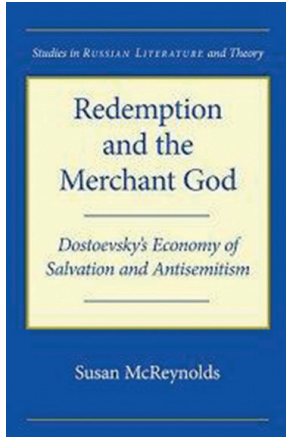
Sen romanı derslerinde inceliyorsun; bir yol gösteren olmadan, böylesine bir romanı okuyucu tam değerlendirebilir mi?

Kanımcı, romanın kritik boyutları, uzman yardımı olmadan bize

kapalı kalmaya devam eder. Zaten Dostoyevski de 1879'da şöyle der: ‐Bu kitabı dar bir kitle için yazdım ve külliyatımın doruk noktası olarak görüyorum.”

Bir yerde, ben de son kitabımda; bugünün İngilizce konuşan okurlarının romanın özgün bağlamlarını yeniden kurarak bu dar kitleye katılabil-

melerini sağlamaya çalıştım. Dostoyevski'ye ilişkin dini bilgileri, iki

yüzyıl öncesinin Rusya'sı ve Hıristiyan geleneği hakkında bilgileri, romanı yazar ve sanatını derinden etkileyen kültürel ve dini gelenekler hakkında bilgileri dip notlarla açıkladım. Böyle kapsamlı çalışmalarla bu roman daha iyi anlaşılır diye düşünüyorum.

Rus Edebiyatı üzerine yüksek öğretim yapacak gençlere ne demek istersin? Önerilerin ne olur?

Rus dili, edebiyatı ve tarihi, verdiğin her türlü emeği ödüllendi-

riyor; benim onlara ilgim, yaşamım boyunca devam edecek. Sen de bu edebiyat ve yazarlar hakkında aynı şeyi hissediyor musun? Cevabın evetse devam et. Hayır diyorsan, kendine senden daha uzun sürecek başka bir uğraş bul. Ars longa, vita brevis: Sanat uzun, hayat kısa!

Profesör Susan McReynolds'a bana ayırmış olduğu zaman ve göstermiş olduğu yakınlık dolayısıyla çok içten teşekkür eder, bu satırlarımın kendisini sağlıklı ve mutlu günlerde bulmasını dilerim. •

demiraytabcd@gmail.com

Dünya Edebiyatının En Büyük Romancısı Kim?

Belki de dünyada sadece iki tip insan vardır: Dostoyevski'yi sevenler ve Tolstoy'u sevenler. Klasik Rus ve dünya edebiyatının bu iki "dev" ismi 19. yüzyıldan beri birbirleriyle sürekli kıyaslandı.

Kimileri kendini psikolojik ve varoluşçu romanın babası kabul edilen, acılarından, kâbuslarından ve saplantılarından beslenen Dostoyevski'ye yakın hissederken; kimileri kendini tarihi, toplumu, her sınıftan, her katmandan, her cinsiyetten insanı ustalıkla anlatan, destan geleneğinin son ve en büyük temsilcisi kabul edilen Tolstoy'a yakın hissetti.

Rus ve dünya edebiyatını derinden etkileyen iki büyük yazar Lev Nikolayeviç Tolstoy ile Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, kitaplarını yayımlamaya başladıkları dönemden itibaren birbi-

riyle kıyaslandı.

Ancak iki yazar, çağdaş olmaları ve aynı sosyal çevreyi paylaşmalarına rağmen ne bir kez olsun yüz yüze görüş-

rüştü ne de birbirlerine mektup yazdı. Hayatlarında hiç temas etmeseler de birbirlerinin yapıtlarını her zaman yakından takip ettiler.

Dostoyevski "Bir Yazarın Günlüğü" kitabında Tolstoy'un "deha" olduğunu ve "olağanüstü yüksek sanat" yaptığını vurgulayarak şu ifadelere yer verir:

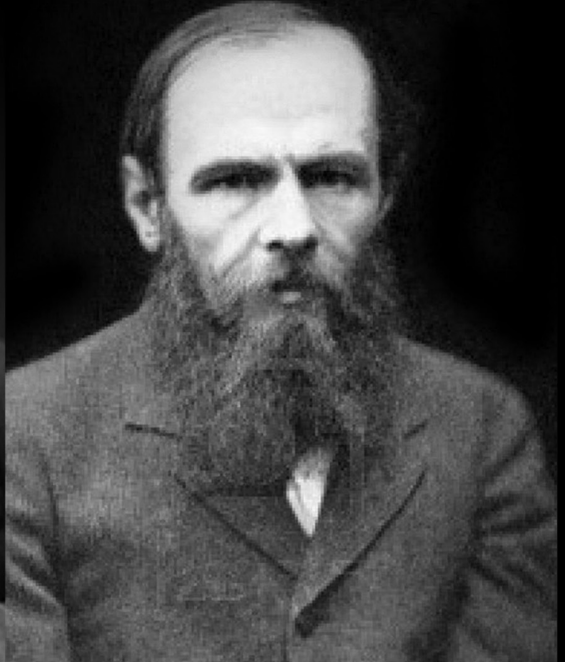
"Anna Karenina'nın yazarı gibi insanlar, toplumun öğretmenleridir; biz ise sadece onların öğrencileriyiz."

Tolstoy ise "Ölümler Evinden Anılar" kitabını okuduktan sonra Dostoyevski'yi Puşkin'den bile üstün tutarak, modern Rus edebiyatında Puşkin'in eserleri dahil, böylesine iyi bir kitap hiç okumadığını söyler.

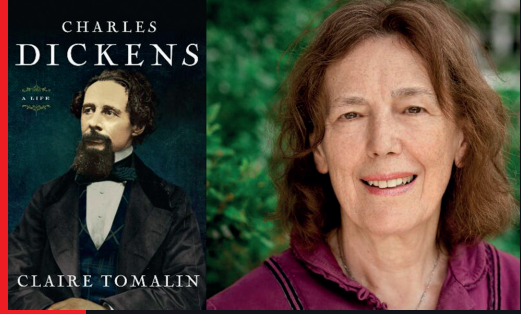

Dünya Döndükçe
Sabriye Aşır

Dickens, Dostoyevski ve Kimlik Sahteciliği

Eğer bir Charles Dickens ya da Fyodor Dostoyevski uzmanı değilseniz, yakın edebi tarihteki en ilginç kimlik sahteciliği olaylarından birini kaçırmış olabilirsiniz.

Claire Tomalin

New York Times gazetesi 24 Ekim 2011 günü, Claire Tomalin'in yazdığı bir Charles Dickens biyografisi olan "Charles Dickens" kitabı ile ilgili bir inceleme yazısı yayımladı. Bu inceleme yazısı, Tomalin'in kitabında nakledilen, 1862 yılında Charles Dickens ile Fyodor Dostoyevski arasındaki bir buluşmaya dair olağan dışı bir anekdotun yayılmasını da beraberinde getirdi.

Gerçekleştiği iddia edilen bu buluşma sırasında, Dickens Dostoyevski'ye (bazı bilgilerin bir süredir kuşku duydukları fakat mektuplar ve diğer bilinen konuşmalarla doğrulanmamış) kendi içsel dünyasıyla ilgili anlatımlarda bulunmuştu. Ve bu anlatımlara göre de Dostoyevski, Dickens'ın şu itirafını aktarmıştı:

"Romanlarında yer alan tüm o basit ve iyi insanlar aslında (Dickens'in) olmak istedikleri, kötü insanlar ise aslında kendisiydi..."

Bu kitap incelemesi yayımlandıktan sonra, bazı okurlar ve

akademisyenler makul sorular sormaya başladılar. Acaba Dickens, o sıralarda pek de bilinmeyen ve henüz yeni tanıştığı yabancı bir yazara nasıl güvenmiş ve iç dünyası hakkında konuşmuştu? Dickens ve Dostoyevski nasıl tanışmışlardı? Birbirleriyle hangi dilde konuşmuşlardı? Dostoyevski İngilizce bilmi-

Acaba Dickens, o sıralarda pek de bilinmeyen ve henüz yeni tanıştığı yabancı bir yazara nasıl güvenmiş ve iç dünyası hakkında konuşmuştu?

yordu ve Dickens da Rusça...
Ve belki daha da şaşırtıcı olan,
Dickens hakkındaki böyle bir
bilgi nasıl bu kadar uzun bir sü-
redir gözden kaçmıştı?

Bu sorunun yanıtı basit.
Gözden kaçmadı. Bu anekdot
uyduruldu; tıpkı The Dicken-
sian dergisinin 98. cildinde bu
anekdotu ilk kez aktaran “Aka-
demisyen Stephanie Harvey”
kimliğinin de uydurma olduğu gibi!
“Stephanie Harvey” kimliği, gerçek
adı Arnold D. Harvey olan kabul
görmemiş bir akademisyenin, ya-
yımlarının altına koymak için uydur-
duğu sahte bir akademik kimlikti.
Ve bu sahte kimlik, kuşkusuz çok
daha büyük ve karmaşık bir kimlik
dolandırıcılığının bir parçasıydı.
Bu durum, Eric Naiman tarafından
titizlikle yapılan bir araştırmanın
sonucunda, The Times Literary
Supplement’ta yayımlanarak ortaya
çıkardı.

“Stephanie Harvey” aldatmacası
konusunda ilginç olan, yalnızca The

**The Dickensian,
akademisyenlerin güvendiği
bir yayın olduğu için, Claire
Tomalin de buradaki öyküyü
ve makaleyi herhangi bir
doğrulama yapmadan
alıntıladi.**

Dickensian editörlerinin bu çalış-
mayı yayımlamadan önce kimliği
doğrulamamalarının yanında, güven
zincirindeki bu ilk kopuk halkanın
nasıl da kademeli bir etki yaratarak
büyüdüğüdür. The Dickensian, aka-
demisyenlerin güvendiği bir yayın
olduğu için, Claire Tomalin de bu-
radaki öyküyü ve makaleyi herhangi
bir doğrulama yapmadan alıntıladi.

Enformasyon Teknolojileri (IT)
alanında, şirketlerimiz için dijital
kimlikleri yönetirken ya da birleşik
kimlik çözümleri etkileşimlerinde,
aynı temel sorunu yaşıyoruz. Ve
kimlik bilgileri ile teyitlerin nasıl

güvenli bir biçimde (OAuth, SAML) iletileceği üzerinde fazlaca konuşuyoruz ama ilk doğrulama kontrolünü kapsayan yani en başta kimlik verilmenden önceki süreçler üzerinde bu denli durmuyoruz. Kaldı ki, tüm güvenlik zinciri ancak bu ilk halka kadar güçlüdür.

Gunnar Peterson'ın Cloud Identity Summit 2013'te yaptığı "Kimlik: Yeni para birimi" başlıklı konuşmasını okurken aklımdan bunlar geçiyordu. Gunnar Peterson, gelecek yıllarda dijital kimliğin değerinin daha da artacağına dair mükemmel bir tespit yapıyor ve ön ile arka yüzün entegrasyonuna yönelik çalışma için çağrıda bulunuyor. Ayrıca bulut teknolojisi ve mobil

cihaz kullanımının da kimlik alanını nasıl etkileyeceği konusunda da fikir yürütüyor.

Fakat Gunnar Peterson'ın değinmediği şey o ilk halka. Yani kimlik bilginin ilk verilmesi süreci ve bu süreç eğer sahtekarlığı önleyecek kadar iyi yönetilmezse ne denli zararlara yol açabileceği. Eğer kimlik yeni para birimi haline geleceksen, sahtekarlığın belirlenmesi de bir o kadar ilgi çekici hale gelecek.

Bu tür saldırılar yapanlar, en kolay seçme yani en yakın daldaki

meyveyi alma eğilimi gösterirler. Eğer tıpkı Twitter siber alanını büyütme isteyen çaresiz kullanıcılarla satılan sahte Twitter takipçilerinde olduğu gibi sahte kimlikler uydurmak kolay yolsa, o halde dolandırıcılar gerçek kimlikleri çalmaktansa bunu yaparlar.

DigiNotar sertifika otoritelerine sızıldığında, açık anahtar altyapısı (PKI) alanında benzer geçiş saldırıları gördük. Saldırganlara google.com ve yahoo.com gibi yüksek değerli alan adları için geçerli sertifikalar verildi ve Man-in-the-middle saldırılarına bazı Gmail kullanıcılarını hedef aldı.

Güçlü entegrasyonlar oluşturmak, kimlik belirteçlerini ve veriyi güvenli bir biçimde iletme önemlidir. Ancak en baştan başlamalıyız ve zincirin gerçekten güçlü olduğundan emin olmak için öncelikle kimliklerin başlangıçtaki oluşumunu sağlamlaştırmalıyız.

Arnold D. Harvey tarafından kandırılan başka bir editör, sahtekarlık ortaya çıktıktan sonra istifaya etmek istedi. İstifası kabul edilmedi. Ancak işinizi ve itibarınızı kaybetmek, bir kimliği doğrulayamamanın yüksek bir bedelidir. Eğer kimlik yeni para birimiyse, var olmayan kişiler için kimlik bilgileri uydurulmasının önlenmesine yönelik kontroller altın standart olacaktır. •

sabriyeasirbd@gmail.com

Çeviri kaynağı yazı: "Dickens, Dostoevsky and Identity Fraud", Security Intelligence, 25 Temmuz 2013

Rıfat İlgaz

İlk şiiri, Sevgilimin Mezarında, on beş yaşındayken Kastamonu Nazikter gazetesinde yayımlanmış olan Rıfat İlgaz 1911 Kastamonu'da (Cide) doğdu. Kastamonu Muallim Mektebi / Öğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra Gerede ve Akçakoca'da ilkokul öğretmenliği yaptı. 1938 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nden mezun olduktan sonra vereme yakalandı ve İstanbul Yakacık Sanatoryumu'nda tedavi gördü. Felsefe eğitimi de alan İlgaz'ın şiirleri “Çığır”, “Oluş”, “Ulus”, “Güneş”, “Yücel”, “Varlık”, “Hamle” ve “Yeni İnsanlık” dergilerinde yayımlandı. 1942 yılında Ömer Faruk Toprak ile çıkardığı “Yürüyüş Dergisi”nde dönemin ünlü şair ve yazarlarıyla birlikte çalıştı. İlk şiir kitabı “Yarenlik” 1943 yılında edebiyatseverlerle buluştu. 1940'lı ve 50'li yıllarda yoğun bir şekilde dergicilikle

uğraştı. Sabahattin Ali ve Aziz Nesin'le birlikte Markopaşa adlı dergiyi çıkardı. İlhan Selçuk'un çıkardığı Dolmuş dergisinde Stepne takma adıyla yazdığı yazılardan doğan Hababam Sınıfı romanı ile tanınan Rıfat İlgaz, romanlarının çoğunu 1970'li yıllarda yazdı. Sınıf Yayınları'nı kurdu ve kendi kitaplarını buradan yayımladı. Karartma Geceleri adlı romanı 100 Temel Eser arasında yer alan İlgaz, 12 Eylül 1980 Darbesi'nde gözaltına alındı. “Yıldız Karayel” adlı eseriyle 1982'de Madaralı Roman ve Orhan Kemal Roman ödülleri, “Ocak Katırı Alagöz” adlı eseri ile de Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü ile onurlandırılan; yazın hayatına şiirden mizah öykülerine, romandan çocuk kitaplarına kadar birçok farklı alanda eser sığdıran Rıfat İlgaz 1993 yılında yaşama veda etti. •

Büyük Yapıtlarımız

Konur Ertop

Nur Baba ile Nigār Hanım

2. Mahmut Yeniçeriliği ortadan kaldırırken bu askeri kuruluşla yakın bağılılığı olduğu için Bektaşî tekkelerini de kapatmıştı. Yaşamını gizliden gizliye sürdürdüğü dönemde, tanınmamak için kendisini “Tarik-i nazenin” (pek nazlı inanç yolu) diye adlandıran Bektaşîlik yarım yüzyıl dolmadan Abdülaziz’in yeniden tarikat hizmetlerini serbest bırakan fermanıyla eski konumunu aldı.

Öteki tarikatlar ise Bektaşî tarikatına uzak durmayı günümüze değin hep sürdürcekti.

Nitekim bir “Nakşî” şeyhine bağlanan “Büyük Doğu”cu ünlü şair, “sahte ve yalancı tasavvuf adamları” diye tanımladığı grup içinde yer verdiği Bektaşîliği tanımlarken, “*Pirinden itibaren birkaç kuşak doğru yol olarak devam eden ve Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk şerefli ordu unsurlarına ruh ve karakter kazandıran Bektaşîlik kısa zamanda bozulmuş ve git-gide çürümede öyle bir hız ve ölçek kazanmıştır ki, hiçbir küfür müessesesi, onun temsil ettiği bozgun dehasına varamaz olmuştur;*” diyecekti.

Yenilikçi 2.

Mahmut’tan yüz yıl sonra, Atatürk, Kastamonu söylevinde tarikatların

çağdaş Türk toplumunda yeri olamayacağını kesinlikle vurgulamıştı:

“*Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler (bir şeyhe bağlanlar), mensuplar (tarikat üyeleri) memleketi olamaz.*”

Tarikatların başında bulunanların bu gerçeği kavradıklarını düşündüğünü söyleyen Atatürk, onların tekkelerini kendilerinden kapatmalarını beklediğini açıklamıştı. Bu beklentisini yerine getirenler oldu

mu, bilinmez. Ancak TBMM 3 ay sonra, tekke ve türbelerin kapatılmasını, tarikatların kaldırılmasını, falcılık-büyücülük vb. eylemlerin yasaklanmasını öngören yasayı çıkarmıştı.

Toplumun ve dinin tarikatlara kapanan yaşamı pek de uzun sürmedi.

Çok partili yaşama geçildikten sonra birer ikişer ortaya çıkan tarikatlar toplumsal yaşamı derinden etkilemeye koyuldu.

Cumhuriyet yüz yaşına yaklaşırken tarikatların etkinliklerini yoğunlaştırması tarihsel akışa ters düşen bir gelişmeydi. Bu dönemde Uşşaki tarikatı şeyhinin toplumu yaralayan bir olaya karışmasının derin yankıları oldu.

Çok partili yaşama geçildikten sonra birer ikişer ortaya çıkan tarikatlar toplumsal yaşamı derinden etkilemeye koyuldu.

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nurullah Çetin, olaya tepkisini bir bildiriyle kamuoyuna duyurdu. Özetle şunları söylüyordu:

“*Son zamanlarda karşılaştığımız pek çok olay gösteriyor ki şeytan, aslında cahil ve saf Türk ahali arasında şeyh kılığında dolaşmaya başlamış.*

(...) Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bayram Veli, Hacı

Bektaş Veli gibi eski klasik Türk tasavvuf ve tarikat hareketleri ile bugünkü tarikat ve cemaat yapılanmaları aynı değildir. Arada uçurum vardır.

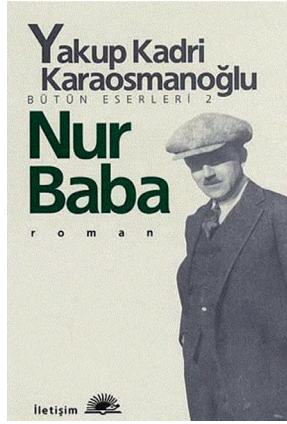
(...) Bugünkü tarikat ve cemaat şeflerinin ne ilmi var ne edebiyatı, ne insanlığı var ne Müslümanlığı. Bunların hiçbirine sahip değiller. Etraflarına topladıkları zavallı cahil kalabalığın malını, canını, namusunu sömürme şeytanlığından başka becerileri ve bilgileri yok.

(...) Türk çocuklarını merdivenaltı ve şer yuvası haline gelen tarikat ve cemaatleri kapatmalıdır.”

Prof. Çetin, konuyla ilgili olarak yüz yıllık bir romanı da gündeme getirmekteydi:

“Son dönemlerde tarikatların bozulmasına bir örnek olmak üzere Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Nur Baba adlı romanı da sapık ve tecavüzcü tarikat yapılanmasının ne olduğunu sergileyen bir eserdir.”

Y. K. Karaosmanoğlu 1. Dünya Savaşı öncesinde bir Bektaşî tekkesine devam ederek o ortamda yaşayanlara tanık olmuştu. Yakın arkadaşı Yahya Kemal de bir ara onunla birlikte oraya gidip gelmiş, hatta yaşamını hayli etkileyecek olan ressam Celile hanımla o ortamda

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Nur Baba adlı romanında Bektaşîliğin küçük düşürüldüğü ileri sürülmüş, bu yüzden romanın Akşam gazetesindeki yayımına son vermişti.

tanışmıştı!

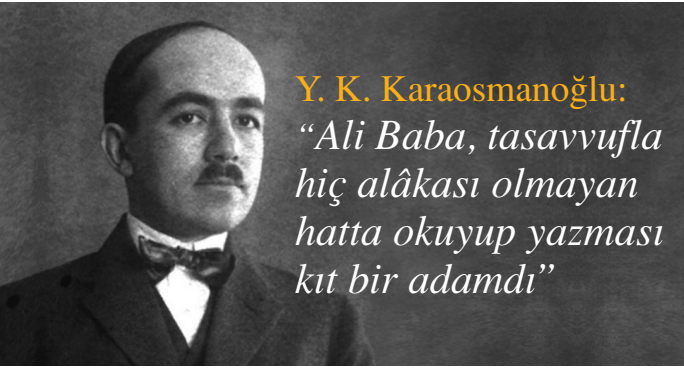
Burası Büyük Çamlıca eteklerindeki “Tahir Baba Bektaşî Tekkesi”ydi. Bugün bu çevrede hâlâ, harap bir namazgâhla, romanın bir sahnesinde dertli Nigâr Hanım'ın aralarında dolaşıp yazılarını okuduğu mezar taşlarının bazıları bulunmaktadır.

Nur Baba romanı “Akşam” gazetesinde tefrika edilirken yapıtta Bektaşîliğin küçük düşürüldüğünü ileri süren eleştiriler dile getirilmiş, bu

yüzden de yazar romanının gazetesindeki yayımına son vermişti. Bir süre sonra romancının hakkındaki eleştirileri yanıtlayan bir yazısıyla birlikte Nur Baba romanı, kitap olarak basıldı. Romancı, yapıttaki ağır yergi görüntüsünü, “bu tarikatı temsil eden bazı kurumların -ülkemizdeki başka bir çok kurumlar gibi- ya bilgisizlik, umursamazlık ya da genel yozlaşma yüzünden çığırından çıkmış olması”yla açıklıyordu.

Yapıtın sonraki basımında ise Halide Edip ile Ahmet Haşim'in yapıtta olumlu yaklaşımları değerlendirilir. Romancının kaygısı gerçekte tekkenin yozlaştırılmış çevresi içinde sürüklenmiş Nigâr Hanım'ın yazgısıdır:

“Ruhun derinliklerine kadar varan bedensel tutku ve maddenin sınırlarına kadar dayanan ruhsal düşkünlük; Frenklerin ‘amour mystique-tasaavvufî aşk’ dedikleri hal işte budur. Böyle bir aşkı nerede, Nigâr’ı yönelttiğim çevreden başka bir yerde gösterebilirdim? Bu kadının zincirlerinden boşanmış gönlü dar, düz ve düzenli bir çevrede asla hızını alamazdı ve bu gönlün mutlaka sona kadar gitmesi lazımdı.”

Y. K. Karaosmanoğlu:
“Ali Baba, tasavvufla hiç alâkası olmayan hatta okuyup yazması kıt bir adamdı”

Yakup Kadri’nin romanına, İzmir Lisesi’nden sınıf arkadaşı Bezmi Nusret Kaygusuz, ağır eleştiriler yöneltmişti:

"Nur Baba Masalı" kitabında roman kişilerini, “Nur Baba bir tutku ve cinsel istek yığını. Ziba Hanım, eski bir kaltak. Nigâr sıradan bir odalık. Celile Bacı, kocası ölüm halindeyken evlatlığına kendini teslim eden bir fahişe, Nasip Hanım, bir doğu âşiftesi, Rauf Bey bir İstanbul zamparası. Afife Hanım, evini buluşma yeri yapan aşâğılık biri. Macit bile akrabasından birinin eşini sessizce sevecek derecede

hoppa. Bütün hikâyenin içinde ahlâkı temiz, kalbi saf, vicdanı duru bir kimseye tesadüf olunmuyor. Hep eğlence düşkünü, tutkulu kimseler...” diye tanımlıyordu.

Romancının Nigâr Hanım dışındaki kendi kahramanlarıyla ilgili açıklamaları ise şöyledir:

“Ben yarı tasavvufa düşkünlüğüm, yarı Bektaşî sırrı denilen şeye karşı merakım nedeniyle tarikata

girmek kararımı bu dergâhta (Kısıklı Bektaşî Dergâhı) gerçekleştirmiştim. Yani Ali Baba’dan ‘Nasip’ almıştım. Fakat, ilk günden itibaren, Ali Baba başta olmak üzere orada herkes ve her şey beni bir hayal kırıklığıyla etkilendirmekten öteye

geçememiştir. Ali Baba, tasavvufla hiç alakası olmayan hatta okuyup yazması kıt bir adamdı”

Romandaki Nur Baba’ya esin kaynağı gerçekte Hafız Nuri Baba’nın ölümünden sonra onun yerine geçen Ali Nutki Baba Efendi’ydi.

Yakup Kadri’nin yapıtıyla ilgili tartışmalar sürüp giderken Atatürk söz konusu Bektaşî şeyhini görüp tanımak istedi. Tarikat adamlarının bilgi, görgü, incelik sahibi olabildiği dönemde Atatürk’ün de bu çevreden yakınları olmuştu. “Söylev”de, “çok namuslu, onurlu,

sağlam kişilikli bir kimse” olarak tanıttığı Abdülkerim Paşa bunlardan biriydi. Atatürk’ün Nur Baba’yla görüşmesinin ayrıntılarını ise Yakup Kadri aktarmıştır:

“Ali Baba tasavvufla hiç alakası olmayan hatta okuyup yazması kıta bir adamdı. Kalıbının, çehresinin bazı niteliklerinden başka benim Nur Baba’ya benzer tarafı yoktur. (Kadınlara düşkünlüğünden ve kadınların ona kapılmalarından başka).”

Anlatılan görüşme sonunda Atatürk ile “Nur Baba” yazarı arasında şu konuşmanın geçtiğini öğreniyoruz: “Yakup Kadri, bu senin anlattığın Baba’ya hiç benzermiyor” diye âdeta yakınır gibi olmuştu. İşte ben de bunun üzere rinedir ki, Paşam, demişim, bu, Nur Baba’nın ham maddesidir.”

Romandaki Bektaşî şeyhi Nur Baba zevke, eğlenceye, kadına, paraya düşkün biridir. Tekkeye gelip gitmeye başlayan kadınlar, servetlerini ve kendilerini onun elinden kurtaramazlar. Nur Baba, yanında yetiştirdiği şeyhinin ölümünün ardından onun eşi Celile Bacı ile evlenerek şeyhlik postuna oturmuş, tekkeyi gönülünün istediği gibi yönetmeye koyulmuştur. Derken tanınmış bir ailenin kızı olan Kanlıcalı Ziba Hanımefendi’yi tuzağına düşürerek, parasını pulunu eline geçirir. Ardın-

dan Ziba’nın yeğeni Nigâr’la cinsel ilişki kurar. Bu genç kadının yurtdışında görevli bir büyükelçinin eşi. Nur Baba uğruna kocasını ve çocuklarını bırakıp tekkeye kapılır. Nur Baba, Nigâr’ın yıkıma sürüklenmesinin ardından onun gözleri önünde çok daha genç, güzel Süheyla ile evlenir.

Tekkedeki törenlerde, “Bu kulaklar bundan sonra kötü söze, dedikoduya kapalı olacak... Bu gözler gördüğünü görmemiş gibi olacak... Bu ayaklar Hak yolundan şaşmayacak,” diye verilen sözler havada kalmaktadır.

Görmüş geçirmiş Celile Bacı’nın tek kede olup bitenlerden, “böyle meydan, böyle muhabbet nerede gördünüz? Baba kendinden geçmiş, evlatlar her isteğini yapar,” diye yakınmaları boşunadır.

Romancının asıl kaygısı, yıkıma sürüklenmiş çok ünlü roman kahramanı Madam Bovary ile ortak yanları bulunan Nigâr Hanım’ın kişilik çizgilerini derinlemesine sergilemektir. Tekkedeki yozlaşma toplumsal ve bireysel çöküşün yalnızca çerçevesidir.

21. Yüzyılda toplumun tarikatlarla ilişkisinin nasıl olması gerektiği ise yine Atatürk’ün Kastamonu söylevinde dile getirilmiştir:

“En doğru, en gerçek tarikat, uygurluk tarikatıdır.” •

konuretopbd@gmail.com

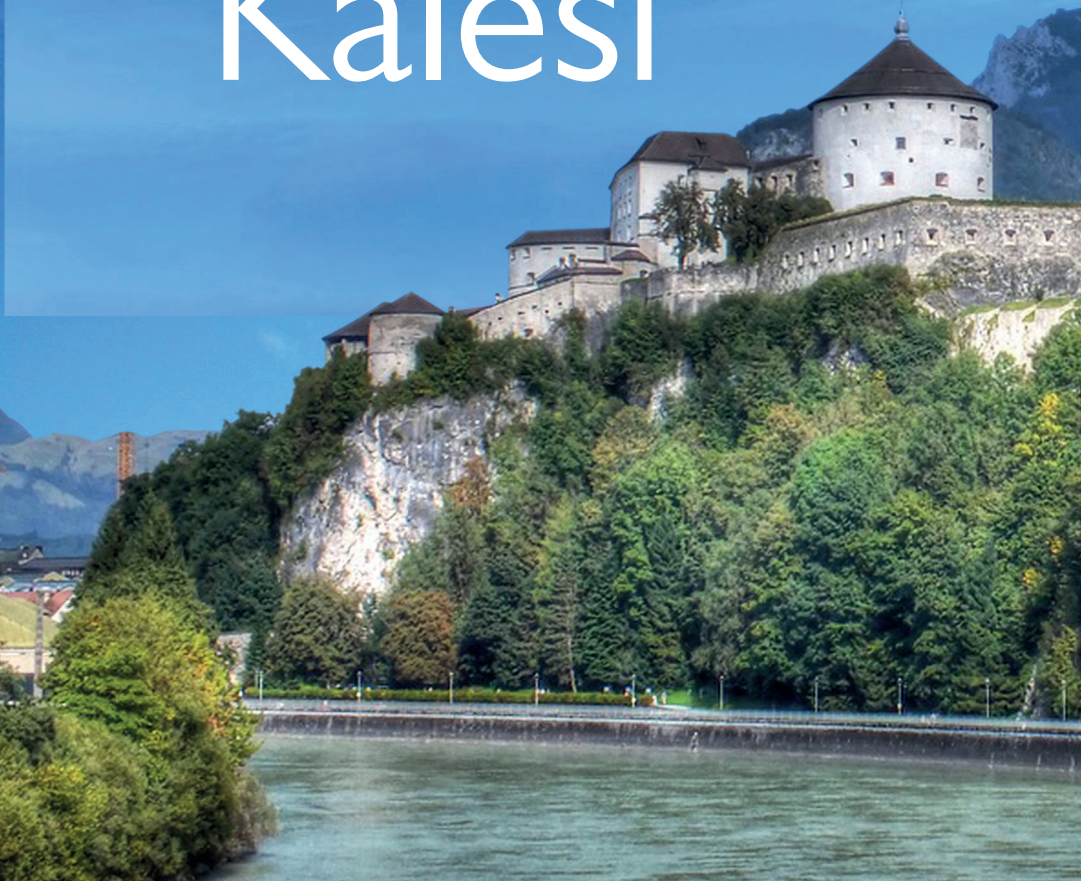
“En doğru,
en gerçek tarikat,
uygarlık
tarikatıdır.”

Gezdikçe Gördükçe
İzlen Şen Toker

Kayalıkları taçlandıran

Kufstein Kalesi

Avusturya’da, Tirol bölgesindeki en etkileyici yapılardan biri olan Kufstein Kalesi, yüzyıllardır Inn Nehri’nin kıyısında bulunan Kufstein kasabasına tepeden bakıyor. Kayalık bir tepede 400 metre boyunca 24.000 metrekareden fazla bir alanı kaplayan kale, geçmişte savunma amacıyla askeri birliklere hizmet etmiş. Inn Vadisi ve Tirol’e erişimi kontrol eden konumu nedeniyle, tarihi belgelerde adının ilk kez geçtiği 1205 yılından beri Bavyera

ve Tirol yönetimleri arasında birkaç kez el değiştirmiş. 11.yüzyılda küçük bir kale olarak inşa edilmiş iken zamanla yapılan eklemelerle, özellikle 1504 yılında İmparator 1.Maximilian’ın kaleyi ve kasabayı almasından sonra iyice genişlemiş. Kalın duvarlarının topları düşmanlardan gizlediği İmparator Kulesi ve 18.yüzyılda yapılan burç ve kuleler ile üzerinde bulunduğu tepenin tamamına yayılarak bugünkü görünümünü almış. »

Güntümüzde müze, etkinlik ve konser alanı olarak kullanılan kaleyi gezmek için aldığım biletle tepenin altındaki avluya girip İmparator 1. Maximilian'ın adını taşıyan panoramik funikülere biniyorum. Eskiden kaleye erzak ve cephane taşımak için

kullanılan, insan gücüyle çalıştırılan mekanik bir vincin olduğu yerdeki funiküler, 73 metre uzunluğunda 46 derece eğimli yolu yalnızca bir buçuk dakikada çıkmayı sağlıyor. Funiküler yavaşça yukarı çıktıkça

camdan gördüğüm manzara gide-rek genişliyor, önümdeki bina ve bahçe sayısı artarken, çatılar aşağıda kalıyor, dağlara ve bulutlara yaklaşıyorum. Sanki funiküler beni bir zaman tünelden geçirip geçmişe götürüyor. Biletle birlikte verilen kale haritasında işaretlenen pek çok bölümü geziyorum. Ahşap yapısı ile Schlossrondell, şimdi restoran olan Kale Hanı, silahların sergilendiği Elisabeth bölümü, yüz farklı çeşit bitkinin olduğu Anna bahçesi, topçu laboratuvarı, kayanın içine oyulmuş yer altı tüneli, kapalı merdivenler, sergi ve müzeler geçmişe anlatıp, bir zamanlar şövalyelerin de izlediği eşsiz Tirol dağları, Inn Nehri ve Kufstein manzaraları sunuyor.

1998 yılında düzenlenen ve sadece yaz döneminde açık olan “Kale ve Yerel Tarih Müzesi”nde Tirol'deki ilk yerleşimin izleri, tarihi çiftlik evi salonu, açık ocaklı bir mutfak örneği, cam şişeler, seramik bira bardakları, geçmiş dönemlere ait giysiler, mücevher kutusu, dikiş kutusu gibi eşyalar, dükkânların işlevini gösteren metal tabelalar, tablolar, bölgede yaşayan kuş türlerinden örnekler görüyorum. Yapımı 25 yıl süren, 16. yüzyılda yapıldığında 65 metre şimdi 57 metre derin-

liğinde olan kuyunun içine bakmak başımı döndürüyor. Ters yönde hareket eden iki kova sayesinde bu kuyudan 15 dakikada 50 litre su çıkarılabiliyormuş. Üç insanın kas gücüyle döndürülen büyük bir

değirmenle yukarı çekilen su önce tuğladan yapılmış bir tanka konulup oradan da bir pompa ile kaleye dağıtılıyormuş.

İmparator 1. Maximilian'ın isteğiyle 1518-1522 yılları arasında yapılan ve kalenin en yüksek bölümü olan İmparator'un Kulesi'ni de geziyorum. Tabanındaki duvarların kalınlığı 75 metreyi bulan bu top kulesinin ahşap merdivenleri beni bir zamanlar kulenin en üst katında bulunan devlet hapisanesi ile ilgili sergi alanına getiriyor. Hücresindeki sergide burada hapis yatan kişilerin öyküleri yer alıyor. "Alarm" isimli şiiri nedeniyle altı yıl hapis cezasına çarptırılan Macar şair Czuczor'un arkadaşlarına yazdığı mektuplar korunmuş ve o döneme ışık tutmuş. Hücre hapsinde sıkılan mahkûmlardan Henryk Dmochowski, ekmeğinden figürler yapıyormuş, daha sonra ünlü bir heykeltıraş olmuş. Polonyalı

yazar Julian Horoszkiewicz "Yaşamdan notlar" adlı kitabında Kufstein Hapishanesi'ndeki günlerinden de bahsetmiş, "Bütün bir yıl geçti, ve hücreden bir adım bile atmadık."

Kufstein Kalesi'nde son olarak

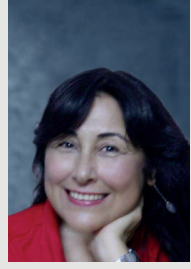

gezdiğim Bürgerturm yani Yurttaşlar kulesindeki sergi alanı ise Tirol'ün Kaiserjäger alayına ve Tirol nişancılarına odaklanıyor. Dünyanın en büyük serbest duran açık hava orgu olan “Kahramanların Orgu” adını taşıyan org da 1931 yılında bu kuleye yerleştirilmiş. Her gün saat 12.00’de canlı olarak çalınan orgdan Kufstein’a yayılan müzik, savaşta ölenlerin anısını yaşatırken bizlere de barışın önemini hatırlatıyor. • izlensentokerbd@gmail.com

Yaşamdan Yansımalar

Nuray Bartoschek

TEHLİKENİN FARKINDA MISINIZ?

Çocuğunuz, eşiniz ya da kısacası sevdiğiniz sizden bağımlılık yapan maddeleri almak için ya da kumar oynamak için para istese ne tepki gösterirsiniz? Ya da para yerine sizden bağımlılık yapan maddeleri almanızı istese yanıtınız ne olurdu?

Gözünüzde canlandırın lütfen, çocuğunuz sizin verdiğiniz maddeyi almış, saatlerdir odasında çevresiyle tüm ilişkisini kesmiş, bir başka boyuta geçmiş gibi... Onu bu durumda gördüğünüzde “Olsun, en azından beni rahat bırakıyor, hiç sesi çıkmıyor, sonuçta tüm gün odasında.” der miydiniz? »

Bırakın böyle demeyi, hayal etmek bile içinizi kararttı, sizi ürküttü değil mi?

Akıl, ruh sağlığı yerinde olan hiçbir birey, sevdikleri için böyle bir durumu onaylamazdı sanırım.

Sevdiklerimizin, çocuklarımızın alkol ve uyuşturucu maddelerden uzak durmalarını istiyoruz ama öte yandan onca para vererek kendi ellerimizle bir başka bağımlılığa itiyoruz onları. Evet, teknoloji bağımlılığından söz ediyorum.

Teknoloji bağımlılığı diğer bağımlılıklarda olduğu gibi beynin ödül merkezini etkiliyor.

Madde kullanımında alınan maddelerin sürekli artması gibi teknoloji bağımlılığında da bağımlılık yapan cihazların başında geçirilen süre artıyor. Ulaşılamadığında ise tıpkı madde bağımlılığında olduğu gibi yoksunluk belirtileri görülüyor.

Ne yazık ki tehlikenin tam olarak farkında olduğumuzu düşünmüyorum.

Bir terapist olarak bireyler arasındaki iletişimin giderek zayıfladığını, hatta kopma noktasına geldiğini söyleyebilirim.

Cep telefonu ve tabletlerinin başında 12-14 saat geçiren çocukları, gençleri gördükçe ebeveynleri uyarımaya çalışıyorum.

Üç yaşındaki çocuğunun cep telefonunu göstererek ağladığını ve eline telefonu vermezse susturamadıklarını anlatan anne babalarla karşılaşıyorum. Beş çocuk bir araya geldiği zaman hepsinin ellerinde

telefon, tablet oluyor. Tatil yerlerinde, lokantalarda, kafelerde, evde ellerinden bir saniye olsun bırakmıyorlar teknolojik oyuncaklarını.

Sadece çocuklar mı? Anne babalar yani yetişkinler de çocuklardan farklı değil. Yemek masasında cep telefonları masanın üstünde. Konuşurken kimse kimsenin yüzüne bakmıyor, gözleri telefonlarında.

Teknoloji bağımlılığı diğer bağımlılıklarda olduğu gibi beynin ödül merkezini etkiliyor.

Evlilik terapisine gelen çiftlerin aralarındaki sorunları “whatsapp” mesajlarıyla çözmeye çalışırken durumu iyice içinden çıkılmaz hale getirdiklerine tanık oluyoruz.

Çocuklar, pek çok ülkede yasaklanan, şiddet içeren oyunların başında uzun saatler geçirirken aynı zamanda kumar alışkanlığı da ediniyorlar çünkü oyunda ilerleyebilmek için parayla silahlar, başka oyun malzemeleri alıyorlar. Anne babaların kredi kartlarını kullanıyorlar. Oyun oynamayan çocukları aralarına almıyorlar.

Anne babalar, online oynanan bu oyunları çocuklarının sadece kendi arkadaş grupları ile oynadıklarını düşünseler

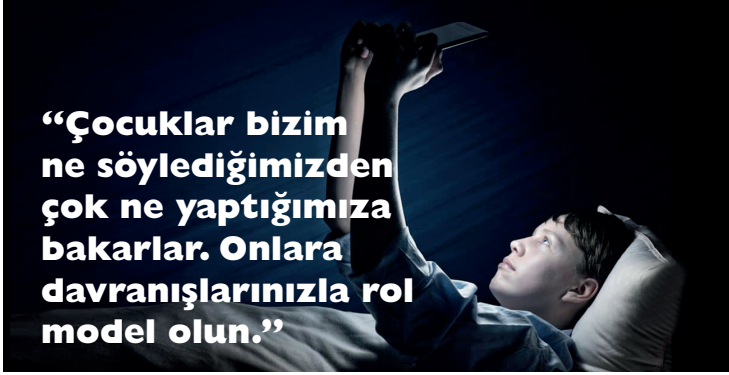
de araştırmalar çocuk oyunları oyuncularının büyük çoğunluğunu çocuk profiliyle oyuna katılan çocuk istismarcılarının oluşturduğunu gösteriyor.

Çocuğunuzun on metre yakınına bile yaklaşmasını istemeyeceğiniz sapıkların harekete geçmek için çocuğunuzun odasında uygun an kolladığını bilseniz hâlâ sakın kalabilir miydiniz?

Bir danışanım pek çok ülkede yasaklanan ama ülkemizde çocuklar arasında en popüler oyunlarda ilk sırada olan oyunda 10 yaşındaki çocuğunun cinsel içerikli sohbet etmek

isteyen bir yetişkinle konuşmasına tesadüfen tanık olunca hemen şikayette bulunduğunu anlattı.

Çocuklarını bu teknolojik sanal dünyadan nasıl uzaklaştıracaklarını soran anne babalara “Çocuklar bizim ne söylediğimizden çok ne yaptığımızı bakarlar, öncelikle onlara davranışlarınızla rol model olun.” diyorum. Siz elinizdeki telefonları bırakmazsanız onlara kısıtlama getiremezsiniz.

“Çocuklar bizim ne söylediğimizden çok ne yaptığımızı bakarlar. Onlara davranışlarınızla rol model olun.”

Önlere alternatif ne sunuyor-sunuz? Resim, müzik, spor etkinlikleri, ailecek kitap okuma, oyun oynama, yürüyüş yapma, bisiklete binme, hatta mutfakta birlikte yemek yapmak gibi farklı seçenekler sunabilirsiniz

Sanal dünyanın sahte beğenilerinden ve çocuklarımızı ellerimizle en tehlikeli bağımlılıklara itmekten vazgeçmezsek evlerimiz birbirine yabancı, doyumsuz, bencil, asosyal, bağımlı, şiddet eğilimli, nasıl mutlu olacağını bilmeyen bireylerle dola- cak. •

nuraybartoschekbd@gmail.com

Sirin

DORUKLARINDA

Yazan: SABRİ KEMAL

Cumartesi öğleden sonralarının şiir günleri dışında, duyguların şiirle yoğrulduğu günlerden biri de 10 Kasım sabahlarıydı geride kalan yıllarda. O günlerde saatler dokuzu beş geçtiğinde beş dakikalık saygı duruşundan sonra şiirlerle anardık ölümü üzerinden henüz on beş, yirmi yıl geçmiş Atatürk'ü. Hiçbir önder için yazılmamış onca şiir arasından seçtiğimiz şiirlerle.

Nur içinde yatsın...

*Yine bizimle beraber her yerde,
Yaşıyor dört köşesinde vatanın
Yaşıyor damar damar yüreklerde.*

RESİM

Her gün,
Enginlerden engin,
Yücelerden yüce
Bir duygu sarar bizi,
Bu sınıfa girince.
Yanda, bir uçtan bir uca
Mavi deniz,
Odanın içinde güneşleri bulunca
Isınırız.
Enginlerin engini deniz olsa
Deniz ufak!
Yücelerin yücesi güneş olsa
Güneş küçük!
İlk günü gördük, nereden geldi:
Duvardaydı
Denizleri, güneşleri
Küçülten büyüklük.
Kürsünün üstünde bir resim:
Gözleri denizlerden mavi
Bakışları güneşlerden sıcak,
Dört mevsim
Kürsünün üstünde:
Atatürk'ün arkasında al bayrak,
Kollarını kavuşturmuş göğsünde.
Bu resimle başlar bizim günümüz,
Karşımızda Atatürk'ü gördükçe,
Kıvançla dolar, taşar gönlümüz.
Öğretmenimizin kürsüde
Verdiği dersi

Dinler bizimle birlikte
Atatürk'ün resmi.
Çalışkanız, çünkü,
Çalışınca
Bakarız, Atatürk güldü.
Bir yanlışlık yapsak
Bulutlanır gözleri,
Anlarsınız, Atatürk üzüldü.
Gelsek kürsünün dibine
Görür bizi
Eğilince.
Kalksak, gitsek gerilere,
Otursak arkalarda;
Başımızı kaldırmadan duyarız
Atatürk orada.
Öteki odalarda
Başka başka resimleri Ata'mın.
Atatürk'üm, artık ömrüm oldukça
Bu resimle karşımdasın!
Yok hiç birinde
Bundaki tılsım,
Değişen çizgilerle
Canlı gibi bu resim.

Öyle canlı ki, sanırım,
Ben de bir gün okulu bitirince
Uzanan ellerinle
Okşanacak sırtım.
Öyle canlı ki, sanırım,
Karanlık bile olsa

Serpeceğin ışıkla
Aydınlanır yollarım.
Tıpkı sınıftaki gibi,
Yapacağım bir işte
Bu resmindir rehberim
Kötülüğe uzanırsam
Çat kaşlarını,
Tutulsun ellerim.
Tıpkı sınıftaki gibi,
Bütün ömrüm boyunca
Yaptığım bir işte
İyi, doğru oldumsa
Sevincini belli et,
Gülümse!
Yaprak yaprak dökülürken önümde
Her yıl, dört mevsim;
Sınıflar içinde yalnız bu sınıf,
Resimler içinde yalnız bu resim!

Behçet Necatigil

MUSTAFA KEMALİ DÜŞÜNÜYORUM

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Yeleleri alevden al bir ata binmiş
Aşıyor yüce dağları, engin
denizleri.
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,
Işıl ışıl yanıyor mavi gözleri,
Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Yanmış, yıkılmış savaş
meydanlarında
Destanlar yaratıyor cihanın
görmediği,
Arkasından dağ dağ ordular geliyor
Her askeri Mustafa Kemal gibi.
Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Gelmiş geçmiş kahramanlara bedel
Hükmediyor uçsuz bucaksız
göklere
Al bir ata binmiş yalın kılıç
Koşuyor zaferden zafere.

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Ölmemiş bir kasım sabahı!
Yine bizimle beraber her yerde,
Yaşiyor dört köşesinde vatanın
Yaşiyor damar damar yüreklerde.
Mustafa Kemal'i düşünüyorum,
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,
Mavi gözleri ışıl ışıl, görüyorum
Uykularıma giriyor her gece.
Ellerinden öpüyorum.

Ümit Yaşar Oğuzcan

ATAMIZI TAVAF

Bir milletin melalini söyler derin
derin
Derya, önünde çırpınarak
Dolmabahçenin.
Gönümde eski hâtıralar, eyledim
tavaf,
Artık o doğmuyor diye muzlimdi
her taraf.
Çamlar hüznü, yollara düşmüş
söğüd, çınar,
Yaprak döküp huzura kapanmıştı
sonbahar.
Mermerli methalin ona lâyık
vakarı boş.
Heyhat, o muhteşem kapının inti-
zarı boş.
Sessiz nöbetçiler de heyulâ
dolaşmada,
Her yerde bir kederli muamma
dolaşmada.
Susmuş bütün saray, nefes almaz
o izdiham,
Son uykusunda tek rahat etsin
diyip Atam.
Son uykusunda öyle mi bir devir
uyandıran,
Bir ırka can veren Atatürk adlı
kahraman?

Düşün olur mu toprağa göçmüş
cihan gibi,

Sönsün o mavi gözleri bir asuman
gibi

Sussun o mavera konuşan madenî
sada,

Dursun olur mu hilkate bir fahr
olan zekâ?

Sözler ki, çağlayıp köpüren bir
pınar gibi,

Hisler ki, şahlanıp atılan dalgalar
gibi,

Âtiye, hale, geçmişe her anda bir
temas.

Bin türlü ihtisas ile bin türlü
ihtiras.

Milyonla halkı cezb ile mihrak
olan zekâ...

İfratı, hadesi, vecdi, tezadile bir
deha...

Bir meş'aleydi neş'esi her bezme
nur olur,

Bir harikaydı benliği bir mülkü
doldurur.

Cismile pek güzeldi ve ruhile
devdi o,

Bir yıldırımdı, bir mütekâsif alevdi
o.

Eyvah o varlığın bize kalmış
fesanesi,

Yastıkta bir ışık yele, arslan nişanesi.
Karşımda servilik ve gurubun

vuran alı,
Göklerde şimdi Çankayanın şanlı
Kartalı...

Ey nam alan, zafer yaratan, inkılâb
açan,

Ey yol veren hükümleri tarihe bir
zaman,

Ey eski kahramanları, geçmiş
asırların!

Gaziye ihtiram ile kalkın ve
toplanın.

Saf bağlayıp selâma durun hep!
Odur gelen.

Türk ırkının muhabbeti üstünde
yükselen.

Ölmez evet gönüllere heykel
kuran Atam,

Lâkin nedir içimdeki payansız
inhidam?..

İbrahim Alâeddin Gövsa

GİDİYOR

Gidiyor, rastgelmez bir daha tarih
eşine;

Gidiyor on yedi milyon kişi takmış
peşine!

Gidiyor, sonsuz olan kudreti sığ-
maz akla;

Gidiyor, göğsünü çepçevre saran
bayrakla.

Gidiyor, izleri üstünde birikmiş
yaşlar;

Gidiyor, yerde kılıçlarla eğilmiş
başlar.

Gidiyor, harbin o en korkulu aslan
yelesi;

Gidiyor, sulhun ufuklarda yanan
meşalesi!

Yine bir devr açacakmış gibi en
başta o var;

Haykıran seste o var, sessiz akan
yaşta o var.

Siliyor ruhunun ulvililiği fani etini,
Çiziyor ufka batan bir güneşin
heybetini.

Büyüyor, gökten inip toprağa
yaklaştıkça;

Büyüyor gitgide gözlerden
uzaklaştıkça.

Orhan Seyfi Orhon

MUSTAFA KEMAL

dağ başını efkâr almış
gümüş dere durmaz ağlar
gözyaşından kana kesmiş gözlerim
ben ağlarım çayır ağlar çimen ağlar
ağlar ağlar cihan ağlar
mızıkalar iniler ırlam ırlam dövülür
altmış üç ilimiz altmış üç yetim
yıllar gelir geçer kuşlar gelir geçer
her geçen seni bizden parça parça
götürür

mustafa'm mustafa kemal'im

diz dövdüm

gözlerim şavkı aktı sakarya'nın
suyuna

sakarya'nın suları nâmin söyleşir
hemşehrim sakarya öksüz sakarya
ankaradan uçan kuşlar
kemal'im der günler günü çağırışır
kahrolur bulutlara karışır
gök bulut yaşamak bulut
uca dağlar dev boyunlu morca

dağlar

divan durmuş bekleşir
mustafa'm mustafa kemal'im

nasıl böyle varıp geldin hoşgeldin
çingı kaymış yalazlanmış gözlerin
şol yüzünde güneş südü sıcaklık
ellerinden öperim mustafa kemal
senin dalın yaprağın biz senin
fidanların

biz bunları yapmadık

sen elbette bilirsin bilirsin mustafa
kemal

elsiz ayaksız bir yeşil yılan
yaptıklarını yıkıyorlar mustafa

kemal

hani bir vakitler kubilay'ı kestiler

çün buyurdun kesenleri astılar
sen uyudun asılanlar dirildi
mustafa'm mustafa kemal'im

karalar kuşanmış karadeniz akmam
diyor

dokunmayın ağlamaktan bıkmam
diyor

bu gece kıyamet gecesi bu vapur
bandırma vapuru

yattığı yer nur olsun mustafa kemal
ben ölümden korkmam diyor
korkmam diyen dilleri toz oldu

toprak oldu

değirmen döndü dolandı yıllar oldu
bir kusur işledik bağışlar mı
kimbilir

o bize öğretmedi kazan
kaldırmasını

günahı vebali öğretenin boynuna
erdirip oldurana ana avrat
sövmesini

yüreğim kırıldı kanım kurudu
var git karadeniz var git başımdan
mızıka çalındı düğün mü sandın
bir yol koyup gidene gelir mi
sandın

mustafa'm mustafa kemal'im

ankara'nın taşına bak

tut ki baktım uzar gider efkârım
çayır ağlar çimen ağlar ben ağlarım
gözlerimin yaşına bak

ankara kalesi'nde rasattepe'de

bir akça şahan gezer dolanır
yaşın yaşın mezarını aranır
şu dünyanın işine bak

mustafa'm mustafa kemal'im

Attila İlhan

İnsanlar Yaşadıkça

Mehmet Ünver

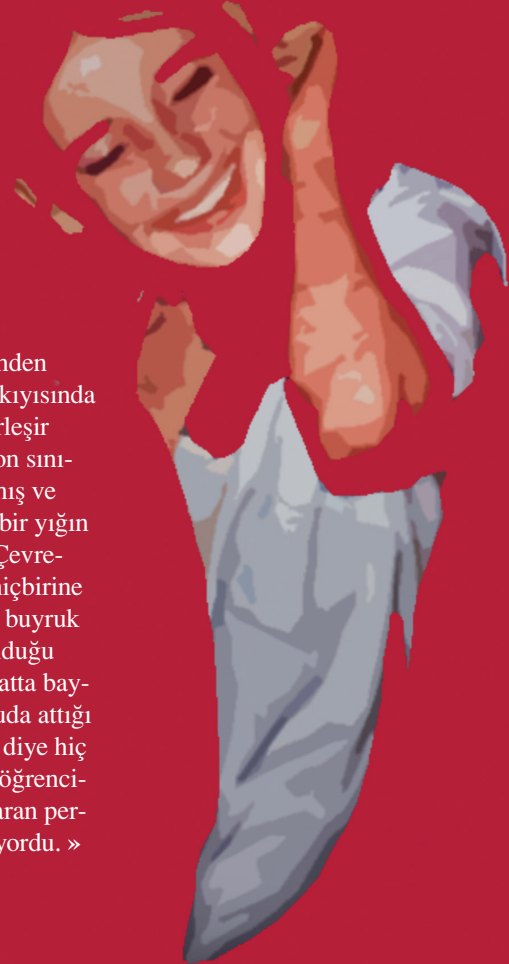

Sevinç Diye Bir Kız

Sevinç
kasabanın
yerlisi değildi.
Ailesiyle
birlikte başka
bir kentten
gelmişti.

Kasaba merkezinden geçen derenin kıyısında kiraladıkları eve yerleşir yerleşmez lisenin son sınıfına kaydını yaptırmış ve daha ilk haftasında bir yığın arkadaş edinmişti. Çevremizdeki kızlardan hiçbirine benzemeyen başına buyruk

ve rahat davranış tarzı şaşırtıcı olduğu kadar da içtendi. Okul yolunda hatta bayrak töreni için toplandığımız avluda attığı şen kahkahalar ve el alem ne der diye hiç düşünmeden çevresindeki erkek öğrencilere el şakaları yapmaya kadar varan pervasızlığıysa öğretmenleri ürkütüyordu. »

...diğer kız
öğrenciler
çevresine saçtığı
pozitif enerji
karşısında
eziliyorlardı.

İzmir’de doğup büyümüş olan kasaba tabibinin kızı bile onun kadar şen şakrak davranamıyor, diğer kız öğrenciler çevresine saçtığı pozitif enerji karşısında eziliyorlardı.

Onunla ilk yakınlaşmamız bir sabah erken saatte kapımıza dayandığı gün gerçekleşti: Ablamın, 23 Nisan gecesi, hükümet konağındaki törene giderken taktığı firuze kolyeyi ödünç istemek için gelmiş. O gece o da oradaymış, kolyeyi çok beğenmiş ve önemli bir rolü olduğu okul tiyatrosunda sahneye çıktığında takmak için ödünç istiyordu. Son derece otoriter bir öğretmen olan ablam, hiç tanımadığı bir genç kızın çat kapı gelip kolyesini istemesine şaşırılmış, başından savmak için; “Maalesef kaybettim o kolyeyi.” demişti. Sevinç’in kolyeyi isterken gamzelelerini olanca güzelliğiyle ortaya çıkararak gülüşü ablamın yalanı karşısında hiç bozulmamış:

“Aaa!.. Gözüm kalmış her halde” dedikten sonra yüzündeki cıvıltı hiç bozulmadan gitmişti. Köşeyi dönmeden önce arkasından bakan bana dönerek olanca tatlılığıyla el sallaması içimi ısıtmıştı.

132

Ablamsa söylenip duruyordu:

“Ayol bu ne pişkin bir kız böyle, hiç tanımadığı bir insanın kapısına gelip de kolye mi istenirmiş.”

Ablam kızgınlığını üzerinden attıktan sonra onu okuldan tanıyıp tanımadığımı sormuş, aynı sınıfta olduğumuzu öğrenince de “Sakın bu kızla samimiyet kurma, adamın başına dert olur böyleleri.” demişti. Sevinç’i tüm kasaba halkına tanıtan olaysa yaklaşık bir ay sonra gerçekleşti. Yeni açılan yazlık sinemaya birkaç türkücü ve pop müziği sanatçısının sahne aldığı bir konser kumpanyası gelmişti. Yaz aylarında Anadolu’yu dolaşarak konserler veren ve hemen hiç tanınmamış şarkıcılardan oluşan bir turne grubuydu. Bu tür etkinlikler günlük yaşamı son derece tekdüze olan kasaba için vazgeçilmez eğlenceler sayılıyordu. Konser gecesi ben de ön sıralarda yerimi almıştım. Birkaç şarkıcının ardından İstanbul gazinolarının en ünlü dansözü olduğu söylenen bir hanımın adı anons edildi. Hiç duymadığımız bir isimdi. Az sonra sahne alan dansöz

hanım doğru düzgün oynamasını bilmeyen son derece çelimsiz bir kızdı. Onu heyecanlı bekleyen izleyiciler kısa bir süre sonra sergilediği acemi dans figürleri karşısında hayal kırıklığına uğramışlardı. İşte o an, bizim Sevinç sahneye fırladı. Üzerinde fırfırlı bir eteklik vardı. Herkesin şaşkın bakışları arasında müziğin kıvrak nağmelerine uyarak müthiş bir oryantal dans sergilemeye başladı. Öyle coşkulu oynuyordu ki, seyirciler dansözünü bırakıp onu izlemeye başladılar. Kadın erkek herkes ona tempo tutuyor, onların coşkusundan

Bu dans gösterilerini başkaları için değil, kendisi için yapıyor, diğerlerinden çok, kendisi eğlenip mutlu oluyordu.

cesaret alan Sevinç çoştukça coşup o güne kadar filmlerde gördüğümü profesyonel dansözlere taş çıkartmasına oynuyordu. Yarım saate yakın sürdü bu muhteşem gösteri.

Seyirciler ısrarlı alkışlarla onu tekrar tekrar çağırıyordu. O günden sonra tanısın tanımasın herkes onu düğünlerine davet etmeye başladı. Hepsinin amacı da belliydi: Bedava dansöz

oynatıp eğlenmek.

Sevinç'in her türlü dansa, eğlenceye ve coşkuya bir bağımlılığı olduğunu, kasabanın tekdüze yaşamını biraz olsun renklendirmek için böyle davrandığını sanırım bir ben görebiliyordum. Bu dans gösterilerini başkaları için değil, kendisi

için yapıyor, diğerlerinden çok, kendisi eğlenip mutlu oluyordu.

Haziran ayına girdiğimizde tüm

kasabanın dilinde

Sevinç'in adı "oynak

kız"a çıkmıştı. Onun içinden

geldiği gibi davranması, kızlarla olduğu kadar lisedeki delikanlılarla samimiyet kurup kimseye aldırmadan onlarla şakalaşması, kanal boyunda kalabalık erkek öğrenci gruplarıyla yürüyüşlere katılması kasaba haklının tuhafına gidiyordu.

Oysa Sevinç bu yürüyüşlerde erkek öğrencilere birbirinden gırgır hatta açık saçık fıkralar anlatıyor, şen kahkahalarla gülerken yine en çok kendisi eğleniyordu. Diğer kızlardan farklı ve dikkat çekici bir şekilde giyinmesi, okulun tüm etkinliklerinde sahneye çıkıp şarkı ya da şiir okuması, beden dersinde erkeklerin bile başaramadığı zor hareketleri becerebilmesi insanları şaşırtıyordu.

Bir Pazar günü ortalığı inleten bir motosiklet cayırtsıyla pence-relere fırladığımızda hiç beklemediğimiz bir görüntüyle karşılaştık. Sevinç, daracık bir pantolon giymiş olarak okulun en bıçkın öğrencilerinden Rifat'ın sürdüğü motosikletin

arkalığına yerleşmiş ve delikanlının beline sarılmış olarak neşeli çılgınlıklarla kasaba turu atıyordu. Kahvelerin önünden geçerken saklayamadığı heyecanın verdiği neşeyle bağırması, kaldırımlarda gördüğü tanıdıklarına el sallarken gür kumral saçlarının rüzgârda uçuşması romantik film sahnelerini aratmıyordu. Tutucu kasaba halkı için alışıldık bir durum değildi bu. Kısa bir süre sonra onun cana yakınlığını ve içtenliğini yanlış anlayanlar Sevinç'in pek sağlam bir ayakkabı olmadığını iddia ederek kızlarını onunla görüşmekten men etmeye başladılar. İlk günlerde lise yolunda çevresine toplanan kızlardan uzaklaşmışlar, Sevinç'le ilişkilerini kestiklerini herkese göstermek istercesine karşı kaldırımda yürür olmuşlardı.

Bu durum Sevinç'in umurunda bile değildi. Nitekim bir hafta sonu herkesin aklını başından alacak bir kıyafetle kasabanın ana caddesindeki çay bahçesinde boy gösterdiğinde boş durmadığını anladık. Giydiği kıyafetin aynısını iki hafta önce yayımlanan bir dergide ünlü bir şarkıcı hanımın üzerinde görmüştük. Sevinç ne yapıp etmiş, aynı desenden bir kumaş bulmuş, taslağını kendi çizip, mahalle terzi-sine diktirmişti. Sokaklarda salına salına dolaşırken herkes gıpta ve hayranlıkla ona bakıyor, o ise her zamanki cıvıltılı haliyle yaşamı son derece tekdüze olan kasabaya pozitif enerji saçmaya devam ediyordu. Yaz başında, kasabanın girişindeki top sahasına bir grup Çingene vatandaş

Sevinç,
motosikletin
arkalığına
yerleşmiş ve
delikanlının
beline sarılmış
olarak neşeli
çılgınlıklarla
kasaba turu
atıyordu

gelip çadırlar kurdu. Kadınlar gündüzleri ev ev dolaşıp elek, maşa, süpürge satıp fal bakıyor, gecele riyse çadırların önünde kurdukları küçük sahnede çoğunluğu erkek olan müşterilere şarkı söyleyip göbek atarak para kazanıyorlardı. Sanırım Sevinç evvelce böyle bir şey görmemişti. Onların yaşam tarzından adeta büyülenmiş, peşle rinden ayrılmaz olmuştu. İzleyiciler bir gece, o küçük sahnede misafir sanatçı olarak Sevinç'in isminin anons edildiğini duyunca kulaklarına inanamadılar. Onlar acaba doğru mu duyduk diye şaşkınlıkla birbirlerine bakınırken Sevinç sahneye fırlamış, çalgıcuların çaldığı keman, darbuka ve kanun nağmeleri eşliğinde şarkı söyleyerek kıvrak bir dans yapmaya başlamıştı. Ertesi gün herkes onu konuşuyor, Sevinç'in çok ileri gittiğini, bu kadarının artık fazla olduğunu söylüyordu. Onlara göre, bu kıza birileri iki çift laf edip diğer genç kızlara kötü örnek olmaktan vazgeçmesini söylemeliydi. Bense her gün okula birlikte yürüdüğüm, çay bahçelerindeki neşeli sohbetle rine katıldığım Sevinç'in yüreğinde hiçbir fesatlık olmayan, içinden geldiği gibi davranan bir kız olduğunu gayet net biliyordum.

Kasaba halkının beklediği uyarı lise müdürü Cafer Bey'den geldi. Bir sabah bayrak töreninde, tüm öğrencilerin gözün önünde Sevinç'i yanına çağırarak davranışlarına çeki düzen vermediği takdirde onu okuldan atmak zorunda kalacağını son derece sert bir üslupla söyledi. Kız-

cağız şaşırılmıştı. Bunu hak edecek ne yaptım ki dersine bakarken hanım öğretmenler sert ifadeler takınarak ona karşı olan tavırlarını ortaya koymaya çalışıyorlardı.

O gün okuldan sonra onunla birlik te kasabanın çıkışındaki bağlara doğru yürüdük. Hâlâ şaşkındı ve yaşamayı seven bir kız olduğu için böyle bir muamele görmesine çok üzülüyordu. Bir süre sonra bir söğüt ağacının gölgesinde oturduğumuzda kara gözleri ışıl ışıl parıldayarak bana bir sır vereceğini söyledi. Meraklanmıştım. Yakınımızda kimse olmadığı halde kulağıma eğilerek fısıldadı:

“Yakında İstanbul'a gideceğim. Şan eğitimi alıp sahneye çıkacağım. Çok ünlü bir assolist olarak bu kasabaya döndüğümde bana kızanların suratlarının ne hale geleceğini görmek istiyorum.”

Sevinç ve ailesi o sonbahar Skasabadan ayrıldılar. O sıralar İstanbul'da olduğum için nereye gittiklerini öğrenemedim. Aradan neredeyse kırk beş sene geçti. Ondan hiç haber alamadık. Buna karşın onu hep merak ettik. Assolist olma hayalleri gerçekleşse muhakkak duyardık. Duyamadığımız için de hep aynı soruları sorduk: Sevinç şimdilerde nerededir? Ne yapıyor dur? Az da olsa hayallerini gerçekleştirebildi mi? Mutlu oldu mu? Yoksa gittiği her yerde yine kasabamızdaki gibi yanlış mı anlaşıldı? Hâlâ da merak ederim. •

mehmetunverbd@gmail.com

Anka
Berk Yüksel

Christian Rosenkreuz ve Kimyasal Düğün

“Işık, Yaşam ve Aşk” hiç bir zaman kaybolmazlar.”

(Gül Haç ritüeli)

Christian Rosenkreuz Gül-Haç Cemiyeti'nin sembolik olarak kurucusu olduğu söylenen, gerçekten yaşayıp yaşamadığı bilinemeyen mitsel bir kişiliktir. Bu gizemli topluluktan doğan önemli yapıtların bazıları şunlardır: “Fama Fraternitatis”, “Confessio Fraternitatis”, ve “Christian Rosenkreuz'un Kimyasal Evliliği.” Bu eserlerde

136

Hermetik felsefe ve uygulamaları da mevcuttur.

1616 yılında Johann Valentin Andrea'nın yazarı olarak doğrudan kendi adı altında olmak üzere piyasaya çıkardığı üçüncü kitap, Christian Rosenkreuz'un Kimyasal Düğünü adını taşır. Bu yapıtta, sahidenden yaşamış olup olmadığı bilinmeyen Rosenkreuz'un dünya görüşü

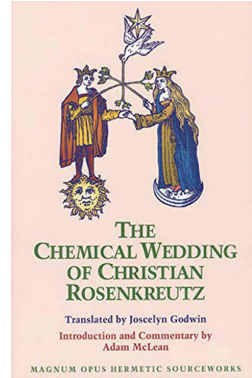
ve felsefesini, birbiri ardınca yedi gün içinde geçen bir dizi olaylar biçiminde, bu serüveni yaşamış olan kişinin ağzından anlatmıştır. Çok daha sonra bir otobiyografi kaleme almış olan Andreä, bu kitabı 19 yaşındayken yazmış olduğundan söz etmiştir. Sosyal yaşamda reformlar gerektiğini düşünen Andrea, Lutherci Alman filozof ve teologdur.

“Christian Rosenkreutz’un Kimyasal Düşünü” adındaki kitap Strasbourg’ta ortaya çıkar.

Alegorik ayrıntılarla dolu olan öykü, aynı zamanda kozmolojik, simyacı, astrolojik, büyüsel ve şövalyeliğe ilgili sembollerle süslüdür. Öykünün başlangıcında Rosenkreutz bir kutlama törenine hazırlanmaktadır. Ancak, kutlamaya katılana kadar birçok sınav, deneme ve garip aydınlanma törenlerinden geçmesi gerekir. Tinsel gelişimi simgeleyen bu zorlu sınavların tümünü başarır. Sonunda hedefine ulaşır ve onur kolu olarak kutlamaya katılır. Böylece Altın Taş Şövalye Tarikatı’nın üyesi olur. Altın Taş simgesi, simyada asal maddelerin altın ve gümüşe dönüştürülmesini sağlayan Filozof Taşı’na açık bir göndermedir. Eser, Altın Taş’a ulaşan Rosenkreutz’un asıl amacının tinsel bir değişime ulaşmak olduğunu etraflıca anlatır.

Christian Rosenkreutz’un Kimyasal Düşünü inisiyatik bir anlatı, tinin düşününe doğru yol alan varlığın kendini arayışının öyküsüdür.

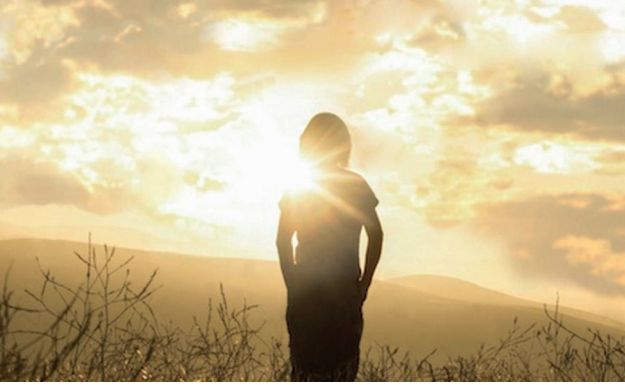
Kimyasal Düşün’deki düşün teması, Jung’a göre bireyleşme sürecinin evrelerini betimlemek için uygundur. Kral ve kraliçenin evlenmesi, varlığın iki kutbunun, Anima ile Anima’nın birleşmesi ve böylece kendinin keşfine giden yolun açılmasını simgeler. Jung’a göre bilinçdışı bilinci bütünler ve bir erkeğin bilinçdışında bütünleyici bir dişi öğeyi, bir kadının bilinçdışı ise bir erkek öğeyi barındırır. Jung terminolojisinde dişi olan Anima, erkek

olan Animus’tur. Düşünün yapıldığı dağ simgesi gökle yerin karşılaşma noktası olarak, Tanrısal açıklamaların yeridir. Dağa tırmanmak, saltık varlığa doğru yükselmek ve kendini aramak için yollara düşmek anlamını içerir. Meşhur kahramanın sonsuz yolculuğunun aşamalarıdır. Christian Rosenkreutz’un Kimyasal Düşünü inisiyatik bir anlatı, tinin düşününe doğru yol alan varlığın kendini arayışının öyküsüdür. Bu yolculuk, yolcunun inisiyasyonu, gerekli bilgileri edinmesi ve bu yeni

bilgilerle yaşadığı değişim ve dönüşüm sürecini içermektedir.

Bu alegorik öyküde bir bütün olarak “bireyin kendi iç evrenine özgü bir dönüşüm oluşturmaları süre-

Söz konusu düşün, görünüşte bir kral ile kraliçenin evlenme törenidir ama bu olay aslında “can” ile “ruh” kavramlarının birleşimini ifade eder.

ci” anlatılmak istendiği söylenebilir. Christian Rosenkreuz’un yedi gün süren serüveni yani öyküdeki her bir gün, yedi aşamalı bir inisasyonun karşılığıdır. Söz konusu düşün, görünüşte bir kral ile kraliçenin evlenme törenidir ama bu olay aslında “can” ile “ruh” kavramlarının birleşimini ifade eder. Alşimistlerin benimseyişi uyarınca biri kükürt diğeri cıvadır; bu iki öğenin birleşiminden “tuz” oluşur.

Johann Valentin Andreä bu öyküyü “En yüce bilgelik hiçbir şey bilmektir.” sözüyle bitirmiş ve 1459 diye de bir tarih atmıştır. En önemli nokta, bu kimyasal düşünün aslında kişinin

kendi düşünü oluşudur.

Burada ortaya konulan felsefe, Hermetizm ve Kabala’dan da önemli alıntılar içermektedir. Aslında buna doğrudan “Paracelsus’un Felsefesi” demek çok daha doğru olacaktır. Paracelsus’a göre gerçek simya varlığın içyapısı ile ilgilidir. İnsan, âlem denen bütünün yeryüzündeki yansımasıdır. Onun mezar taşında: “Ölümler

hayatı takas etti” yazar. Paracelsus, İsviçreli doktor ve kimyagerdir. Akıllı sürekli çalışan, kuramlar üreten biridir.

Christian Rosenkreuz ile ilgili anlatılar bir biyografi değildir, inisiyatif anlatılardır. Onun Doğu’daki gezileri ve İspanya’ya geçişi, ezoterik düşüncenin Doğu’dan Batı’ya aktarılmasını simgelemektedir.

Christian Rosenkreutz’un yaşamının tüm önemli olayları Avrupa tarihinin önemli günlerine denk düşmektedir. Mezar odasının bulunması motifi, ezoterik gelenekte sıkça rastlanan bir alegoridir. Mezar taşında v.i.t.r.i.o.l. ibaresine rastlanır. Manifestolar da tinsel bir deneyimin anlatısı olarak da ele alınabilirler.

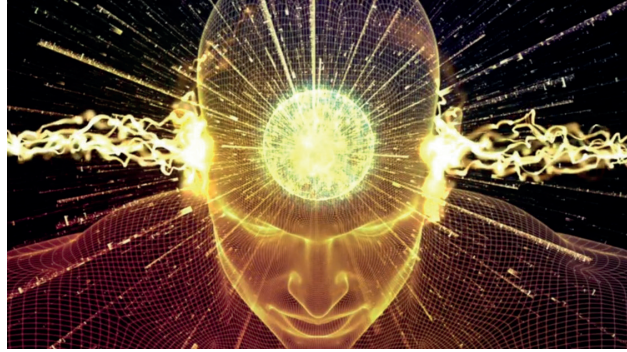
Rene Guenon’a göre: “İnisiyasyon, kaynağı insanüstü olan bir tinsel etkileşimin aktarılmasıdır.”

İnisiyeler tinsel düşünlerini inisiyasyon ile yaşarlar aynen kimyasal düşünde olduğu gibi. Tüm ezoterik öğretilerde yer alan mezar bulunma öyküleri insanın kendi ruhu ile kendi yetkin doğası ile buluşmasını simgeler. İnisiyelik yolunun yolcusudur. Bu simgesel öğeler, kendini tanıyan kişinin, kendi derinliklerine inerek Tanrı ve evrenin gizlerini de öğreneceği görüşünü dile getirmektedir.

Rosenkreutz'un hikâyelerinde Rönesans'ın değerleri olan düşünme ve hayal etme özgürlüğü, entelektüel cesaret, gizemcilik, Prometheus benzeri adanmışlık özendirilir. Kör biatin yerini sorgulama ve hür düşünce almıştır. Çoğu gizem okulu inisiyesi gibi "evrensel gerçek bilgelik" hedeflemektedir.

Ezoterik-inisiyatik zincir yüzyılları aşarak günümüze gelir. Geçmişten gelen bu birikim, kuşaklar arası aktarılan bir gelenek, üstatlardan inisiyelere devredilen bilgelik zinciridir. Öncesizlikten sonsuzluğa süren fel-sefedir. Ezoterizm yolunun yolcusu yaşadıkları ile yetinmeyen, sürekli gerçeği arayan yaratıcı bir filozoftur. O kendini keşfeden insandır. Ruhun tek isteği, basit temel yaşam gereksinimleri ile zamanını harcayan avamdan farklı olarak insanlık için bir farklılık yaratabilmektir.

Kadim gizem okullarının öğretilerine göre, insan zihni boş bir sayfa değildir, silinmiş bir sayfadır ve derinlerde gizli bir tohum gibidir, filizlenmesi için uygun koşullar gereklidir. Amaç sadece içsel insanı geliştirmek ile yetinmek değil, toplumu gelişime doğru ilerletmek için çalışmaktır. Bilgiye olan merak büyük önem taşımaktadır.

Amaç sadece içsel insanı geliştirmek ile yetinmek değil, toplumu gelişime doğru ilerletmek için çalışmaktır. Bilgiye olan merak büyük önem taşımaktadır.

Kadim ezoterik bilginin nihai hedefi, kişinin kendi Tanrısal bireyselliğine kavuşarak Tanrı ile birleşmesi ya da zaten bir olduğunu anlaması, bir diğer deyişle özne ve nesne arasındaki uzaklığın geçici bir süre için de olsa ortadan kalkarak Tanrı varlığının deneyimlenmesidir. Tanrısal özünün gerçekliğine uyanmış, ruhen, fikren, aklen özgür

bir insan asla şekilci bir kalıba sokulamaz. O, bu daracık, sığ kaba sığmaz, taşar. Bu yüzden, içyüze, hakikat boyutuna değer veren insanlar, dış yüz yani seremonilere bağlı şekilci insanlardan her zaman, her devirde çok daha az sayıdadırlar. Akıl, inanç, bilgi ve ilim sahibi olanlar her bakımdan araştırmacı, irdeleyici, derin düşünce sahibi olmalıdırlar. Erdem şekilcilik ve giyim şeklinde değil, vicdan olarak kalplerde saklıdır.

Kimyasal düğünde ruhun hac yolculuğu betimlenir. Araştırmacılarca Rosenkreuz, gerçek bir kişi olarak değil, simgesel bir kişi olarak kabul edilmiştir. Onun öyküsü örgütün efsanevi kökenini açıklamaktadır. Bu kahramanın yolculuğudur. Tarotta yer alan abdalın, Gılga-mış'ın, tüm kahramanların, ışık

taşıyıcıların sembolik aydınlanma yolculuklarıdır. Yaşarken değişme ve yenilenmedir.

Tüm ezoterik-inisiyatik yapılanmalarda temel amaç "İyi adamı daha iyi yapmak"tır. Yola koyulanlar için öğrenme anımsamadır ve geldikleri noktaya dönüştür. Tinsel şövalyelik; bir zihin, ideal ve ruh birliği, bir düşünce ortaklığıdır. Onu arayan kişi, kendi içsel yolculuğuna ve özgün arayış serüvenine çıkacaktır. İnisiyatik yolda, tek başına, öz disiplinle izlenerek yetkinleşilir. Bilgelik ise kuramlarda değil, uygulamadadır.

"İnsanlığın girmekte olduğu kova burcu çağı, bilginin egemenliğini görecektir." Rozikrusyenler

berkyukselbd@gmail.com

KİM HAKLI?

Ünlü Fransız Kralı 14. Luis, bir gün nedimelerinden biriyle satranç oynuyordu. Oyun sırasında bir anlaşmazlık çıktı. Oyunu seyredenlerin derin bir sessizlik içinde bekledikleri sırada içeriye aniden Kont Grammont girdi.

Kral bu gelişiy fırsat bilerek Kont'tan hakemlik etmesini istedi. Kont hiç düşünmeden cevabı yapıştırdı.

"Siz haksız olmalısınız haşmetmeap."

Şaşırdı Kral. Biraz da öfkelendi. "Ama daha durumu öğrenmedin ki. Beni nasıl haksız çıkarırsın?" dedi

Kont gülümseyerek kibarca karşılık verdi. "Majesteleri en küçük ölçüde haklı olsalardı, oyunu seyreden bu soylu insanlar hiç böyle suskun kalırlar mıydı? Sizin lehinizde konuşarak hakkınızı savunmak için birbirleriyle yarışırlardı. İşte Majesteleri, bu suskunluk sizin haksız olduğunuzu anlatıyor bana."

Yakın
Tarihimiz
Yaşar Öztürk

Kendini saray
veya aristokrasinin
değil halkın sanatçısı
olarak gören
klasik müziğin
dahisi

Beethoven 250 Yaşında

Müzik tarihindeki en önemli adlarından biri olan Beethoven 250 yıl önce 16 Aralık 1770'te Ren kıyısında o zamanlar küçük bir kent olan Bonn'da doğdu. Sev-giden yoksun, müzisyen bir ailenin "ürkek, içe dönük, aksi ve kaba" çocuğuydu. Saatlerce oturup evlerin çatılarını ve Ren Nehri'nin ötesindeki tarlaları izlerdi. Annesi hizmetçi olarak çalışıyor, alkolik babası ise sarayda koro şefliği yapıyordu. »

Babası oğlunun müzik yeteneğini görünce çocukluğunu yaşamasına izin vermedi. Saatlerce piyano çalıştırdığı oğlunu başında olmadığı zamanlarda gün boyu kemanla bir odaya kapattı. Çocuğunun ağlamasına aldırmadan kaçmasın, çalışsın diye, ayağını uzunca bir süre piyanoya bağlıyordu. Babası Beethoven'ı temel eğitimi tamamlamadan okuldan aldı. Yazısı ve dilbilgisi kötüydü. Matematik yüzünden çok sıkıntı yaşadı.

Yaşamı boyunca dışından tırnağından artırdığı parayla kitap satın alan Beethoven, pahalı bir kitap satın aldığı anda eleştirilere "insan yararlı bir şeyin bedelini hesaplamamalı" yanıtını verdi.

Beethoven'in babası
Johann von Beethoven

Kitap okuyarak, çalışarak genel kültürünü, sanat ve edebiyat bilgilerini artırmaya uğraşsa da okul boşluğunu duygusal olarak hep hissetti.

Çocuğunun yeteneği sömürmek, kişisel hirsını onda gerçekleştirmek için acımasızlaştı, babası. Ruhsal gelişimi gibi bedensel yapısı da yaşlılarından geriye. Beethoven'ın kıssa boyu, zayıf bedeninden de yararlanan babası oğlunu iki yaş küçük gösterip "Harika çocuk" olarak halkın karşısına çıkardı.

Bütün yaşamı ailenin maddi gereksinimlerini sağlanmakla geçecek olan Beethoven on bir yaşında tiyatro orkestrasına girdi. Saygın müzisyen Neefe'den beste, piyano ve org dersleri aldı. Para kazanma hayalleri

Kitap okuyarak, çalışarak genel kültürünü, sanat ve edebiyat bilgilerini artırmaya uğraşsa da okul boşluğunu duygusal olarak hep hissetti.

kuran babası Beethoven’i annesi ile Rotterdam’a konser turnesine yolladı. Konserlerden umduğunu bulamadı. Öğrencisine beste çalışmaları yapmasını öneren Neefe kısa süreliğine ayrıldığında Beethoven orgcu olarak onun yerini aldı. Bu sırada Büyük Bach ve Emanuel Bach’ın eserlerini inceledi. 12 yaşında yıldızının parladığı anı yaşadı.

“Beethoven’in Müziği” doğdu. Opera bestelerini tanıma olanağı bulan Beethoven 13 yaşında ilk 3 sonatını bestelemiştir.

Kendisini saray veya aristokrasinin değil halkın sanatçısı olarak gören Beethoven, Mozart’a uzaktan uzağa tapıyordu.

Öğretecek fazla bir şey kalmadığını gören Neefe öğrencisini Mozart’a Viyana’ya gönderdi. Çok ağır ekonomik sıkıntılarla boğuşan Mozart ölümüne bir çabayla “Figaro’nun Düğünü”, “Don Giovanni” ve son üç senfonisini tamamlamaya çalışıyordu. Mozart’ın babası, Beethoven’in annesi ölüm döşegindeydi. Özel ders verecek zamanı olmayan Mozart onu dinledi. “Çok parlak bir geleceği” olduğunu söyledi. Zaten Beethoven’in Viyana’da kalacak olanağı da yoktu.

Annesini veremden kaybetmenin acısı ile sarsılan Beethoven’in başı kendini meyhanelere atan babasıyla da beladaydı. Borç alarak anne-

Goethe: *“Şimdiye dek onun gibi içtenliğini enerjisiyle birleştirebilmiş başka bir sanatçı görmedim. Dünyanın karşısında onun nasıl dikilip durduğunu şimdi daha iyi anlıyorum”*

sinin cenazesini kaldıracıldı.

Kendi oğlumuş gibi sahiplendiği Beethoven’i aydınlarla tanıştıran Kontes ona soluk oldu. Beethoven “özgürlük, eşitlik, kardeşlik”

sembölü 1789 Fransız Devrimi’nden çok etkiledi. Demokrasinin ateşli savunucusu Schneider’in öğrencisi oldu. Tanıştığı Goethe, “Şimdiye dek onun gibi içtenliğini enerjisiyle birleştirebilmiş başka bir sanatçı görmedim. Dünyanın karşısında onun nasıl dikilip durduğunu şimdi daha iyi anlıyorum” dedi.

Sanatçı ve sanatçı dostu Kont Waldstein Beethoven’i Viyana’ya gönderdi. Fransız Devrimi’nin dalgalarının ulaşmadığı Viyana’da sanat her şeyden önce geliyordu. Soylular siyaset yerine kendilerini müziğe vermişlerdi. Aralarında yetkin müzik-

çilerin olduğu soylular Beethoven’i benimsedi. Mozart’ın ölümüyle boşalan yere Beethoven geçti.

B abası ölünce kardeşleri de Viyana’ya taşındı. Beethoven yapıtlarının basılı notalarını satarak, konser ve dersler vererek geçinmeye çalışıyordu. Kendisini kiralanmış, yetenekli bir zanaatçı değil, “sanatçı” olarak gören Beethoven yurt özlemi çekiyordu. Ancak Avrupa’da müziğin, müzisyenlerin tek destek görebildiği Viyana’da kalmaktan başka yolu yoktu. İçinde tekrar yurduna dönüp, sanatını kendi halkıyla paylaşacağı günlerin umudunu yaşattı. Ders verdiği bir genç kıza içten içe bağlanan ancak evlilik düşüncesi ortaya çıkınca ayrılık yaşayan Beethoven ona adadığı “Ay Işığ”ı Sonatı”nı besteledi.

26 yaşında konserin sonunda alkışlar kesildiği halde kulakları çınlıyor, beyni uğulduyor, çağlayan sesi gibi bir gürültü duyuyordu. Ona söylenenleri pek iyi duymadığını, hafiften hafife başlayan sağırlığını fark etti. Beş yıl sonra bir akşam arkadaş toplantısında piyano çalıyordu. Dinleyenler bir ara Beethoven’ın parmaklarının oynadığını ama piyanodan ses çıkmadığını gördüler ama hasta olmasına ya da ellerinden rahatsız olmasına yordular. Akıllarına piyanoyu bakmadan çalan Beethoven’ın parmaklarını tuşlara hafifçe dokunduğu, bu yüzden ses çıkmadığını duymadığı gelmedi.

Doktor Wegeler’e kendisi yazdı: “Zavallı bir hayat geçiriyorum.

İki yıldan beri bütün topluluklardan kaçıyorum, çünkü insanlarla konuşabilmem olanaksızlaştı; ben sağır oldum. Eğer başka meslekten olsam neyse. Benim mesleğimde böyle bir durum korkunç bir şey. Sayısı pek de az olmayan düşmanlarım ne diyecekler? Tiyatroda oyuncuların duyabilmek için orkestranın yanı başında durmam gerekiyor. Eğer biraz uzakta olursam çalgılardan ve insanlardan çıkan sesleri duymuyorum. Yavaş konuşurlarsa çok zor işitiyorum. Öte yandan birisinin kulağıma bağırması benim için dayanılması zor bir şey oluyor. Dünyaya geldiğime çok defa lanet ettim...”

“Hastalığı düşünmemek için yapılacak en iyi şey hep bir şeylerle meşgul olmak” diyerek bir yıl daha çalmayı sürdürdü. Sağırılık hüzünlü yaradılışını daha da kararttı. Sert, geçimsizdi ama daha da yabani oldu ve kendini toplumsal yaşamdan çekti. “Bir ağacı bir insandan daha çok seviyorum” sözleriyle doğaya sığındı. Schumann’ın “aklın ve ruhun ulaşabileceği son sınırdır” dediği birbirinden güzel yapıtlar hazırladı.

Sağırlaşan yalnızca kulakları olsa belki dayanabilirdi. Napolyon Savaşları toplumsal sağırlaşmaya körleşmeye yol açtı. Aristokratların çağı kapanırken, yeni zenginler, eski yönetici sınıfın kültür düzeyine ulaşamadı. Günün yeni kahramanları oluştu. İki gün bombardıman edilen Viyana’dan arkadaşları kaçınca yalnızlığa düştü. Barışla eski dostlarıyla buluşmakla kalmadı, Beethoven. Tanıştırıldığı sanata düşkün,

Sağırılık hüznü yaradılışını daha da kararttı. Sert, geçimsizdi ama daha da yabani oldu ve kendini toplumsal yaşamdan çekti.

sanatçılara saygılı bir ailenin kızına gönlünü kaptırdı. Yaşadığı eski düş kırıklıklarını hesaba katarak sevgisini üstü kapalı dile getirdi. Sonuç yine üzücüydü. Evlilik defterini kapadı. Ölümünden sonra bulunan “Ölümsüz Sevgili” mektubunu kime yazdığı belirlenemedi.

İnsanlarla ancak yazışarak ilişki kurabilen bir konserde kendisini çılgınca alkışlayan halkın coşkusunu sırtı dönük olduğu için duyamadı. Bunu fark eden bir şancı Beethoven’ın elinden tutup dinleyicilere doğru döndürdü. Bütün izleyicilerin ayakta şapka salladığını ve çılgınca alkışladığını gördüğünde sevinci ve hüznü bir anda yaşadı.

Hastalıklarla da boğuştu Beethoven... Önce zatürre, sonra siroz oldu. Su toplayan karaciğerinden üç kez ameliyat edildiyse de iyileşemedi. Beethoven, 26 Mart 1827 günü yaşama gözlerini yumdu. Avrupa’nın dört bir yanından sevenleri onu sonsuzluğa uğurlamaya geldi.

Birkaç ay sonra içlerinde birçok el yazmasının da olduğu eşyaları, eserleri yok pahasına açık arttırmayla satıldı. Korunması aylarca geciken evi savunmasız kalınca yağmalandı. Yaşamına ışık tutabilecek birçok belge, sağırlığındaki tek iletişim aracı olan konuşma defterleri, el yazmaları, hayat bulduğu kitapları yok oldu. Dağınık notalarını öğrencisi Ries toparlamaya çalışırken dostu Schindler ‘fazla zalimce sözler var’ diye elindeki 400 defterden 37 tanesinin dışındakileri yaktı.

Avrupa Birliği’nin resmi marşı olarak kabul edilen “9. Senfoni” için Preatorius şunları söyledi:

“Dünyanın bütün müzik yaratmaları arasında iki dik tepenin yükseldiği görülür. Bunlardan birisi; opera alanında Beethoven’ın Fidelio’su, diğeri de, senfoni alanında yine Beethoven’ın 9. Senfoni’sidir (...) Fidelio’da eş sevgisi, 9. Senfoni’de geniş bir şekilde insan sevgisi (...) Fidelio’da anlatılmak istenilen şey; kardeşin kardeşleri araması olduğuna göre, bu düşünce 9. Senfoni’de daha büyük bir kutsal ülkü halini almıştır:

‘Bütün insanlar kardeş olacaktır’.”

yasarozturkdbd@gmail.com

Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

Covid 19 Dünya Ekonomilerini Tehdit Ediyor

Birleşmiş Milletler'in raporuna göre; Kovid-19 salgını, 1929 Ekonomik Bunalım'ından bu yana barış zamanında dünyada yaşanan en büyük ekonomik durgunluğu tetikledi. Bunun sonucu olarak,

dünya çapında 176 milyon insanın yoksullaşma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı ifade edildi. 113 ülke toplam 589 milyar dolar tutarında

sosyal yardım paketlerini devreye sokmuş olsa bile, bundan çok sayıda insanın faydalanamadığı belirtildi. Evlerinde interneti bulunmayan veya okuma-yazması olmayan insanların internet üzerinden yapılması gereken başvuruları gerçekleştirilememesi nedeniyle, bu yardımlardan mahrum kaldığına dikkat çekildi. Birçok ailenin bu süreçte birikimlerini tükettiği ve malvarlıklarını ellerinden çıkarmak zorunda kaldığı ifade edildi.

2 Salgın Öngörü Sistemi

Microsoft, salgınları önceden belirlemeye ve engellemeye yönelik "Salgın Öngörü Sistemi"ni tanıttı. Sistem, mikropların, virüslerin ve hastalık taşıyan hayvanların dağılımı ile evrimini tahmin eden bir sensör görevi üstlenerek büyük salgınları önlemeyi hedefliyor. Kovid-19 gibi yayılımı artan bulaşıcı hastalıkların yüzde 60-75 oranında hayvanlardan insanlara geçen patojenler aracılığıyla yayıldığı tahmin ediliyor. Toplanan bilgileri incelemek için Microsoft Azure' u kullanan Microsoft Öngörü Bulutu, Erken Erişim Programı kapsamında kullanıma açılacak. Uzmanlar, Microsoft Öngörü Sistemi'ni, sağlık sektörünün ve ekonomilerinin geleceğine büyük katkı sağlayacak bir proje olarak değerlendirdi.

3 Dünya Bankası: Yeni Bir Küresel Mali Kriz Geliyor

Dünya Bankası'ndan yapılan açıklamada, çok sayıda gelişmekte

olan ve yeni sanayileşen ülkenin mali açıdan "uçurumun eşiğinde" bulunduğu vurgulandı. Bu ülkelerin

borç stoklarının ekonomilerini zorlayacak seviyeye geldiği belirtilerek, "Devasa bütçe açıkları ve borç ödemeleri ekonomilerini yıpratıyor; bankalar da kötü krediler nedeniyle zorluklar yaşıyor" denildi. Banka, zor durumdaki ülkelerin borçlarının silinmesini

talep etti ve dünya genelinde artan eşitsizliğe karşı da uyarıda bulundu.

Rapora göre; Kovid-19 pandemisi yoksulluğa karşı yürütülen mücadele sonucu sağlanan gelişmeleri yok etti. Bu nedenle 2021 yılına kadar 150 milyon kişi yeniden yoksulluk sınırının altına düşebilir.

4 Bilgisayarla Mumya Yüzü Yeniden Çizildi

Eski Mısır'da Milattan Önce 50'li yıllarda ölen bir çocuğun lahiti üzerine çizilen mumya portresinin, çocuğun gerçek yüzüne benzeyip benzemediği uzmanlar tarafından araştırıldı. Yüzü, dijital ortamda üç boyutlu olarak yeniden yapılandırmak isteyen ekip, bilgisayarlı tomografi tarama tekniğini kullandı. Mumya lahitten çıkarılmadan kafatasının sanal yapısı bilgisayara yüklendi. Çalışmanın orijinaline çok benzediği ancak çizimin 3-4 yaşlarında olduğu tahmin edilen çocuğu gerçek yaşından daha büyük gösterdiği vurgulandı. Bilgisayarlı tomografi taramasında görülen yoğunlaşmış akciğer dokusu kalıntılarından yola çıkan uzmanlar, çocuğun zatürreden öldüğünü ifade etti.

5 Covid 19 Nedeniyle 150 Milyon Çocuk Daha Yoksullaştı

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu UNICEF'in raporu çocuklarla ilgili vahim tabloyu

ortaya çıkardı. 70'ten fazla ülkede çocukların eğitim, sağlık hizmetleri, gıda ve temiz suya erişimi ile hijyen durumuna yönelik veriler değerlendirildi. Sonuçlara göre; Covid-19 salgını

dünya genelinde 150 milyon çocuğun daha yoksullaşmasına neden oldu. Dünyada yoksulluk içinde yaşayan çocukların sayısı % 15 artarak 1 milyar 200 milyona çıktı. Bu sayının önümüzdeki aylarda daha da artacağı vurgulandı. İnsanlığın bir krizin sonu yerine başında olduğu belirtilerek, görece yüksek gelire sahip ailelerin de salgın nedeniyle yoksullaşabileceğine dikkat çekildi.

6 Tarihi Judea Hurması Yeniden Yetiştirmeye Başladı

İsrail'de bilim insanları, Judean Çölü'nde Milattan Önce 1'nci yüzyılda inşa edilen sarayda buldukları

hurma çekirdeklerinden hurma ağacı yetiştirmeyi başardı. Tarihi tohumların suda ıslatıldıktan sonra çimlenmesi ve kök salmasını destekleyen hormonlar ilave edilmiş ve bir süre sonra toprağa ekildi. Çabalar sonuç verdi ve türü yok olmuş hurma ağacının ilk meyveleri çıktı. Judea hurmaları Milattan sonra 1'nci ve 2'nci yüzyılda, bölgedeki savaşlar nedeniyle kademeli olarak yok olmuştu. Uzmanlar, Judean Çölü'nün sıcak ve kuru havasının tohumların bozulmadan kalmasını sağladığını düşünüyor. Judea hurmalarından önce çimlendirilen en eski tohumlar, Çin'de kurumuş bir göl yatağında bulunan bin 300 yıllık lotus çiçeği tohumları olmuştu. 2012 yılında ise Rus bilim insanları Sibiryada donmuş buz tabakaları arasında bulunan 30 bin yıllık bir meyve dokusundan çiçek üretmeyi başarmıştı.

7 | Milyardan Fazla İnsan Mülteci Olabilir

“2050 yılına kadar dünya genelinde bir milyardan fazla insan yaşadıkları bölgeyi terk etmek

zorunda kalabilir.” Uzmanlara göre; en büyük tehdidi fırtına ve seller, su kıtlığı ve gıda erişimi konusunda yaşanan belirsizlikler oluşturuyor. Araştırmacılar, söz konusu nedenlerden dolayı büyük göç hareketlerinin yaşanacağını ve özellikle krizler konusunda güvenli olduğu düşünülen Avrupa ülkelerinin etkileneceğini belirtiyor. Araştırma ekibi konuyla ilgili olarak, "2015 yılından bu yana çok az sayıdaki göçmenin bile nasıl büyük politik huzursuzluklara ve gelişmelere yol açtığını gördük" sözlerini kullandı.

8 | Vahşi Hayvanların Sirklerde Kullanımı Yasaklanacak

Fransa, sirk gösterilerinde vahşi hayvanların kullanılmasını yasaklamaya hazırlanıyor. Çevre Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, gezici sirklerdeki vahşi hayvanların yanı sıra ülkedeki yunus akvaryumlarında bulunan balina ve yunusların

da gösteri amaçlı kullanılmasının kademeli olarak yasaklanacağı duyuruldu. Fransada kürkleri için vizon yetiştiriciliğinin son beş yıl içinde sona erdirildiği belirtildi. Hükümetin sirklere, kayıplarını telafi etmeleri ve yeniden yapılanmaları için 8 milyon Euroluk bir bütçe ayıracağı açıklandı. Avrupa'da, 12 ülkede vahşi hayvanların sirklerde kullanılması tamamen yasak. Dünya çapında ise yaklaşık 40 ülkede hayvanların gösterilerde kullanılması tamamen veya kısmen yasak.

9 140 Bin Bitki Türü Tükenme Riski Altında

Yeni bitki türlerinin belirlenmesi için 42 ülkeden 210 bilim insanı tarafından hazırlanan Dünyadaki Bitkilerin ve Mantarların Durumu raporu yayımlandı. Raporda, 2016 yılında yüzde 21 olarak belirlenen bitkilerin, yok olma riskinin bu yıl yüzde 39,4'e

çıktığı belirtildi. Nesli tükenme riski altındaki bitki türü sayısı 140 bin. Bunlar arasında ilaç üretiminde kullanılan 723 bitki de bulunuyor. Uzmanlar, bitki türlerinin neslinin tükenmesinde en büyük tehdidin iklim değişikliğiyle yağmur ormanları gibi doğal yaşam alanlarının tarım alanına dönüştürülmesi olduğunu belirtti.

10 Akıl Sağlığı Sorunu Yaşayanlar Zincire Vuruldu

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün hazırladığı rapor, akıl sağlığı sorunu olan kişilerle ilgili vahim tabloyu ortaya çıkardı. 60 ülkede ruh sağlığı sorunu olan yüz binlerce kişinin zincirlenmiş halde yaşadığı tespit edildi. Asya, Afrika, Avrupa, Orta Doğu ve Amerika'da, aralarından 10 yaşından küçük çocukların da bulunduğu insanların zincirlendiği ya da kapalı alanlarda tutulduğu ve birçok insanın dar alanlarda uyumaya, yemek yemeye ve ihtiyaçlarını karşılamaya zorlandığı aktarıldı. Bazı ülkelerde son çare olarak sağlık hizmetlerine başvurulduğu, öncelikle de "geleneksel şifacılar" danışıldığı vurgulanan raporda, Dünya genelinde tahmini olarak 792 milyon kişi veya her 10 kişiden biri ya da her beş çocuktan biri akıl sağlığı sorunları yaşıyor. •

sezinsansungunaybd@gmail.com

KASIM AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

1-(c) En çok	6-(b) Genel görünüm	11-(b) Doğal
2-(b) Gerçek	7-(d) Dış merkezli	12-(c) Olumlu, artı
3-(d) Torba	8-(a) Taş bilimi	13-(d) Şaşırtı
4-(a) Yön belirteci	9-(a) Kargaşa	14-(d) Titreşim
5-(c) Baş ağrısı	10-(c) Koyu	15-(b) Şifreli yazı

“Bilginizi Denetleyin”

- 1-(c) Hipofiz
 2-(a) Baba
 3-(c) Özdeşim
 4-(b) Eskrim
 5-(d) İlimli
 6-(a) Cazip
 7-(c) Denizatı
 8-(c) Mendel
 9-(b) Kapuz
 10-(d) Yuva
 11-(c) Maltoz
 12-(b) Mantar bilimi

Kare Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	H	A	N	Ç	E	R	L	İ	O	Ğ	L	U	A	T	
2	I	L	O		K	E	A	N	U		A	S	İ	D	E
3	F	A	T	A	L	İ	Z	M		A	V	A	N	A	K
4	Z		E	R	E	S		E	D	A		R	A	M	İ
5	I	S	R	A	R		S		İ		Ş	E	N	O	L
6	T	A		B		K	A	L	A	B	A	Ç		A	
7	O	R	T	A	L	A	M	A		A	L	İ		E	
8	P	I	R		E	S	A	R	E	T		F	A	V	A
9	U	K	A	L	A		N		R	İ	V	A	Y	E	T
10	Z	A	M	O	R	A		A	K	K	A	D		T	İ
11		Y	O	L		K	A	R	E	L	E	B		N	
12	K	A	L	A	F	A	T		N	A	S		A	B	A
13	A		A		İ	L	A	M		R		İ	L	A	
14	R	E		O	L	A	S	I	L	L	I	K		A	L
15	A	Z	A	D	E		A	K	A		A	S	T	A	R
16	K	İ	L		T	A	G	A	N	A					
17	U	N		K	O	N	U	T		L					
18	C	E	Z	A		A	N	T	E	N					
19	A		E	Z	O	P		A	Z	A					
20	K	O	R	A	M	A	N		A	R					

YARININ BÜYÜKLERİ

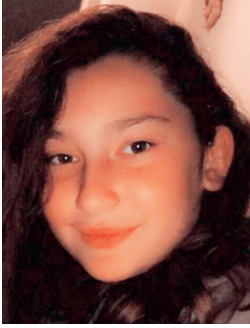
Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Beren Ermiş, İstanbul

Ege Bilgen, İstanbul

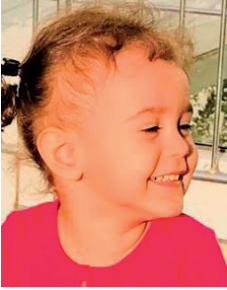
Kemal Aras Polat, İstanbul

Yusuf Tuna Dümdüz, İstanbul

Akın Oktay, Eskişehir

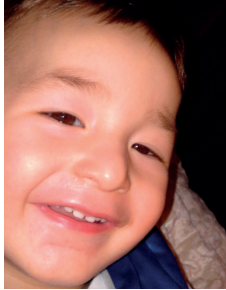
Zeynep Leyla Çalışkan, İstanbul

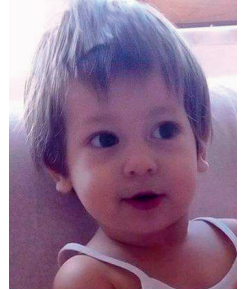
Zeynep ve Zehra Çetinkaya, Isparta

Kerem Albayrak, İstanbul

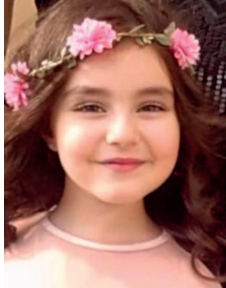
Eymen Aydemir, Bolu

Bade Çapa, Muğla

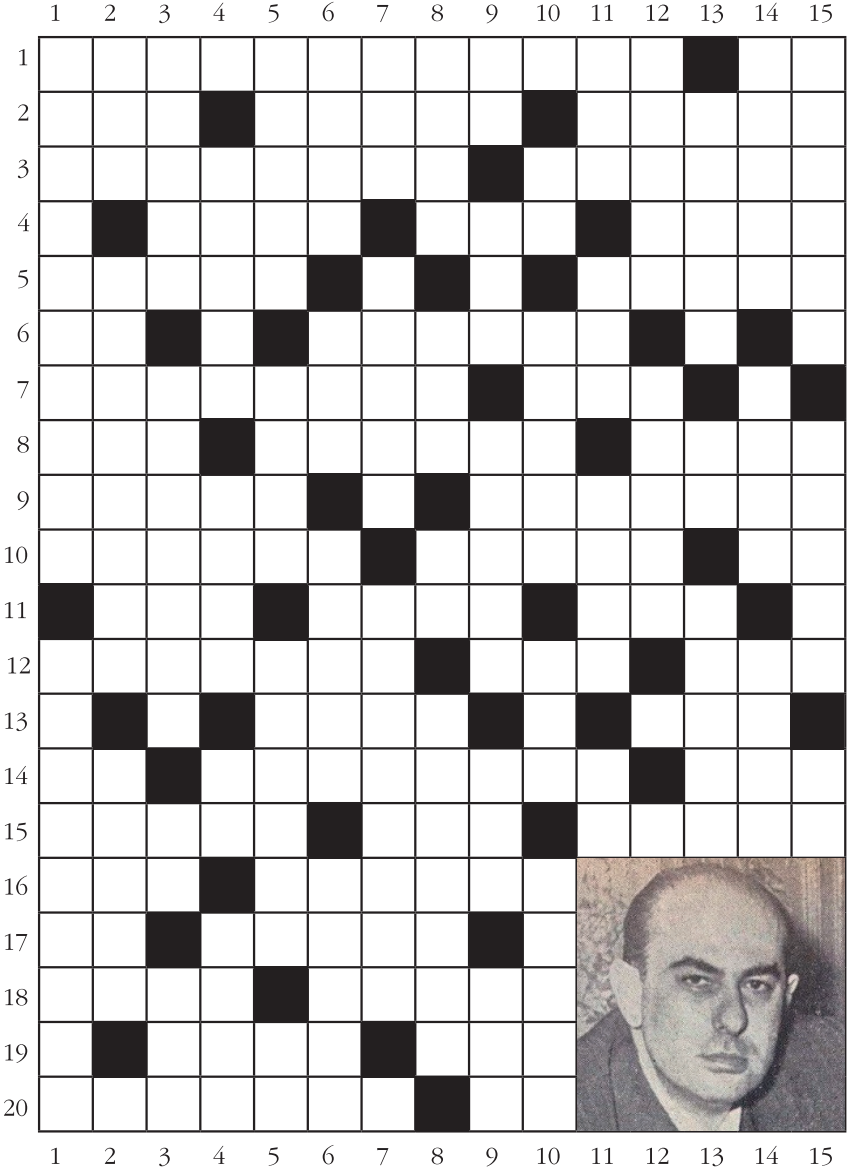
Efe Ünalan, Ankara

Beren Kaplan, Ankara

Çınar Aras Ekinci, Ankara

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-'Orhan ...'(1916-1991 yılları arasında yaşamış olup 'Ekil-memiş Topraklar', 'Karanlık Dünya' adlı yapıtlarından tanıdığımız araştırmacı ve yazarımız.-Satrançta bir taş. 2-Uluslararası Çalışma Örgütü'nün kısa adı.- Reeves' (Kanada'lı ünlü aktör).- Un, et ve banya ile yapılan bir Arap yemeği. 3-Yazgıcılık.-Bön, enayi. 4-Çiftçilik.-Tavır, davranış.-İstanbul'un bir semti. 5-Üsteleme.-'..... Güneş'(Milli futbol takımımızın şu anki teknik direktörü. 6-Uzaklık işareti.-Neveşehir'in bir ilçesi. 7-Vasati.-Ulu, yüce. 8-Bir yerden kaçıp gitme düşüncesini anlatan bir söz.-Tutsaklık.-Bakla içi ile yapılan bir meze. 9-Bilgiçlik taslayan.-Söylenti. 10-Ricardo' (İspanyolların dünyaca ünlü file bekçisi).-Mustafa'(Suriye asıllı ABD'li ünlü sinema yönetmeni).-Boru sesi. 11-Yönetmenliğini Yılmaz Güney'in yaptığı 1981 yapımı bir film.- Bir sayının kendisiyle çarpımı.-Eski dilde dudak. 12-Geminin kaplama tahtalarının doldurulup ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi.-Kur'anda bir sure.-Kalın ve kaba bir kumaş türü. 13-Mahkeme kararı.-Bir bağlaç. 14-Bir nota.- Olabilirlik, ihtimal.-Telefon sözü. 15-Başiboş, serbest.- Cömert, bilgili.- Siva veya boyadan önce vurulan kat. 16-İslandığı zaman kolayca biçimlendirile-bilen yumuşak ve yağlı toprak.-Filipinler'de bir tatil yöresi. 17-Hububat tozu.-Ev,Hane. 18-Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne karşı yasaların öngördüğü yaptırım.- Olta şamandırasının alt ve üst kısmında bulunan ince uçlar. 19-MÖ 6. yüzyılda yaşadığı varsayılan eski Yunan mascalı.-Üye. 20-'Bedri' (Karikatüristimiz).-Güzel sanat.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-"Gazi ve Fikriye", 'Özgürlüğe Kurşun' adlı eserlerinden de tanıdığımız gazeteci ve yazarımız.-Oğuz kökenli Türklere özgü yağsız güreş türü. 2-Karışık renkli.-Yozgat'ın bir ilçesi.-Çanakkale'nin bir ilçesi. 3-Bazı belgelere resmiyet kazandırmak için kurulmuş yasal kuruluş.- Yelkenle seyirde rüzgarın yönü ile ilgili bir terim.-Hile.-Altın. 4-'..... Sevdası' (Recaizade Mahmut Ekrem'in bir yapıtı).-'. Ve Komşu Çocuk (Stephanie Perkins'in bir yapıtı).-Ateş.-İlçe. 5-Kremalı bir tatlı türü.-'Kral' (Shakespeare'nin bir eseri).- Kemiksiz lop etten elde edilen ince dilim.-Kemiklerin yuvarlak ucu. 6-Küçük tekne kaptanı.-Adale.-Bir tür pamuk cinsi.-Rusya'da bir liman kenti. 7-Karadeniz halkından olan.- Ekinlerin hayvanlara yedirilen ufanmış sapları.- Eski Türklere hekimlere verilen isim. 8-Felç-Bir çoğul eki.-Bir alan ölçüsü birimi.- Üzerinde kamış kalemlerin uçları kesilen ağaç, fil dişi veya madenden yapılan alet. 9-Kuruluş birimi anlamında bir kısaltma.-Pozitif slayt.-Olması gerekenden daha önceki zaman.-Bilgisayarlarda kullanılan bir terim.-Sıkıntı verme, üzme. 10-Bir haber ajansının simgesi.- Kumaş süslemede kullanılan bir yöntem.-Saf, sade.-Ferit ' (çağdaş Türk müziği bestecimiz). 11-Yanardağ püskürtüsü.- Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.-Bir dans türü.-Kiloamperin kısa yazılışı. 12-Özsu.-Anlatım, söyleyiş. 13-İnanış.-'... Büyürken Uyuyamam'(Necatî Cumalî'nin bir yapıtı).-İstanbul'un bir semti. 14-'Salvatore' (Her Yerde Kar Var adlı yapıtı ile ülkemizde de çok tanınmış Belçikalı şarkıcı).-Doğrulama için kullanılan sözcük.- Küçük çocuk. 15-Sert bir içki.-Avrupa'da bir başkent.- Müstahkem yer.

filizoskaybd@gmail.com

Satranç

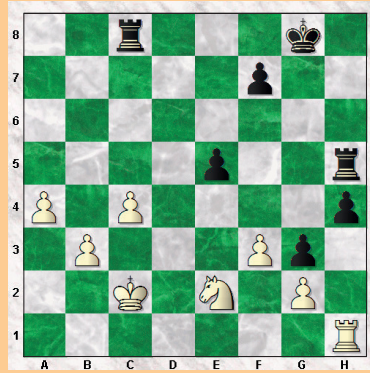
Mustafa Yıldız

NORVEÇ ALTIBOX TURNUVASI

Salgın döneminin ilk yüz yüze turnuvası 6 davetli büyükustanın katılımlıyla 5-17 Ekim tarihlerinde Norveç'te yapıldı. İran'ın katılmasına izin vermediği Alireza Frouzja turnuvada FİDE bayrağı altında yarıştı ve ümit veren oyunlarıyla dikkatleri üzerine çekti.

Jan-Krzysztof Duda - Alireza Frouzja, 1. Tur

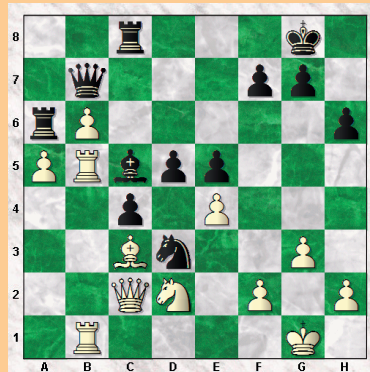
Polonyalı GM Duda 44.hamlede beraberlik şansını kaçırdı: 44.Axg3 Kg5 45.Ae4 Kxg2+ , belki bu şah çekişten ürktü de Beyaz, masada 44.Şc3? oynadı. Siyah, piyon hücumu başlattı. 44... f5 45. b4 f4 46.a5 h3! 47. gxh3 e4! 48.fxe4 g2! Siyah piyonlar birden şaha kalktılar. 49.Kg1 Kxh3+ 50.Şd4 f3 51.c5 Şf7! 52.Af4 f2 Beyaz terk etti. Koskoca kale ve at, iki piyonla baş edemedi. 0-1

Alireza Frouzja - Fabiano Caruana, 3. Tur

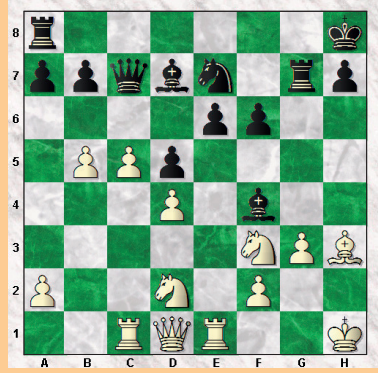
27.Kxc5 Axc5 Kalite fedasının amacı karşı saldırıyı durdurmak, ilerlemiş piyonun gücüyle sonuca gitmek. 28. exd5 Vxd5 29.Vf5 Kd8 30.Kb5! f6 31. b7 Vd6 32.Vc8! Axb7 33.Vxb7 Vc6 Siyah, vezirleri de değiştirmek istiyor ama değişim ona yaramayacak ki. 34.Vxc6 Kxc6 35.Kb6 Kc7 36.a6 Ka8 37.Ae4 Kca7 38.Ac5 Kc8 39.Kb5 h5 40.h4 Şh7 41. Şg2 Şg6 42.Şf3 Şf5 43.Şe3 Kc6 44.Fb4 c3 45.Fxc3 Şg6 46.Kxa6

Axa6 Nihayet, ipini kendi çekti Caruana ve 1 fil geri kaldıktan sonra bile 30 hamle kadar oynadı ama umutsuz ve sonuçsuz. 1-0

Aryan Tari - Alireza Frouzja, 6.Tur

Beyaz şahını 25.Şgh1 ile açmazdan kaçtığı halde Siyah, filini sanki unutmuş gibi 25...e5!! oynadı. 26.Fxd7 Vxd7 Beyaz f4'teki fili yine yine alamaz yoksa 2 hamlede mat olur. 27.Ah2 Vh3 28.Kg1 Kag8 29.Ve2 e4 30. Kc3 Af5 31.Axe4 dxe4 32.Vxe4 Fxg3 File dokunulamıyor. 33.Kg2 Ke7 34.Vb1 Kge8 Siyah hücum hattını değiştirdi. Beyaz çaresiz terk etti. 35.Vg1 oynasa bile 35...Ke1 sonucu belirlerdi. 0-1

KROSMAN

Yandaki konumu *Mehmet Nuri Altınsoy* sosyal medya sayfasına koymuş ve Beyaz'ın nasıl kazanacağını sormuş. Altına yazılan yorumlar şöyle:

Serdar Çelik: Rahmetli Demir Abi "krosman" derdi.

1.Ke2!! Kxe2 2.Fe4!! Kxe4 3. f3+

Mehmet Nuri Altınsoy: Ne demek krosman? Fedası mı? Almanca bir kelime mi acaba? Ya da gross = büyük, man =hamle...

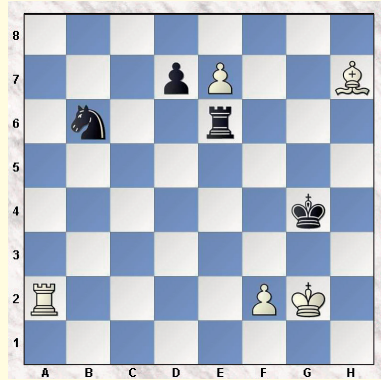
Serdar Çelik: Araya kapama anlamında. İng. cross (haç), hat kapama gibi bir şey... Kritik kareye bir taş koyunca hatların veya çaprazların birini etkisiz hale getirmesi olayı.

Murat Pamuk: Yaşa üstat, Demir Büyüközkaya abimizi de anmış olduk.

M. Nuri Altınsoy: Koca Demir bir taneydi.

Mustafa Yıldız: O, bir efsaneydi.

Beyaz oynar kazanır!
Çok hoş taktik!

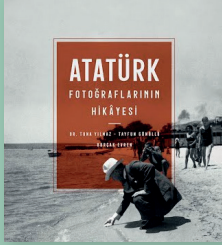

Bize Gönderilen Kitaplardan

Atatürk Fotoğraflarının Hikayesi

Tuna Yılmaz,
Tayfun
Gönüllü,
Burçak
Evren

Kültür A.Ş.

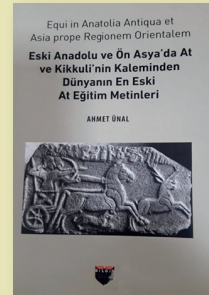
Hatıratlarla Karşılaştırmalı Nutuk kitabı ardından İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. ölümsüz ve anlamlı bir yapıt daha kazandı. Bugüne kadar yapılan Atatürk fotoğrafları çalışmalarından farkı bu yapıtın ruhunun olması. Kimin, nasıl, ne zaman, nerede, ne koşullarda fotoğrafları çektiğini anlatılarak yakın tarihe sindekiler gerçek, yalın ve çarpıcı bir dille aktarılıyor. Aralarında Fethi İbrahim, Etem Tem, Selahattin Giz, Cemal Işıksel. Namık Görgüç, Esat Nedim Tengizman, Cemal Göral, Foto Süreyya'nın olduğu 18 fotoğrafçısının pek bilinmeyen öyküleri de ilk kez bu eserde hayat buluyor. Atatürk'ün sanata ve sanatçuya, insana ve

emeğine verdiği değer bir kez daha ortaya çıkıyor. Savaşın, kanın ve vahşetin fotoğraflara bile yansımaları istemeyen Atatürk, attığı her adımın şeffaflıkla paylaşılmasına izin vermektense öte yazarı, çizeri, sanatçısı ve fotoğrafçısı teşvik etmiş. Bu onun dünya liderleri arasındaki üstünlüğü, soyluluğudur. Atatürk'ün yüreğinin derinliklerindeki tutmaya çalıştığı acılar fotoğraflarda görünmese arka planda bunlar kitap içinde sızıyor. Cengiz Özkarabekir'in koordinasyonunda, Tuna Yılmaz, Tayfun Gönüllü, Burçak Evren'in hazırladığı kitabın tasarımını dergimize renk katan Faruk Güney hazırlamış.

Eski Anadolu ve Ön Asya'da At ve Kikkuli'nin Kaleminden Dünyanın En Eski At Eğitim Merkezi

Ahmet Ünal

Bilgin
Kültür Sanat
Yayıncıları

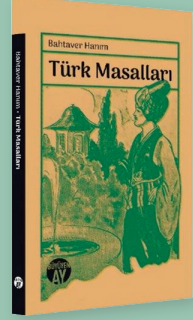
Kültür tarihçisi Ahmet Ünal'dan özel bir yapıt.

“İnsan asla hayvansız yapamaz ama hayvan pekala insansız yaşayabilir, hem de çok daha mesut ve rahat! Kimisi et, süt, deri, yün, kıl ve kemik vermiş, kimisi yoldaşlık ve korumacılık yapmış ve en önemlisi ulaşım ve ağır işlerin başarılmasında hep insanın yanında olagelmıştır. Ancak gel gör ki bilimsel araştırmalarda hiyerarşi ve fonksiyon sırasına göre adaletlice incelenecekleri yerde, prestijlerine ve insanla olan sadakate dayanan samimi ilişkilerine bakarak değerlendirilirler. Biraz da cazibe ve asaletlerinin öne çıkması gayet tabiidir. Örneğin gıda değeri olmayan at ve köpeklerle ilgili sayısız araştırma, doktora ve doçentlik tezleri ile son derece pahalı resimli kitaplar rafları doldururken, sığır, koyun, keçi ve domuz ile koşum ve taşımacılıkta esaslı önem arz eden eşek ve katır bu kadar ilgi görmez. Sadece evcil hayvanları kastettiğimizden, aslan, kaplan ve kartal gibi yabani hayvanlar bakış açımız dışında kalıyor! Peki ata olan bu dengesiz ilgi niye? Soruyu yinelemek ve yeniden yanıt aramaktan başka çaremiz kalmamıştır. Niye sadece o? Çünkü attır. Çok amaçlı kullanımı yanında asaleti ve estetiği vardır.” Hititlerden günümüze at.

Türk Masalları Bahtaver Hanım

Büyüyen Ay
Yayınları

İnsanlığın en büyük keşfi tarih kitaplarında “ateş ve tekerlek” olarak sunulsa da gerçekte ateşi yakmayı ve tekerleği yapmayı sağlayan dil-düşüncedir. İnsanı diğer mahlukattan ayıran birikimi, kültürü büyüterek geleceğe taşımıştır. Dil ve düşünce insanı yalnızlıktan, tutsaklıktan kurtardı. Bir araya getirdi. Dün dünyada bu ışıkla yol alan insan, insanlık evrendeki yalnızlıktan, tutsaklıktan da dil-düşünce ve dilin akıl düzeyine aktarılmasını sağlayan yazı gücüyle kurtulacak. Burada vefa devreye giriyor. Büyüyenay yayınları, Mustafa Kirenci mezarlıklarda unutulmaya terk ettiğimiz değerlerin ruhlarını şad etmekle kalmıyor; onları, yapıtlarını geleceğe taşıyor. Hakkında kaynaklarda hiç bir bilgi olmayan Bahtaver Hanım’ın yazdığı 1930’da yayınlanan içinde 9 masalın yer aldığı bu eser bunlardan biri. Bahtaver Hanım’ın “Gayet cazip bir üslûpla yazılan bu hikâyeler büyük bir merakla ve zevkle takip edilecek eserlerdendir.

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: ERKAN ÖZMEN, İSTANBUL

Abone Olun Bütün Dünya Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya tüm okurlarına kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor. Dergisine düzenli olarak ulaşmak isteyen okurlarımız yenilenen abonelik sistemimizle dergilerine daha kolay ulaşacak. Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla aboneliğinizi başlatın, bir yıl boyunca Bütün Dünya'nız her ay kapınıza gelsin.

Öğrencilere
%50
İndirim

Öğrencilerimize yönelik %50 indirimli avantaj kampanyası yeni yılda da devam ediyor. Öğrencilerimiz öğrenci belgelerinin fotoğrafını iletterek bireysel aboneliklerini başlatabilir, %50 indirimli dergilerini bir yıl boyunca her ay düzenli olarak alabilirler.

Bütün Dünya Abone Servisi
Tel-WhatsApp: 0541 725 74 11
E-posta: abonebd@gmail.com

Bütün Dünya

MERYEM ARICAN

Ben kimim? sorusunun peşine düştü. Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınan izlerinden etkilendi. Desenle meşk etti. Bu yolculukta kendini mürekkebin akışkanlığında buldu: “Sanat büyülü bir dünya. Tanıdığımız, tanımadığımız, anımsadığımız şeyler var. Nasıl ki dört yıl felsefe okuyunca filozof olunmuyorsa, dört yıl sanat okuyunca da sanatçı olunmuyor. Sanatçı doğuluyor. Sanatın bir terminolojisi var. Bir de anlatılamayan yönü: resmin içeriği. Konunun dışında olanların takip etmeye çalıştıkları aslında konu. Tema ise ressamın doğuştan getirdiği o tuhaf, büyülü dünyanın anları, imgeleri.” Anlar, imgeler resimlerinde kullandığı araç ve gereçleri oldu.

ISSN 1301-7608

9 771301 760320